

1973/2

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

პროლეტარიატო ყველა ქვეყნისა. შეერთდით!

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის

შეღწევის საბჭოს უწყებები

№ 6 (389)

1973 წლის ივნისი

საქართველოს სსრ შეღწევის საბჭოს გამომცემი

თბილისი

უმალღესი საბჭოს უწყებები

6 (389)

ივნისი

1973 წელი

ზ ი ნ ა ა რ ს ი

განყოფილება პირველი

01. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის და სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსებში დამატებათა და ცვლილებათა შეტანის შესახებ.

02. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა „ნარკომალების და გამოუსწორებელი ლოთების (ალკოპოლიკების) იძულებითი შერხალობისა და შრომითი აღზრდა-გარდაქმნის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1965 წლის 18 დეკემბრის ბრძანებულებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე.

03. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა „ლოთობისა და ალკოპოლიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1972 წლის 14 სექტემბრის ბრძანებულებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე.

04. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა ანხ. ვ. ზ. თოხათის საქართველოს სსრ ვაჭრობის მინისტრის მოვალეობისაგან განთავისუფლების შესახებ.

05. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა მარნეულის რაიონის სახალხო მოსამართლეების ე. მ. კაზაროვის და გ. ი. მამედოვის გასაწვევად კენსისერის დანიშვნის შესახებ.

საქართველოს სსრ მერვე მოწვევის უმაღლესი საბჭოს მეხუთე სესიის
მიერ მიღებული კანონები და დადგენილებები

06. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი სამანდატო კომისიის მოხსენების გამო.

07. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ ა. გ. ბატიაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ.

კ. წაბეს ს. ს. ხ. საქ. სსრ
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

12/96

105. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ ზ. ნ. გასიყვის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ.
106. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ ო. ე. ჩერქეზიას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ.
107. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ ა. ე. ჭითანავას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ.
108. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ გ. ი. ბესიანის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად არჩევის შესახებ.
109. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ მ. ნ. კრავაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად არჩევის შესახებ.
110. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ შ. ვ. ყარყარაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად არჩევის შესახებ.
111. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ თ. ა. ყუფუნიას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად არჩევის შესახებ.
112. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ ა. ი. ქირიას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ.
113. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ გ. დ. ყიფიანის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ახალგაზრდობის საქმეთა მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ.
114. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ შ. ი. ჭანუყვაძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საკანონმდებლო განზრახულებათა მუდმივი კომისიის თავმჯდომარის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ.
115. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ ბ. გ. გვიგბერიას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საკანონმდებლო განზრახულებათა მუდმივი კომისიის თავმჯდომარედ არჩევის შესახებ.
116. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი დეპუტატ ვ. მ. სირაძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საგარეო საქმეთა მუდმივი კომისიის თავმჯდომარედ არჩევის შესახებ.
117. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი მშრომელთა დეპუტატების საბჭოების და სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების მუშაობის გაუმჯობესების შესახებ სოციალისტური კანონიერების უზრუნველყოფის საქმეში.
118. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა საქართველოს სსრ შრომის კანონთა კოდექსის დამტკიცების შესახებ.
119. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის და სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსებში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებების დამტკიცების თაობაზე.

120. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა „ლოთობის და ალკოპოლიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1972 წლის 14 სექტემბრის ბრძანებულემაში ცვლილებათა და დამატებათა შეტანის თაობაზე“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების შესახებ.
121. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა „ნარკომანებისა და გამოუსწორებელი ლოთების (ალკოპოლიკების) იძულებითი მკურნალობისა და შრომითი აღზრდა-გარდაქმნის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1965 წლის 18 დეკემბრის ბრძანებულემაში ცვლილებათა შეტანის თაობაზე“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების შესახებ.
122. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი ქონების წვრილმანი გატაცებისათვის ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის დღწევისა და სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის გაძლიერების შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების თაობაზე.
123. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლისა და სამოქალაქო სამართლის საპროცესო კოდექსებში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებების დამტკიცების თაობაზე.
124. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა 1000 ვოლტამდე ძაბვის ელექტროქსელების დაზიანებისათვის ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების თაობაზე.
125. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა ამხანაგური სასამართლოების, საქართველოს სსრ სახელმწიფო ნოტარიატის და საქართველოს სსრ რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოების არჩევნების დებულებებში ცვლილებების შეტანის შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულემათა დამტკიცების თაობაზე.
126. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა „საავტომობილო გზების მშენებლობასა და რემონტში კოლმეურნეობების, საბჭოთა მეურნეობების, სამარწყველო, სატრანსპორტო, სამშენებლო და სხვა საწარმოებისა და სამეურნეო ორგანიზაციების ჩაბმის წესის, ვადებისა და ფორმების, აგრეთვე საგზაო სამუშაოებში მონაწილეობისაგან თავის არიდებისათვის პასუხისმგებლობის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1959 წლის 16 მაისის ბრძანებულემაში ცვლილებების შეტანის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების თაობაზე.
127. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა „საქართველოს სსრ კანონში „საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და საქართველოს სსრ მშრომელთა დებუტატების ადგილობრივი საბჭოების საბიუჯეტო უფლებების შესახებ“ ცვლილებათა და დამატებათა შეტანის თა-

ბაზე“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების შესახებ.

- 128. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა „საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დებუტატებისათვის სადეპუტატო მოვალეობათა შესრულებასთან დაკავშირებული ხარჯების ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს სსრ 1938 წლის 10 ივლისის კანონში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების შესახებ.
- 129. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სახელმწიფო კომიტეტის „საქვონსერგზილობტანის“ გაუქმების შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცებისა და საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) 50-ე მუხლში ცვლილების შეტანის თაობაზე.
- 130. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა რაიონული დაქვემდებარების ქალაქ გაგრის რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქად გარდაქმნისა და გაგრის რაიონის გაუქმების შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცებისა და საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) მე-20 და 108-ე მუხლებში ცვლილებათა შეტანის თაობაზე.
- 131. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი მშრომელთა დებუტატების ზოგიერთი სასოფლო საბჭოს შექმნისა და გაუქმების და ქალაქის რაიონის შექმნის თაობაზე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებათა დამტკიცების შესახებ.
- 132. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი საქართველოს სსრ შთაერობის ზოგიერთი წევრის განთავისუფლებისა და დანიშვნის თაობაზე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებათა დამტკიცების შესახებ.

ბანყოფილება მიორე

- 133. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა მედლით „ხანძარზე მამაციობისათვის“ დაჯილდოების შესახებ.
- 134. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა მედლით „წყალწაღებულთა გადარჩენისათვის“ დაჯილდოების შესახებ.
- 135. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა აშხ. ი. მ. ეცაღაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.
- 136. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა აშხ. გ. ს. ვაშაიძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.
- 137. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს-პრეზიდიუმისა აშხ. ბ. მ. დიაცოვის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.
- 138. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა აშხ. მ. დ. უზნაძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.

139. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა პროფესორ ვ. შანიძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.
140. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა ანხ. ვ. ს. ძაბახიძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ.

ბანუოფილება მისამი

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმში.
 საინფორმაციო ცნობა.

განყოფილება პირველი

საპანეზოლება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს კრედიტის

98 საქართველოს სსრ ნისხლის სამართლის და სისხლის სამართლის საკროცესო კოდექსაში დამატებათა და ცვლილებათა შეთანხმების შესახებ

„ლოთობისა და ალკოჰოლიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1972 წლის 14 სექტემბრის ბრძანებულების შესაბამისად საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

1. საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსში შეტანილ იქნეს შემდეგი დამატებანი და ცვლილებანი:

ა) დამატოს კოდექსს 169¹ და 236¹ მუხლები შემდეგი შინაარსისა:

„მუხლი 169¹. სპირტიანი სასმელებით ვაჭრობის წესების დარღვევა

სავაჭრო ან საზოგადოებრივი კვების საწარმოების მუშაკთა მიერ არაყით და სხვა სპირტიანი სასმელებით ვაჭრობის წესების დარღვევა, ჩადენილი განმეორებით ერთი წლის განმავლობაში, დაჯარიმების ან ადმინისტრაციული თუ საზოგადოებრივი ზემოქმედების სხვა ღონისძიებათა შეფარდების შემდეგ, —

ისჯება გამასწორებელი სამუშაოებით ვადით ერთ წლამდე ან ჯარიმით ორმოცდაათიდან ას მანეთამდე, სავაჭრო ან საზოგადოებრივი კვების საწარმოებში მუშაობის უფლების ჩამორთმევით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე ან უამისოდ“.

„მუხლი 236¹. არასრულწლოვანის დათრობა

არასრულწლოვანის დათრობა, ჩადენილი იმ პირის მიერ, რომელზედაც არასრულწლოვანი სამსახურებრივად არის დამოკიდებული, —

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე, ან გამასწორებელი სამუშაოებით იმავე ვადით, ან ჯარიმით ორმოცდაათ მანეთამდე“.

ბ) კოდექსის 173, 204 და 236 მუხლები ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„მუხლი 173. შინ გამოხდილი მაგარი სპირტიანი სასმელების დამზადება ან გასაღება

არაყის გამოხდა ხორბლეულ-მარცვლეულთაგან ან საკვები პროდუქტებისაგან, გასაღების მიზნის გარეშე, —

ისჯება გამასწორებელი სამუშაოებით ვადით ერთ წლამდე ან ჯარიმით ორმოცდაათ მანეთამდე, არაყისა და მისი გამოსახდელი მოწყობილობის კონფისკაციით.

იგივე ქმედობა, ჩადენილი განმეორებით, —

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე ან გამოსახდელი მოწყობილობის კონფისკაციით.

არაყის გამოხდა ხორბლეულ-მარცვლეულთაგან ან საკვები პროდუქტებისაგან, გასაღების მიზნით, აგრეთვე ამ არაყის გასაღება, —

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამ წლამდე არაყისა და მისი გამოსახდელი მოწყობილობის კონფისკაციით.

იგივე ქმედობა, ჩადენილი განმეორებით, —

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით სამიდან ხუთ წლამდე, არაყის და მისი გამოსახდელი მოწყობილობის კონფისკაციით.

გასაღების მიზნით არაყის გამოხდა ქაქისაგან, ღვინის ლექისაგან, ხილისაგან და ველური მცენარეების ნაყოფისაგან, აგრეთვე ამ არაყის გასაღება, —

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორ წლამდე, არაყისა და მისი გამოსახდელი მოწყობილობის კონფისკაციით.

იგივე ქმედობა, ჩადენილი განმეორებით, —

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ორიდან ოთხ წლამდე, არაყისა და მისი გამოსახდელი მოწყობილობის კონფისკაციით“.

„მუხლი 204. გადასახლების ადგილიდან ან სამკურნალო-შრომითი პროფილაქტორიუმიდან გაქცევა და გასახლებულის თვითნებურად დაბრუნება

გადასახლების ადგილიდან ან სამკურნალო-შრომითი პროფილაქტორიუმიდან გაქცევა ან გზიდან გაქცევა, —

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე.

გასახლებულის თვითნებურად დაბრუნება საცხოვრებლად აკრძალულ ადგილებში, —

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ექვს თვემდე ან გადასახლებით ვადით სამ წლამდე“.

„მუხლი 236. არასრულწლოვანის ჩაბმა დანაშაულებრივ საქმიანობაში

არასრულწლოვანის ჩაბმა დანაშაულებრივ საქმიანობაში, ჩათრევა ლო-თობაში, დაყოლიება მათხოვრობაზე, პროსტიტუციაზე, აზარტულ თამაშზე, ნარკოტიკულ ნივთიერებათა ხმარებაზე ან სხვა ანტისაზოგადოებრივი მოქმედების ჩადენაზე, —

ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ხუთ წლამდე“.

2. დაწესდეს, რომ საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 236¹ მუხლით გათვალისწინებულ დანაშაულთა საქმეებზე წინასწარ გამოძიებას აწარმოებენ პროკურატურის ორგანოების გამოძიებლები.

ამასთან დაკავშირებით საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის საპროცესუო კოდექსის 126-ე მუხლის III ნაწილში ციფრი „236“-ის შემდეგ დამატოს ციფრი „236“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე გ. კოწინაძე.

• საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვანთაძე.

თბილისი, 1973 წლის 26 ივნისი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

99 „ნარკომანების და გამოუსწორებელი ლოთების (ალკოჰოლიკების) იძულებითი მკურნალობისა და შრომითი აღზრდა-გარდაქმნის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1965 წლის 18 დეკემბრის ბრძანებულებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

„ლოთებისა და ალკოჰოლიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1972 წლის 14 სექტემბრის ბრძანებულებასთან დაკავშირებით შეტანილ იქნეს შემდეგი ცვლილებები „ნარკომანების და გამოუსწორებელი ლოთების (ალკოჰოლიკების) იძულებითი მკურნალობისა და შრომითი აღზრდა-გარდაქმნის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1965 წლის 18 დეკემბრის ბრძანებულებაში (საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს უწყებები, 1965 წ., № 30, მუხ. 628):

1. ბრძანებულების სათაურში სიტყვები „გამოუსწორებელი ლოთების (ალკოჰოლიკების)“ შეიცვალოს სიტყვებით „ქრონიკული ალკოჰოლიკების“.

2. ბრძანებულების პირველი, მეორე და მეცამეტე მუხლები ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„1. დაწესდეს იძულებითი მკურნალობა ნარკომანებისათვის, აგრეთვე ქრონიკული ალკოჰოლიკებისათვის, რომლებიც საზოგადოებრივი ან ადმინისტრაციული ზემოქმედების ზომების მიუხედავად თავს არიდებენ ნებაყოფლობით მკურნალობას ან მკურნალობის შემდეგ განაგრძობენ ნარკოტიკულ ნივთიერებათა ხმარებას ან ლოთობას, არღვევენ შრომის დისციპლინას, საზოგადოებრივ წესრიგსა და სოციალისტური თანაცხოვრების წესებს.

2. ამ ბრძანებულების პირველ მუხლში აღნიშნული პირნი უნდა გაიგზავნონ სპეციალურად მოწყობილ სამკურნალო-შრომითს დაწესებულებებში იძულებითი მკურნალობისა და შრომითი აღზრდა-გარდაქმნისათვის, ვადით არანაკლებ ერთი წლისა.

იძულებითი მკურნალობისათვის სასამართლოს მიერ დანიშნული ვადის არანაკლებ ექვსი თვის გასვლის შემდეგ სამკურნალო-შრომით დაწესებულებაში მყოფი პირი, სამკურნალო-შრომითი დაწესებულების ადმინისტრაციის წარდგინებით, გამონაკლის შემთხვევაში, შეიძლება ვადაზე ადრე გათავისუფლდეს იძულებითი მკურნალობისათვის, თუ იქნა შესაბამისი სამედიცინო კომისიის დასკვნა იმის შესახებ, რომ ეს პირი განიკურნა“.

„13. სამკურნალო-შრომითი დაწესებულებიდან ან ამ დაწესებულებაში წაყვანის დროს გზიდან გაქცევა ისჯება საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის კოდექსის 204-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად.

სამკურნალო-შრომით დაწესებულებაში ნარკომანის ან ალკოჰოლიკის მიერ იძულებითი მკურნალობისათვის თავის არიდება ან რეჟიმის სხვა ბოროტი დარღვევა ისჯება თავისუფლების აღკვეთით ვადით ერთ წლამდე“.

3. ამ ბრძანებულების მიღებასთან დაკავშირებით ძალადაკარგულად ჩითვალოს:

„ნარკომანებისა და გამოუსწორებელი ლოთების (ალკოჰოლიკების) იძულებითი მკურნალობისა და შრომითი აღზრდა-გარდაქმნის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1965 წლის 18 დეკემბრის ბრძანებულების მეორე მუხლში ცვლილებების შეტანის თაობაზე“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1972 წლის 29 ივნისის ბრძანებულება (საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს უწყებები, 1972 წ., № 6, მუხ. 97) და „ნარკოტიკულ ნივთიერებათა ხმარებისათვის პასუხისმგებლობის დაწესებისა და ამ ნივთიერებათა გატაცების, უკანონო დამზადებისა და გასაღების წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების შესახებ“ 1969 წლის 30 ივნისის ბრძანებულების მეხუთე მუხლის მეორე ნაწილი (საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს უწყებები“, 1969 წ., № 6, მუხ. 122).

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამბაძე.

თბილისი, 1973 წლის 26 ივნისი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

100 „ლოთობისა და ალკოჰოლიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1972 წლის 14 სექტემბრის ბრძანებულებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

„ლოთობისა და ალკოჰოლიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1972 წლის 14 სექტემბრის ბრძანებულების („საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს

უწყებები“, 1972 წ. № 9, მუხ. 187) მე-17 პუნქტი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„17. ქრონიკული ალკოპოლიკი, რომელიც საზოგადოებრივი ან ადმინისტრაციული ზემოქმედების ზომების მიუხედავად თავს არიდებს ნებაყოფლობით მკურნალობას ან მკურნალობის შემდეგ განაგრძობს ლოთობას, არღვევს შრომის დისციპლინას, საზოგადოებრივ წესრიგსა და სოციალისტური თანაცხოვრების წესებს, — იგზავნება სამკურნალო-შრომით პროფილაქტიკურ რეჟიმში იძულებითი მკურნალობისა და შრომითი აღზრდა-გარდაქმნისათვის ვადით არა ნაკლებ ერთი წლისა.

აღნიშნული პირის სამკურნალო-შრომით პროფილაქტიკურ რეჟიმში გაგზავნის საკითხს, საზოგადოებრივი ორგანიზაციების, მშრომელთა კოლექტივების ან სახელმწიფო ორგანოების შუამდგომლობით, სამედიცინო დასკვნის საფუძველზე, განიხილავს რაიონის (ქალაქის) სახალხო სასამართლო ღია სასამართლო სხდომაზე.

იძულებითი მკურნალობისათვის სასამართლოს მიერ დანიშნული ვადის არანაკლებ ექვსი თვის გასვლის შემდეგ, სამკურნალო-შრომით დაწესებულებაში მყოფი პირი, სამკურნალო-შრომითი დაწესებულების ადმინისტრაციის წარდგინებით, გამონაკლის შემთხვევაში შეიძლება ვადაზე ადრე განთავისუფლდეს იძულებითი მკურნალობისაგან, თუ იქნა შესაბამისი სამედიცინო კომისიის დასკვნა იმის შესახებ, რომ ეს პირი განიკურნა“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე **ბ. ძოწენიძე**.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი **ზ. კვაჭაძე**.

თბილისი, 1973 წლის 26 ივნისი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

101 ამხ. ვ. ზ. თოხაძის საქართველოს სსრ ვაჭრობის მინისტრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს: ვათავისუფლდეს ამხ. ვახტანგ ზაქარიას ძე თოხაძე საქართველოს სსრ ვაჭრობის მინისტრის მოვალეობისაგან სამინისტროს ხელმძღვანელობაში დაშვებული სერიოზული შეცდომებისათვის.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე **ბ. ძოწენიძე**.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი **ზ. კვაჭაძე**.

თბილისი, 1973 წლის 26 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

102 მარნეულის რაიონის სახალხო მოსამართლეების ე. მ. კაზაროვის და გ. ი. მამედოვის გაწვევის შესახებ, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ადგენს

განიხილა რა საქართველოს სსრ იუსტიციის სამინისტროს მიერ წარმოდგენილი მასალები მარნეულის რაიონის სახალხო მოსამართლეების ე. მ. კაზაროვის და გ. ი. მამედოვის გაწვევის შესახებ, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ადგენს:

დანიშნოს 1973 წლის 28 ივნისიდან 2 ივლისამდე კენჭისყრა მარნეულის რაიონის სახალხო მოსამართლეების ედვარდ მნაცკის ძე კაზაროვის და გასანისმაილ ოლი მამედოვის გაწვევის შესახებ.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ქოწანიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვავაძე.

თბილისი, 1973 წლის 26 ივნისი.

საქართველოს სსრ მირვე მოწვევის უმაღლესი საბჭოს მეხუთე სესიის მიერ მიღებული კანონები და დადგენილებები

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

103 სასაინფორმაციო კომისიის მოხსენების გამო

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო, რომელმაც მოისმინა სასაინფორმაციო კომისიის მოხსენება, ადგენს:

ცნობილ იქნას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატის ევგენი კირილეს ძე ხარაძის რწმუნებანი, რომელიც არჩეულია 1973 წლის 17 ივნისს მარნეულის რაიონის ალგეთის № 144 საარჩევნო ოლქში.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ქოწანიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვავაძე.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

104 დეკუტატ ა. ზ. ბატიაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

გათავისუფლდეს დეკუტატი ალექსი გიორგის ძე ბატიაშვილი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამაძე.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

105 დეკუტატ ზ. ნ. გახიევის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

გათავისუფლდეს დეკუტატი ზნაურ ნიკოლოზის ძე გახიევი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამაძე.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

106 დეკუტატ ო. ე. ჩერქეზიას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

გათავისუფლდეს დეკუტატი ოთარ ევტიხის ძე ჩერქეზია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამაძე.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

107 დეკუტატ ა. ე. ჭითანავას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლება

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

გათავისუფლდეს დეკუტატი ალექსანდრე ესტატეს ძე ჭითანავა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრის მოვალეობისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე გ. კოჭენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვაჭავაძე.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

108 დეკუტატ გ. ი. გისაევის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად არჩევის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

არჩეულ იქნეს დეკუტატი გერსან ივანეს ძე ბესაევი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად და გათავისუფლდეს იგი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ბუნების დაცვის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე გ. კოჭენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვაჭავაძე.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

109 დეკუტატ მ. ნ. კრაწაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად არჩევის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

არჩეულ იქნეს დეკუტატი მიხეილ ნიკოლოზის ძე კრაწაშვილი საქართველოს

ველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად და გათავისუფლდეს იგი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამბაძე.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს

II დეკუტატ ზ. ვ. ყარყარაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად არჩევის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

არჩეულ იქნეს დეკუტატი შალვა ვასილის ძე ყარყარაშვილი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად და გათავისუფლდეს იგი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ახალგაზრდობის საქმეთა მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამბაძე.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს

III დეკუტატ თ. ა. ყუფუნია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად არჩევის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

არჩეულ იქნეს დეკუტატი თამარ ანდრიას ასული ყუფუნია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის წევრად და გათავისუფლდეს იგი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სამანდატო კომისიის წევრის მოვალეობისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამბაძე.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

112 დეპუტატ ა. ი. ჭირიას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

გათავისუფლდეს დეპუტატი ალექსანდრე იპოლიტეს ძე ჭირია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე გ. ძოწინძია.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამჩაძე.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

113 დეპუტატ გ. დ. ყიფიანის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ახალგაზრდობის საქმეთა მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

გათავისუფლდეს დეპუტატი გივი დომენტის ძე ყიფიანი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ახალგაზრდობის საქმეთა მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე გ. ძოწინძია.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამჩაძე.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

114 დეპუტატ შ. ი. ზანუშვაძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საპანონომადლო განჯრახულებათა მუდმივი კომისიის თავმჯდომარის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

გათავისუფლდეს დეპუტატი შოთა ილარიონის ძე **კანუყვაძე** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საკანონმდებლო განზრახვლებათა მუდმივი კომისიის თავმჯდომარის მოვალეობისაგან.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე **ბ. ძოწანიძე**.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი **ზ. კვაჭავაძე**.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგინილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

115 დეპუტატ **ბ. ბ. გიგინიას** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საკანონმდებლო განზრახვლებათა მუდმივი კომისიის თავმჯდომარედ არჩევის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

არჩეულ იქნეს დეპუტატი ბორის გერასიმეს ძე **გიგინია** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საკანონმდებლო განზრახვლებათა მუდმივი კომისიის თავმჯდომარედ.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე **ბ. ძოწანიძე**.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი **ზ. კვაჭავაძე**.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

დადგინილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

116 დეპუტატ **ვ. მ. სირაძის** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საგარეო საქმეთა მუდმივი კომისიის თავმჯდომარედ არჩევის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

არჩეულ იქნეს დეპუტატი ვიქტორია მოსეს ასული **სირაძე** საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საგარეო საქმეთა მუდმივი კომისიის თავმჯდომარედ.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე **ბ. ძოწანიძე**.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი **ზ. კვაჭავაძე**.

თბილისი, 1973 წლის 27 ივნისი.

კ. მარჯის სახ. საქ. სსრ სახელმწიფო რესპუბლიკ. ბიბლიოთეკა

დადგინდება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს შემადგენლობის შესახებ

117 მშრომელთა დეპუტატების საბჭოების და სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების მუშაობის გაუმჯობესების შესახებ სოციალისტური კანონიერების უზრუნველყოფის საქმეში

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო, რომელმაც მოისმინა საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის ანტონ გ. ჯავახიშვილის მოხსენება მშრომელთა დეპუტატების საბჭოების და სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების მუშაობის გაუმჯობესების შესახებ სოციალისტური კანონიერების უზრუნველყოფის საქმეში, აღნიშნავს, რომ რესპუბლიკის მშრომელები, რომლებიც შეიარაღებული არიან საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXIV ყრილობისა და ცენტრალური კომიტეტის შემდგომი პლენუმების გადაწყვეტილებებით, მთელს საბჭოთა ხალხთან ერთად წარმატებით ახორციელებენ მეცხრე ხუთწლედის მესამე, გადამწყვეტი წლის სახალხო-სამეურნეო გეგმებს. ფართოდაა გაშლილი საყოველთაო-სახალხო სოციალისტური შეჯიბრება სამეურნეო გეგმებისა და ნაკისრ ვალდებულებათა ვადამდე და გადაჭარბებით შესრულებისათვის. სამრეწველო პროდუქციის წარმოების 5 თვის გეგმა განადგებულა 100,9 პროცენტით. წარმოების ზრდის საშუალო სადღეღამისო ტემპი 1972 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 107 პროცენტს შეადგენს.

სამეურნეო და კულტურულ მშენებლობაში წარმატებათა მიღწევას დიდად შეუწყობ ხელი ამ ბოლო დროს საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ხელმძღვანელობით გაშლილმა მუშაობამ დემოკრატიის პრინციპების შემდგომი განმტკიცების, სოციალისტური კანონიერების, სოციალისტური თანაცხოვრების ნორმებისა და საზოგადოებრივი წესრიგის განუხრელი დაცვისათვის.

სოციალისტური დემოკრატიის პრინციპთა განმტკიცების ნათელი დადასტურებაა მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების არჩევნები, რომლის შედეგები დამაჯერებლად მოწმობენ კომუნისტებისა და უპარტიოების ურდვევი ბლოკის ბრწყინვალე გამარჯვებას, პარტიისა და ხალხის მონოლითურ ერთიანობას.

სოციალისტური კანონიერების და სოციალისტური მართლწესრიგის განმტკიცებას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს კომუნისტების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის შექმნის საზოგადოებრივ ურთიერთობათა შემდგომი განვითარებისა და მშრომელთა კომუნისტური სულისკვეთებით აღზრდის საქმეში. რესპუბლიკაში ამ მიმართულებით გაწეულია მნიშვნელოვანი მუშაობა — შემუშავებულია და სამოქმედოდაა შემოღებული მშრომელთა დეპუტატების სასოფლო, სადაბო, რაიონული, საქალაქო და ჯანმრთელობის დაცვის კანონები, სისხლის სამართლის, საქორწინო და საოჯახო, შრომა-გასწორების, მიწის კოდექსები და სხვა საკანონმდებლო აქტები. გაუმჯობესდა რესპუბლიკის სამინისტროების, უწყებებისა და ადმინისტრაციული ორგანოების საქმიანობა საკანონმდებლო აქტების შემუშავებისა და შესრულებისათვის.

მშრომელთა დეპუტატების სასოფლო, სადაბო, რაიონული და საქალაქო საბჭოების შესახებ კანონების შესაბამისად, ადგილობრივი საბჭოები, მათი აღმასკომები და მუდმივი კომისიები თავიანთ საქმიანობაში ფართოდ იყენებენ საბჭოთა დემოკრატიის პრინციპებს, მეტ ყურადღებას უთმობენ საზოგადოების აქტიურ მონაწილეობას სოციალისტური კანონიერების და საზოგადოებრივი წესრიგის განმტკიცებაში.

ამასთან ერთად მშრომელთა დეპუტატების საბჭოებს და სახელმწიფო მმართველობის ორგანოებს სერიოზული ნაკლოვანებანი გააჩნიათ სოციალისტური კანონიერების დაცვის საქმეში.

მშრომელთა დეპუტატების საქალაქო და რაიონული საბჭოები, სამინისტროები და უწყებები, სასამართლოს, პროკურატურის, იუსტიციისა და შინაგან საქმეთა სამინისტროების ორგანოები ჭერ კიდევ მთლიანად ვერ ასრულებენ მათზე დაკისრებულ მოვალეობას — უზრუნველყონ საბჭოთა კავშირის, საქართველოს სსრ კანონების და რესპუბლიკის სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების მიერ მიღებული აქტების დაცვა.

სწორედ ეს გახდა მიზეზი იმისა, რომ უკანასკნელ წლებში სახელმწიფო და სამეურნეო აპარატის ბევრ რგოლში ადგილი ჰქონდა სახელმწიფო და შრომის დისციპლინის სერიოზულ დარღვევებს, სახსრებისა და მატერიალურ ფასეულობათა გაფლანგვისა და დატაცების შემთხვევებს, მატერიალურ-ტექნიკური და ფინანსური რესურსებისადმი უყიარათო დამოკიდებულების ფაქტებს, შრომის ნაყოფიერების შემცირებას, რამაც განაპირობა საწარმოო მაჩვენებლების გაუარესება მრეწველობის, სოფლის მეურნეობის და სახალხო მეურნეობის სხვა დარგებში.

მნიშვნელოვანი შეცდომები და ბოროტმოქმედებანია გამოვლენილი მიწათსარგებლობის საქმეში. დადგენილია, რომ მარტო უკანასკნელი 10 წლის მანძილზე რესპუბლიკაში 31 ათასი ჰექტარით შემცირდა სახნავ-სათესი მიწის ფართობი; ამავე პერიოდში არასასოფლო-სამეურნეო საჭიროებისათვის სხვადასხვა ორგანიზაციებს გადაეცა კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების კუთვნილი 72,7 ათასი ჰექტარი, მათ შორის 12 ათასი ჰექტარი სახნავი მიწა. ცალკეული სამინისტროები, უწყებები და საწარმოები არღვევენ მიწის მოქმედ კანონმდებლობას, არ ასრულებენ თავიანთ მოვალეობას დროებით სარგებლობაში გადაცემული ნაკვეთების გავარგისიანებისა და მუდმივი მიწათმოსარგებლეებისათვის მათი დაბრუნების შესახებ.

მიწის გამოყენებისა და გამოყოფის საქმეში უპასუხისმგებლობას იჩენს აგრეთვე ზოგიერთი კოლმეურნეობა და საბჭოთა მეურნეობა. ისინი ხშირად თვითონვე ანიაგებენ სასოფლო-სამეურნეო მიწებს, რომლებსაც უკანონოდ არიგებენ საკარმიდამო ნაკვეთებად ან აგარაკებისათვის (გაგრა, ბიჭვინთა, სოხუმი, ურეკი, ქობულეთი, მცხეთა, ხაშური, თელავი და სხვ.).

საზოგადოების განვითარების თანამედროვე ეტაპზე მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს გარემოს, პირველ რიგში ჰაერისა და წყლის აუზების დაცვას.

მიუხედავად ამისა, რესპუბლიკაში ჯერ კიდევ ადგილი აქვს ტყეების უკანონოდ ჭრასა და დაზიანებას, გაუწმენდავი სამრეწველო და ფეკალური ჩამონადენით მდინარეების, ტბების, წყალსაცავების გაბინძურებას.

ადგილობრივი საბჭოების ბევრი აღმასრულებელი კომიტეტი, სამინისტრო და უწყება, სასამართლოს, პროკურატურის, იუსტიციისა და შინაგან საქმეთა სამინისტროების ორგანოები ჯერ კიდევ არასაკმარის მუშაობენ კანონების ზუსტად და განუხრელად შესრულებისათვის, არ ეწევიან ქმედით ბრძოლას კანონის ყოველი დარღვევისა და თვითეული დამრღვევის წინააღმდეგ. ამ საქმეში ნაკლებად იზიდავენ სახელმწიფო და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს, ფართო საზოგადოებრიობას.

არ არის აღმოფხვრილი კანონსაწინააღმდეგო გადაწყვეტილებათა და განკარგულებათა მიღების შემთხვევები. მარტო 1972 წელს პროკურატურის ორგანოებმა გამოავლინეს და გააპროტესტეს ადგილობრივი საბჭოების აღმასკომების, დაწესებულებათა, ორგანიზაციათა და საწარმოთა მიერ მიღებული 500-ზე მეტი კანონსაწინააღმდეგო აქტი.

სამინისტროებს, უწყებებსა და ადგილობრივ საბჭოებს არა აქვთ დაწესებული სათანადო კონტროლი ქალებისა და მოზარდების შრომის, პენსიების, ბუნების დაცვის, უსაფრთხოების ტექნიკისა და სხვა კანონების შესრულებისადმი.

ზოგიერთ ფაბრიკასა და ქარხანაში მუშა-მოსამსახურეებს სამუშაოდან ითხოვენ ან სხვა სამუშაოზე გადაპყავთ შრომის კანონმდებლობის დარღვევით, საქარხნო-საფაბრიკო ან ადგილობრივ კომიტეტებთან შეთანხმების გარეშე, სათანადო სიმაღლეზე არ ღვას სახელმწიფო და შრომის დისციპლინა.

სერიოზულ ნაკლოვანებებს, ზოგჯერ ბოროტმოქმედებასაც, ადგილი აქვს საცხოვრებელი ფართობის განაწილებისა და კოოპერატიული ბინათმშენებლობის საქმეში.

მშრომელთა მიღების, მათი წერილების, განცხადებებისა და საჩივრების განხილვის ერთგვარი გაუმჯობესების მიუხედავად, კვლავ შეიმჩნევა ადგილობრივი საბჭოების აღმასკომების, სამინისტროების, უწყებებისა და მათ დაქვემდებარებაში მყოფი წარმოება-დაწესებულებების ზერელე, ფორმალური და ბიუროკრატიული დამოკიდებულება მოქალაქეთა განცხადებებისა და საჩივრების დროულად განხილვისა და მათზე პასუხის გაცემისადმი.

რესპუბლიკის ქალაქებსა და რაიონებში ბევრია სისხლის სამართლის დაწესებულებათა — სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ქონების დატაცების, მექრთამეობის, სპეკულაციის, საზოგადოებრივად სასარგებლო შრომისათვის თავის არიდების, ხულიგნობის, ქურდობის, ლოთობის და სხვა ბოროტმოქმედებათა შემთხვევები; მათ წინააღმდეგ ბრძოლა არ ხასიათდება სათანადო სიმძაფრითა და მიზანდასახულობით.

ადგილობრივი საბჭოებისა და ადმინისტრაციული ორგანოების უმრავლესობა ვერ იყენებს ყველა შესაძლებლობასა და საშუალებას სოციალისტური კანონიერების დაცვის უზრუნველყოფისათვის. ამ საქმეში ფართოდ არ არიან ჩაბმულნი დებუტატები და მშრომელთა აქტივი. სათანადო ყურადღება

არ ექცევა საბჭოების სოციალისტური კანონიერებისა და საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის მუდმივი კომისიების, აღმასკომებთან არსებული ადმინისტრაციული, არასრულწლოვანთა და სამეთვალყურეო კომისიების საქმიანობას, სესტად მუშაობენ ამხანაგური სასამართლოები, სახალხო რაზმეულები.

სოციალისტური კანონიერების დარღვევებს ხელს უწყობს ისიც, რომ სამინისტროები, უწყებები, შშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოები, საწარმოთა, დაწესებულებათა და ორგანიზაციათა ხელმძღვანელები, რადიო, პრესა და ტელევიზია საჭირო ყურადღებას არ აქცევენ სამართლებრივ პრობლემებს, ბევრ დაწესებულებასა და ორგანიზაციაში სათანადო სიმაღლეზე არ დგას იურიდიული სამსახური.

სოციალისტური კანონიერების უზრუნველყოფის საქმეში საბჭოებისა და სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების მუშაობის შემდგომი გაუმჯობესების მიზნით საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

1. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა, მინისტრთა საბჭომ, სამინისტროებმა და უწყებებმა, შშრომელთა დეპუტატების საბჭოებმა პარტიის XXIV ყრილობის გადაწყვეტილებათა შესაბამისად, მთელს თავიანთ საქმიანობაში სრულად და თანმიმდევრულად განახორციელონ საბჭოთა დემოკრატიის პრინციპები, განუხრელად დაიცვან მოქმედი კანონმდებლობა, სრულად გამოიყენონ მათთვის კანონით მინიჭებული უფლებები, დასახონ და გაატარონ კონკრეტული ღონისძიებანი კანონიერების დაცვის უზრუნველსაყოფად საბჭოების და სახელმწიფო მმართველობის ორგანოთა ყველა რგოლში.

2. დაევალოთ საქართველოს სსრ სამინისტროებს, უწყებებს, შშრომელთა დეპუტატების საოლქო, საქალაქო და რაიონულ საბჭოებს:

ა) სისტემატურად შეისწავლონ და განიხილონ რაიონებში, ქალაქებში, საწარმოებსა, დაწესებულებებსა, კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში სოციალისტური კანონიერების განხორციელების მდგომარეობა და მიიღონ გადამკრელი ზომები ამ საქმეში არსებულ ნაკლოვანებათა გამოსასწორებლად;

ბ) სოციალისტური მართლწესრიგის განმტკიცებისათვის ბრძოლაში ფართოდ ჩააბან დეპუტატები, საზოგადოებრიობა; აამაღლონ საბჭოების მუდმივი კომისიების როლი კანონიერების დაცვის საქმეში. უფრო ფართოდ გამოიყენონ სახალხო კონტროლის საგუშაგოები და ჯგუფები საწარმოებში, დაწესებულებებში, კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში;

გ) მკაცრი კონტროლი დააწესონ მშენებლობის, კოლექტიური მეზღვეობის და სხვა დანიშნულებით მიწის გამოყოფაზე.

უზრუნველყონ, რომ საწარმოებმა, ორგანიზაციებმა და დაწესებულებებმა გაავარგისიანონ და შესაბამის მეურნეობებს დაუბრუნონ მათთვის ღრობით სარგებლობაში მიცემული სასოფლო-სამეურნეო მიწა.

აამაღლონ კოლმეურნეობების, საბჭოთა მეურნეობებისა და სხვა სახელმწიფო სასოფლო-სამეურნეო ორგანიზაციების პასუხისმგებლობა მიწათსარგებლობის კანონმდებლობის დაცვის საქმეში;

დ) მიიღონ ქმედითი ზომები ბუნების დაცვისა და ბუნებრივი მემკვიდრეობის გამოყენების გასაუმჯობესებლად, ჰაერისა და წყლის აუზების სამრეწველო ნარჩენებით გაბინძურების აღსაკვეთად. ამასთან გააძლიერონ ბრძოლა ტყის უნებართვოდ ჭრის, ბრაკონიერებისა და ნადირობის წესების სხვა დარღვევათა წინააღმდეგ;

ე) არ დაუშვან ისეთი გადაწყვეტილებების, განკარგულებების, ბრძანებებისა თუ სხვა აქტების მიღება, რომლებიც არ შეესაბამება მოქმედ კანონმდებლობას. აუცილებლად მოახდინონ სწრაფი რეაგირება პროკურატურის ორგანოების წარდგინებაზე კანონსაწინააღმდეგო აქტების გაუქმების შესახებ;

ვ) უზრუნველყონ სამრეწველო საწარმოებში, კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში შრომის დისციპლინის განმტკიცება, სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ქონების დაცვა, ნედლეულისა და მასალების მომპირნეობით ხარჯვა, შრომის კანონმდებლობის დაცვა, უსაფრთხოების ტექნიკის მოთხოვნათა შესრულება;

ზ) მეტი ყურადღება მიაქციონ წერილების, განცხადებებისა და საჩივრების დადგენილ ვადებში განხილვას, განცხადებებში აღძრულ კანონიერ მოთხოვნათა დროულად დაკმაყოფილებას, მოქალაქეებისათვის ამომწურავი პასუხის გაცემას; გააუმჯობესონ მშრომელთა მიღების ორგანიზაცია;

თ) აღმინისტრაციულ ორგანოებთან ერთად, მშრომელთა ფართო მასების აქტიური მონაწილეობით, გააძლიერონ ბრძოლა კაპიტალიზმის გადმონაშთების ლიკვიდაციისათვის ადამიანთა შეგნებაში, მომხვეჭელობისა და წვრილბურჟუაზიული ტენდენციების აღმოსაფხვრელად, სოციალისტური საკუთრების მტაცებლების, მექრთამეების, სპეკულანტების, ხულიგნების, მექთახორებისა და სხვა პარაზიტული ელემენტების წინააღმდეგ შეურიგებლობის, შეუწყნარებლობის ატმოსფეროს შესაქმნელად, სრული წესრიგი დაამყარონ საცხოვრებელი ბინების განაწილებასა და კოოპერატიულ ბინათმშენებლობაში;

ი) სისტემატურად იზრუნონ საბჭოთა და სამეურნეო ორგანოების, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების ხელმძღვანელების, მუშა-მოსამსახურეთა სამართლებრივი მომზადების დონის ამაღლებისათვის. ამასთან პრესის, რადიოს, ტელეხედვის, ლექციებისა და მოხსენებების საშუალებით მეტი მუშაობა გასწიონ მოსახლეობაში. სამართლებრივი საკითხების, ცალკეული კანონებისა და ნორმატიული აქტების განმარტებისათვის.

3. საქართველოს სსრ პროკურატურამ გააძლიეროს ზედამხედველობა სამინისტროებისა და უწყებების, საწარმოებისა და დაწესებულებების, კოოპერატიული და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების, აგრეთვე თანამდებობის პირთა და მოქალაქეთა მიერ სოციალისტური კანონიერების განუხრეკლ დაცვაზე.

4. რესპუბლიკის შინაგან საქმეთა და იუსტიციის სამინისტროებმა, უმაღლესმა სასამართლომ და პროკურატურამ უზრუნველყონ მათდამი დაქვემდებარებული ორგანოების მუშაობის შემდგომი გაუმჯობესება და სრულყოფა; დანაშაულებრივ ქმედითობათა აღსაკვეთად უკეთ გამოიყენონ ზემოქმედებისა და პროფილაქტიკური საშუალებები.

* * *

მშრომელთა დებუტატების ადგილობრივი საბჭოებისა და მათი აღმასკოების, სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების, მთელი ჩვენი საზოგადოებრიობის წინაშე დგას კანონიერებისა და მართლწესრიგის განმტკიცების დიდი და საპასუხისმგებლო ამოცანა. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭო რწმენას გამოთქვამს, რომ რესპუბლიკის მშრომელები, საქართველოს ცენტრალური კომიტეტის ხელმძღვანელობით, ყველაფერს გააკეთებენ, რათა წარმატებით განახორციელონ ეს დიდი სახელმწიფოებრივი საქმე, რაც ხელს შეუწყობს პარტიის XXIV ყრილობის გადაწყვეტილებებიდან გამომდინარე ამოცანების წარმატებით გადაჭრას, მეცხრე ხუთწლედის მესამე წლის გეგმისა და ნაქის ვალდებულებათა გადაჭარბებით შესრულებას მრეწველობის, სოფლის მეურნეობისა და სახალხო მეურნეობის ყველა დარგში. ეს იქნება ჩვენი წვლილი იმ დიდ საქმიანობაში, რომელსაც ეწევიან სკკპ ცენტრალური კომიტეტი და პირადად ამხ. ლ. ი. ბრეჟნევი ლენინური საგარეო პოლიტიკის განხორციელებისა და მსოფლიოში მშვიდობის განმტკიცებისათვის.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწანიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კახაბაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი,

118 კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

საქართველოს სსრ შრომის კანონთა კოდექსის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

1. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ შრომის კანონთა კოდექსი და სამოქმედოდ შემოღებულ იქნეს 1973 წლის 1 ოქტომბრიდან.

2. დაევალოს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს დაადგინოს საქართველოს სსრ შრომის კანონთა კოდექსის სამოქმედოდ შემოღების წესი და საქართველოს სსრ კანონმდებლობა შესაბამისი განადგოს ამ კოდექსისა.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწანიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კახაბაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

საქართველოს სსრ შრომის კანონთა კოდექსი

დიდმა ოქტომბრის სოციალისტურმა რევოლუციამ მოსპო ექსპლუატაციისა და ჩაგვრის წყობილება. ექსპლუატატორებისათვის საუკუნოებრივი მონური შრომის შემდეგ მშრომელებმა პირველად მიიღეს შესაძლებლობა იმუშაონ თავიანთთვის, თავიანთი საზოგადოებისათვის.

სოციალიზმის გამარჯვების შემდეგ საბჭოთა კავშირში მთლიანად და სამუდამოდ მოისპო ადამიანის მიერ ადამიანის ექსპლუატაცია. სსრ კავშირში, რომლის შემადგენლობაშიც შედის საქართველოს სსრ საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა სხვა მოკავშირე რესპუბლიკებთან ერთად ნებაყოფლობითი გაერთიანებისა და თანასწორუფლებიანობის საფუძველზე, შრომის საზოგადოებრივი ორგანიზაციის საფუძველია სოციალისტური საკუთრება, რითაც იწყება მშრომელი ადამიანის უკეთესი ცხოვრებისათვის თავისუფალი შრომის ეპოქა. ექსპლუატაციისაგან შრომის თავისუფლება, რაც გარანტირებულია სოციალისტური წყობილებით, პიროვნების ნამდვილი თავისუფლების ძირითადი პირობაა.

სოციალისტურ საზოგადოებაში, სადაც არ არიან ექსპლუატატორები და ექსპლუატირებულნი, შრომა საყოველთაო საზოგადოების ყველა შრომისუნარიანი წევრისათვის და ყველა მოქალაქე უზრუნველყოფილია შრომის შესაძლებლობით. სსრ კავშირში მოქმედებს სოციალიზმის პრინციპი: „თითოეული-საგან — მისი უნარის მიხედვით, თითოეულს — მისი შრომის მიხედვით“. შრომა თითოეული შრომისუნარიანი მოქალაქის მოვალეობა და მორალური ვალდებულებაა თანახმად პრინციპისა: „ვინც არ მუშაობს, ის არც ჭამს“.

სოციალისტური საზოგადოებრივი წყობილება წარმოქმნის შრომის უკეთესი შედეგით, საზოგადოებრივი წარმოების განუწყვეტლივ განვითარებისა და სრულყოფით ადამიანთა მატერიალურ და მორალურ დანტერესებას, სოციალისტური წარმოების ზრდა უზრუნველყოფს საბჭოთა ხალხის მატერიალურა კეთილდღეობისა და კულტურული დონის განუხრელი ამაღლების მტკიცე ბაზას. საბჭოთა სახელმწიფო სრულყოფს შრომის მატერიალური და მორალური სტიმულების ფორმებს და ყოველი ღონისძიებით უწყობს ხელს მშრომელთა მასობრივი სოციალისტური შეკიბრებისა და შრომისადმი კომუნისტური დამოკიდებულებისათვის მოძრაობის განვითარებას.

კომუნიზმის აშენების უმნიშვნელოვანესი პირობაა შრომის მაღალი ნაყოფიერების მიღწევა. საზოგადოებრივი წარმოების ეფექტიანობის ამაღლება. ამ ამოცანის გადაწყვეტა მოითხოვს მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის დაჩქარებას მთელ სახალხო მეურნეობაში, მშრომელთა კულტურულ-ტექნიკური მომზადების განუხრელ ზრდას, მათი შრომის ორგანიზებულობისა და დისციპლინაობის ღონის ამაღლებას.

სსრ კავშირში მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესი შეხამებულია მოსახლეობის მთლიან დასაქმებასთან და ხელს უწყობს შრომის ძირეულ შემსუბუქებას, სამუშაო კვირის შემცირებას, მძიმე ფიზიკური და ყოველგვარი არაკვალიფიციური შრომის ლიკვიდაციას. მეცნიერულ-ტექნიკურ პროგრესთან ერთად მიმდინარეობს პროცესი ადამიანთა საწარმოო საქმიანობაში გონებრივი და ფიზიკური

შრომის თანდათანობითი ორგანული შერწყმისა. უფასო სპეციალური და პროფესიულ-ტექნიკური განათლების განხორციელება ფართო მასშტაბით უზრუნველყოფს სამუშაოსა და პროფესიის თავისუფალ არჩევას საზოგადოების ინტერესთა გათვალისწინებით.

მშრომელთა ჯანმრთელობის დაცვა, უსაფრთხო შრომის პირობები, პროფესიულ დაავადებათა და საწარმოო ტრავმატიზმის ლიკვიდაცია საბჭოთა სახელმწიფოს ერთ-ერთი მთავარი საზრუნავია.

საბჭოთა საზოგადოებაში მშრომელთა დებუტატების საბჭოებისა და მათ შორე შექმნილი სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების საშუალებით მშრომელები მართავენ საწარმოებს, რომლებიც საყოველთაო-სახალხო (სახელმწიფო) საკუთრებაა. წარმოების მართვაში მუშათა და მოსამსახურეთა ჩაბმის საქმეში უდიდეს როლს ასრულებენ პროფესიული კავშირები.

სსრ კავშირის კონსტიტუციისა და საქართველოს სსრ კონსტიტუციის შესაბამისად მოქალაქეებს, ეროვნებისა და რასის მიუხედავად, უზრუნველყოფილია აქვთ თანასწორუფლებიანობა შრომაში. სსრ კავშირში ქალს აქვს მამაკაცთან თანაბარი უფლებები შრომის, შრომის ანაზღაურების, დასვენებისა და სოციალური უზრუნველყოფისა.

მოქალაქეთა შრომითს უფლებებს იცავს კანონი. შრომითი უფლებების დაცვას ახორციელებენ სახელმწიფო ორგანოები, აგრეთვე პროფესიული კავშირები და სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციები.

თ ა ვ ი I

ზოგადი დებულებანი

მუხლი 1. საქართველოს სსრ შრომის კანონთა კოდექსის ამოცანები

საქართველოს სსრ შრომის კანონთა კოდექსი აწესრიგებს ყველა მუშისა და მოსამსახურის შრომითს ურთიერთობას, ხელს უწყობს შრომის ნაყოფიერების ზრდას, საზოგადოებრივი წარმოების ეფექტიანობის ამაღლებას და ამ საფუძველზე მშრომელთა ცხოვრების მატერიალური და კულტურული დონის აღმაველობას, შრომის დისციპლინის განმტკიცებას და საზოგადოების საკეთილდღეო შრომის თანდათან გადაქცევას თითოეული შრომისუნარიანი ადამიანის პირველ სასიცოცხლო მოთხოვნილებად.

საქართველოს სსრ შრომის კანონთა კოდექსი აწესებს შრომის პირობების მაღალ დონეს, მუშათა და მოსამსახურეთა შრომითი უფლებების ყოველმხრივ დაცვას.

მუხლი 2. მუშათა და მოსამსახურეთა ძირითადი შრომითი უფლებანი და მოვალეობანი

სსრ კავშირის მოქალაქეთა შრომის უფლება უზრუნველყოფილია სახალხო მეურნეობის სოციალისტური ორგანიზაციით, საბჭოთა საზოგადოების სა-

წარმოო ძალთა განუხრელი ზრდით, სამეურნეო კრიზისის შესაძლებლობის კვეთით და უმუშევრობის ლიკვიდაციით.

მუშები და მოსამსახურეები შრომის უფლებას ახორციელებენ საწარმოში, დაწესებულებასა და ორგანიზაციაში მუშაობის შესახებ შრომის ხელშეკრულების დადების გზით.

მუშებსა და მოსამსახურეებს აქვთ უფლება ჰქონდეთ დახარჯული შრომის რაოდენობისა და ხარისხის შესაბამისად სახელმწიფოს მიერ გარანტირებული ხელფასი, აქვთ დასვენების უფლება სამუშაო დღის და სამუშაო კვირის შემცირებისა და ყოველწლიური ფასიანი შვებულების შესახებ კანონების შესაბამისად, აქვთ უფლება ჯანსაღი და უსაფრთხო შრომის პირობებისა, უფასო პროფესიული მომზადებისა, უფასო კვალიფიკაციის ამაღლებისა, პროფესიულ კავშირებში გაერთიანებისა, წარმოების მართვაში მონაწილეობისა, მოხუცებულობაში, აგრეთვე ავადმყოფობისა და შრომის უნარის დაკარგვის შემთხვევაში, სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის წესით სახელმწიფო სახსრებით მატერიალური უზრუნველყოფისა.

ყველა მუშისა და მოსამსახურის მოვალეობაა დაიცვას შრომის დისციპლინა, გაუფრთხილდეს სახალხო დოვლათს, შეასრულოს შრომის ნორმები, რომლებსაც სახელმწიფო აწესებს პროფესიული კავშირების მონაწილეობით.

მუხლი 3. კოლმეურნეობის წევრთა შრომის მოწესრიგება

კოლმეურნეობის წევრთა შრომას აწესრიგებს კოლმეურნეობის წესდება, რომელიც მიღებულია სანიმუშო წესდების საფუძველზე და მის შესაბამისად, აგრეთვე სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობა, რომელიც კოლმეურნეობებს ეხება.

მუხლი 4. სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომის კანონმდებლობა

სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომის კანონმდებლობა შედგება სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმდებლობის საფუძვლებისა და ამის შესაბამისად მიღებულ სსრ კავშირის შრომის კანონმდებლობის სხვა აქტების, საქართველოს სსრ შრომის კანონთა კოდექსისა და შრომის კანონმდებლობის სხვა აქტებისაგან.

მუშათა და მოსამსახურეთა შრომას იმ საკითხებში, რომლებიც გათვალისწინებულია სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმდებლობის საფუძვლებით, საქართველოს სს რესპუბლიკაში აწესრიგებს:

სსრ კავშირის კანონმდებლობა;

სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობა;

საქართველოს სსრ კანონმდებლობა.

სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კომპეტენციის გამიჯვნა მუშათა და მოსამსახურეთა შრომის მოწესრიგების დარგში ხდება სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმდებლობის საფუძვლების 107-ე მუხლისა და სხვა მუხლების მიხედვით (ამ კოდექსის 246-ე მუხლი და სხვა მუხლები).

მუშათა და მოსამსახურეთა შრომის საკითხებს, რომლებიც გათვალისწინებული არ არის სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმ-

დებლობის საფუძვლებით, აწესრიგებს სსრ კავშირის კანონმდებლობა, ეს უკვე და საქართველოს სსრ შრომის კანონმდებლობის სხვა აქტები.

მუხლი 5. საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე სხვა მოკავშირე რესპუბლიკის შრომის კანონმდებლობის გამოყენება

თუ საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე განიხილება საკითხი მუშათა და მოსამსახურეთა იმ უფლებებისა და მოვალეობების განხორციელების შესახებ, რომლებიც წარმოიშვნენ სხვა მოკავშირე რესპუბლიკის ტერიტორიაზე, გამოყენებულ უნდა იქნეს ამ რესპუბლიკის შრომის კანონმდებლობა.

მუხლი 6. შრომის ხელშეკრულების იმ პირობათა ბათილობა, რომლებიც ეწინააღმდეგებიან შრომის კანონმდებლობას

შრომის ხელშეკრულების პირობები, რომლებიც აუარესებენ მუშათა და მოსამსახურეთა მდგომარეობას სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შრომის კანონმდებლობასთან შედარებით, ან სხვა მხრივ ეწინააღმდეგებიან ამ კანონმდებლობას, — ბათილია.

თ ა შ ი II

კოლექტიური ხელშეკრულება

მუხლი 7. კოლექტიური ხელშეკრულების დადება

მუშათა და მოსამსახურეთა კოლექტივის სახელით საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაციასთან კოლექტიურ ხელშეკრულებას დებს პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტი.

კოლექტიური ხელშეკრულების დადებას წინ უნდა უძღოდეს მისი პროექტის განხილვა და მოწონება მუშათა და მოსამსახურეთა კრებებზე (კონფერენციებზე).

კოლექტიური ხელშეკრულება დაიდება ყოველწლიურად წერილობით და რეგისტრაციას არ საჭიროებს.

კოლექტიური ხელშეკრულება უნდა ეცნობოს საწარმოს, ორგანიზაციის ყველა მუშასა და მოსამსახურეს.

მუხლი 8. კოლექტიური ხელშეკრულების შინაარსი

კოლექტიური ხელშეკრულება უნდა შეიცავდეს მოცემული საწარმოსათვის, ორგანიზაციისათვის მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად დადგენილ ძირითად დებულებებს შრომისა და ხელფასის საკითხებზე, აგრეთვე დებულებებს სამუშაო დროის, დასვენების დროის, შრომის ანაზღაურების, მატერიალური სტიმულირების და შრომის დაცვის შესახებ, რომლებიც შემუშავებულია ადმინისტრაციისა და პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობ-

რივი კომიტეტის მიერ მათთვის მინიჭებული უფლებების ფარგლებში და როგორც პეტ ნორმატიული ხასიათი.

კოლექტიური ხელშეკრულება აწესებს ადმინისტრაციისა და მუშა-მოსამსახურეთა კოლექტივის ურთიერთვალდებულებებს საწარმოო გეგმების შესრულების, წარმოებისა და შრომის ორგანიზაციის სრულყოფის, ახალი ტექნიკის დანერგვის და შრომის ნაყოფიერების ამაღლების, პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესებისა და თვითღირებულების შემცირების, სოციალისტური შეჯიბრების განვითარების, საწარმოო და შრომის დისციპლინის განმტკიცების და უშუალოდ წარმოებაში კადრების კვალიფიკაციის ამაღლების და მომზადების შესახებ.

კოლექტიური ხელშეკრულება უნდა შეიცავდეს ადმინისტრაციისა და პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის ვალდებულებებს წარმოების მართვაში მუშა-მოსამსახურეთა ჩაბმის, შრომის ნორმირების, შრომის ანაზღაურებისა და მატერიალური სტიმულირების ფორმათა სრულყოფის, შრომის დაცვის, წარმოების მიწინავეთათვის შეღავათისა და უპირატესობის მინიჭების, მშრომელთა საბინაო პირობებისა და კულტურულ-საყოფაცხოვრებო მომსახურების გაუმჯობესების, აღმზრდელობითი და კულტურულ-მასობრივი მუშაობის განვითარების თაობაზე.

კოლექტიური ხელშეკრულების დებულებანი არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს შრომის კანონმდებლობას.

მუხლი 9. კოლექტიური ხელშეკრულების მოქმედება

კოლექტიური ხელშეკრულება ვრცელდება საწარმოს, ორგანიზაციის ყველა მუშასა და მოსამსახურეზე მიუხედავად იმისა, არიან თუ არა ისინი პროფესიული კავშირის წევრები.

მუხლი 10. კოლექტიური ხელშეკრულების ძალაში შესვლა

კოლექტიური ხელშეკრულება ძალაში შედის მხარეთა მიერ მისი ხელის მოწერის დღიდან ან თვით ხელშეკრულებაში აღნიშნული ვადიდან.

მუხლი 11. კოლექტიური ხელშეკრულების დადებისას წარმოშობილი უთანხმოების გადაწყვეტის წესი

კოლექტიური ხელშეკრულების დადებისას საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაციასა და პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტს შორის წარმოშობილ უთანხმოებას გადაწყვეტენ ზემდგომი სამეურნეო და პროფკავშირული ორგანოები მხარეთა მიანაწილეობით.

მუხლი 12. კოლექტიურ ხელშეკრულებაში ცვლილებათა და დამატებათა შეტანა

ცვლილებანი და დამატებანი კოლექტიურ ხელშეკრულებაში მისი მოქმედების ვადის განმავლობაში შეაქვს პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარ-

ნო, ადგილობრივი კომიტეტს და საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაციას მუშათა და მოსამსახურეთა საერთო კრების (კონფერენციის) მიერ მათი მოწონების შემდეგი.

მუხლი 13. ანგარიშის ჩაბარება კოლექტიური ხელშეკრულების შესრულების შესახებ

საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია და პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტი ანგარიშს აბარებენ მუშებსა და მოსამსახურეებს კოლექტიური ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ ვალდებულებათა შესრულების შესახებ.

მუხლი 14. კონტროლი კოლექტიური ხელშეკრულების შესრულებაზე

კოლექტიური ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ ვალდებულებათა შესრულების კონტროლს ახორციელებენ საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია, პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტი და მათი ზემდგომი ორგანოები.

მუხლი 15. პროფესიული კავშირების განთავისუფლება კოლექტიური ხელშეკრულების გამო მატერიალური პასუხისმგებლობისაგან

კოლექტიური ხელშეკრულების გამო მატერიალური პასუხისმგებლობა პროფესიულ კავშირებს არ ეკისრებათ.

თ ა შ ი III

შრომის ხელშეკრულება

მუხლი 16. შრომის ხელშეკრულების მხარეები და შინაარსი

შრომის ხელშეკრულება არის მშრომელსა და საწარმოს, დაწესებულებას, ორგანიზაციას შორის შეთანხმება, რომლითაც მშრომელი ვალდებულებას იღებს შეასრულოს სამუშაო გარკვეული სპეციალობის, კვალიფიკაციის თუ თანამდებობის მიხედვით, დაემორჩილოს შრომის შინაგანაწესს, ხოლო საწარმო, დაწესებულება, ორგანიზაცია ვალდებულებას იღებს მშრომელს გადაუხადოს ხელფასი და უზრუნველყოს იგი შრომის იმ პირობებით, რაც გათვალისწინებულია შრომის კანონმდებლობით, კოლექტიური ხელშეკრულებით და მხარეთა შეთანხმებით.

მუხლი 17. გარანტიები სამუშაოზე მიღების დროს

აკრძალულია დაუსაბუთებელი უარი სამუშაოდ მიღებაზე.

სსრ კავშირის კონსტიტუციისა და საქართველოს სსრ კონსტიტუციის შესაბამისად დაუშვებელია სამუშაოზე მიღებისას უფლებათა რაიმე პირდაპირი

თუ არაპირდაპირი შეზღუდვა ან პირდაპირი თუ არაპირდაპირი უპირატესობა მინიჭება სქესის, რასის, ეროვნული კუთვნილებისა და რელიგიისადმი დამოკიდებულების მიხედვით.

მუხლი 18. შრომის ხელშეკრულების ვადა

შრომის ხელშეკრულება იდება:

- 1) განუსაზღვრელი ვადით;
- 2) განსაზღვრული ვადით, არაუმეტეს სამი წლისა;
- 3) გარკვეული სამუშაოს შესრულების ვადით.

მუხლი 19. შრომის ხელშეკრულების დადება

შრომის ხელშეკრულება შეიძლება დაიდოს ზეპირი ან წერილობითი ფორმით.

სამუშაოზე მიღება ფორმდება საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციის ბრძანებით (განკარგულებით). ბრძანების (განკარგულების) გამოცხადების შესახებ მუშაკს ჩამოართმევენ ხელწერილს.

შრომის ხელშეკრულება დადებულად ითვლება მაშინაც, როცა ბრძანება ან განკარგულება არ იყო გაცემული, მაგრამ მუშაკი ფაქტურად დაშვებული იყო სამუშაოდ.

ხელმძღვანელთა შორის შეთანხმებით სხვა საწარმოდან, დაწესებულებიდან, ორგანიზაციიდან გადმოყვანის წესით სამუშაოზე მოწვეულ მუშაკს არ შეიძლება უარი ეთქვას შრომის ხელშეკრულების დადებაზე.

მუხლი 20. ნათესავების ერთად მუშაობის შეზღუდვა

აკრძალულია ერთსა და იმავე საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში იმ პირთა ერთად მუშაობა, რომლებიც ერთმანეთთან ახლო ნათესაურ კავშირში იმყოფებიან (მშობლები, მეუღლეები, ძმები, დები, შვილები, აგრეთვე მეუღლეების ძმები, დები, მშობლები და შვილები), თუ სამსახურებრივად ერთი უშუალოდ ექვემდებარება ან კონტროლს უწევს მეორეს.

მუხლი 21. შრომის ხელშეკრულების დადებისას წარსადგენი დოკუმენტები

შრომის ხელშეკრულების დადებისას საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია ვალდებულია მშრომელს მოსთხოვოს პასპორტი, შრომის წიგნაკი, ხოლო იმ პირთ, რომლებიც პირველად იწყებენ მუშაობას, სახლმმართველობის, სასოფლო ან სადაბო საბჭოს ცნობა უკანასკნელი საქმიანობის შესახებ, სსრ კავშირის შეიარაღებული ძალების რიგებიდან დათხოვნილ პირებს კი — სამხედრო ბილეთი.

კანონმდებლობით დადგენილ შემთხვევებში ადმინისტრაციას უფლება აქვს მოსთხოვოს მუშაკს საბუთები, რომლებიც ადასტურებენ, რომ მას აქვს გარკვეული პროფესია, სპეციალობა (ექიმები, ავტორტრანსპორტის მძღოლები და სხვა).

აკრძალულია სამუშაოზე მისაღები პირებისაგან კანონმდებლობით გათვალისწინებული დოკუმენტების მოთხოვნა.

მუხლი 22. გამოცდა სამუშაოზე მიღებისას

შრომის ხელშეკრულების დადებისას, მხარეთა შეთანხმებით, შესასრულებელი სამუშაოსათვის მუშის ან მოსამსახურის შესაფერისობის შემოწმების მიზნით შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს მისი გამოცდა. პირობა გამოცდის შესახებ მითითებულ უნდა იქნეს ბრძანებაში (განკარგულებაში) სამუშაოდ მიღების შესახებ.

გამოცდის პერიოდში მუშებსა და მოსამსახურეებზე მთლიანად ვრცელდება შრომის კანონმდებლობა.

გამოცდის გარეშე სამუშაოზე მიიღებიან:

- 1) პირები, რომლებსაც არ შესრულებიათ 18 წელი;
- 2) ახალგაზრდა მუშები პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლებლების დამთავრების შემდეგ;
- 3) ახალგაზრდა სპეციალისტები უმაღლესი და საშუალო სპეციალური სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ;
- 4) სამამულო ომის ინვალიდები, რომლებიც სამუშაოზე გაგზავნილი არიან ჯავშნის ანგარიშში;
- 5) მუშები და მოსამსახურეები, რომლებიც გადაჰყავთ სხვა სამუშაოზე ან რომელსაც სამუშაოდ აგზავნიან ტერიტორიულად სხვა ადგილას;
- 6) სხვა პირები მოქმედი, კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში.

მუხლი 23. საგამოცდო ვადა სამუშაოზე მიღებისას

საგამოცდო ვადა არ შეიძლება აღემატებოდეს ერთ კვირას — მუშებისათვის, ორ კვირას — მოსამსახურეთათვის, გარდა პასუხისმგებელი მუშაკებისა და ერთ თვეს — პასუხისმგებელი მუშაკებისათვის, თუ სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით სხვა რამ არ არის დაწესებული.

სამინისტროებისა და უწყებების სამეცნიერო-კვლევით, საპროექტო, საპროექტო-საკონსტრუქტორო, ტექნოლოგიურ ორგანიზაციებში, აგრეთვე უმაღლესი სასწავლებლების სამეცნიერო-კვლევით ქვეგანყოფილებაში სამუშაოზე მიღებისას მუშაკებს, რომლებსაც ეხებათ ატესტაცია, სამუშაოზე საბოლოოდ მიღებამდე შეიძლება დაუწესდეთ გამოცდა ვადით სამ თვემდე, ხოლო ცალკეულ შემთხვევებში, ადმინისტრაციის გადაწყვეტილებით, რაც შეთანხმებული უნდა იქნეს შესაბამისი პროფესიული კავშირის კომიტეტთან, — ვადით ექვს თვემდე.

საგამოცდო ვადაში არ ითვლება დროებითი შრომისუნარობის და სხვა საპატიო მიზეზის გამო გაცდენილი დრო.

გამოცდის დრო ჩაითვლება სამუშაო სტაჟში.

მუხლი 24. სამუშაოზე მიღებისას გამოცდის შედეგები

თუ საგამოცდო ვადა დამთავრდა, ხოლო მუშა ან მოსამსახურე აგრძელებს მუშაობას, გამოცდა ჩაბარებულად ითვლება და შრომის ხელშეკრულების შემდგომი გაუქმება დასაშვებია მხოლოდ საერთო საფუძველზე.

თუ გამოცდის შედეგი არადამაკმაყოფილებელია, ადმინისტრაციას უფლება აქვს გააუქმოს შრომის ხელშეკრულება პროფესიული კავშირის საფარეო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეუთანხმებლად და გასასვლელი დახმარების გაცემის გარეშე. მუშას ან მოსამსახურეს უფლება აქვს სამუშაოდან ასეთი განთავისუფლება გაასაჩივროს რაიონულ (საქალაქო) სახალხო სასამართლოში, ხოლო შესაბამის შემთხვევებში (მუხლი 213-ე) ხელქვეითობის წესით შემდგომ ორგანოში.

მუხლი 25. შრომის ხელშეკრულებით გაუთვალისწინებელი სამუშაოს შესრულების მოთხოვნის აკრძალვა

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციას უფლება არა აქვს მოსთხოვოს მუშას ან მოსამსახურეს იმ სამუშაოს შესრულება, რომელიც გათვალისწინებული არ არის შრომის ხელშეკრულებით.

მუხლი 26. სხვა სამუშაოზე გადაყვანა

სხვა სამუშაოზე გადაყვანა იმავე საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში, აგრეთვე სამუშაოდ გადაყვანა სხვა საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში ან ტერიტორიულად სხვა ადგილას, თუნდაც საწარმოსთან, დაწესებულებასთან, ორგანიზაციასთან ერთად, დასაშვებია მხოლოდ მუშის თუ მოსამსახურის თანხმობით, იმ შემთხვევების გარდა, რომლებიც გათვალისწინებულია ამ კოდექსის 27-ე, 28-ე და 135 მუხლებით.

სხვა სამუშაოზე გადაყვანად არ ითვლება მუშის თუ მოსამსახურის გადაცვლა სხვა სამუშაო ადგილზე იმავე საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში სპეციალობის, კვალიფიკაციის, თანამდებობის, ხელფასის ოდენობის, შეღავათების, უპირატესობათა და შრომის სხვა არსებითი პირობების შეუცვლელად.

მუხლი 27. სხვა სამუშაოზე დროებითი გადაყვანა საწარმოო აუცილებლობის გამო

საწარმოო აუცილებლობის შემთხვევებში საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციას უფლება აქვს ერთ თვემდე ვადით გადაიყვანოს მუშები და მოსამსახურეები შრომის ხელშეკრულებით გაუთვალისწინებელ სამუშაოზე იმავე საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში ან ტერიტორიულად იმავე ადგილას მდებარე სხვა საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში. ამ შემთხვევაში შრომა უნდა ანაზღაურდეს შესრულებული სამუშაოს მიხედვით, მაგრამ არანაკლებ წინანდელი საშუალო ხელფასისა.

ამგვარი გადაყვანა დასაშვებია:

სტიქიური უბედურების, საწარმოო ავარიის თავიდან ასაცილებლად თუ სალიკვიდაციოდ ან მათი შედეგების დაუყოვნებლივ აღმოსაფხვრელად;

უბედური შემთხვევების, მოცდენის, სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი ქონების დაღუპვის ან გაფუჭების თავიდან ასაცილებლად და სხვა განსაკუთრებულ შემთხვევებში;

სამუშაოზე გამოუცხადებელი მუშის თუ მოსამსახურის შესაცვლელად. სამუშაოზე გამოუცხადებელი მუშაკის შესაცვლელად სხვა სამუშაოზე გადაყვანის ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს ერთ თვეს კალენდარული წლის განმავლობაში.

მუხლი 28. მოცდენის შემთხვევაში სხვა სამუშაოზე დროებით გადაყვანა

მოცდენის შემთხვევაში მუშები და მოსამსახურეები მათი სპეციალობისა და კვალიფიკაციის გათვალისწინებით გადაყვანილ უნდა იქნენ სხვა სამუშაოზე იმავე საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში მოცდენის მთელი დროის მანძილზე ან ტერიტორიულად იმავე ადგილას მდებარე სხვა საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში ერთ თვემდე ვადით.

მოცდენის შედეგად დაბალხელფასიან სამუშაოზე გადაყვანისას მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც გამომუშავების ნორმებს ასრულებენ, უნარჩუნდებით საშუალო ხელფასი წინანდელი სამუშაოს მიხედვით, იმ მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც ვერ ასრულებენ ნორმებს ან გადაყვანილი არიან დროებითი ანაზღაურების სამუშაოზე, უნარჩუნდებით თავიანთი სატარიფო განაკვეთი (სარგო).

მუხლი 29. არაკვალიფიციურ სამუშაოზე გადაყვანის შეზღუდვა

მოცდენის ან სამუშაოზე არმყოფი მუშაკის დროებით შეცვლისას დაუშვებელია კვალიფიციური მუშებისა და მოსამსახურეების გადაყვანა არაკვალიფიციურ სამუშაოზე.

მუხლი 30. შრომის ხელშეკრულების შეწყვეტის საფუძვლები

შრომის ხელშეკრულების შეწყვეტის საფუძველია:

- 1) მხარეთა შეთანხმება;
- 2) ვადის გასვლა (შე-18 მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტები), გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც შრომითი ურთიერთობა ფაქტიურად გრძელდება და არც ერთი მხარე არ ითხოვს მის შეწყვეტას;
- 3) მუშის ან მოსამსახურის გაწვევა ან შესვლა სამხედრო სამსახურში;
- 4) შრომის ხელშეკრულების მოშლა მუშის ან მოსამსახურის ინიციატივით (32-ე და 33-ე მუხლები) ადმინისტრაციის ინიციატივით (მუხლი 34-ე) ან პროფკავშირული ორგანოს მოთხოვნით (მუხლი 39-ე);
- 5) მუშაკის გადაყვანა მისი თანხმობით სხვა სამუშაოზე ან არჩევით თანამდებობაზე გადასვლა;

6) მუშის ან მოსამსახურის უარი საწარმოსთან, დაწესებულებასთან, ორგანიზაციასთან ერთად ტერიტორიულად სხვა ადგილას სამუშაოდ გადასვლაზე;

7) სასამართლო განაჩენის კანონიერ ძალაში შესვლა, რომლითაც მუშა ან მოსამსახურე მსჯავრდებულია თავისუფლების აღკვეთით (გარდა პირობითი მსჯავრისა), გამასწორებელი სამუშაოებით არა თავისი მუშაობის ადგილას ან სხვა სასჯელით, რომელიც გამორიცხავს ამ სამუშაოს გაგრძელების შესაძლებლობას.

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის გადაცემა ერთი ორგანოს დაქვემდებარებიდან სხვა ორგანოს დაქვემდებარებაში არ შეწყვეტს შრომის ხელშეკრულების მოქმედებას. საწარმოების, დაწესებულებების, ორგანიზაციების შერწყმის, გაყოფის ან შეერთებისას შრომითი ურთიერთობები გრძელდება მუშის ან მოსამსახურის თანხმობით. ასეთ შემთხვევებში ადმინისტრაციის ინიციატივით ხელშეკრულების შეწყვეტა დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ხდება მუშაკთა რაოდენობის ან შტატების შემცირება.

მუხლი 81. ვადიანი შრომის ხელშეკრულების მოქმედების გაგრძელება

თუ შრომის ხელშეკრულების ვადის გასვლის (მე-18 მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტები) შემდეგ შრომითი ურთიერთობა ფაქტიურად გრძელდება და არც ერთმა მხარემ არ მოითხოვა მისი შეწყვეტა, ხელშეკრულების მოქმედება ითვლება გაგრძელებულად განუსაზღვრელი ვადით.

მუხლი 82. განუსაზღვრელი ვადით დადებული შრომის ხელშეკრულების მოშლა მუშის ან მოსამსახურის ინიციატივით

მუშებსა და მოსამსახურეებს უფლება აქვთ მოშალონ განუსაზღვრელი ვადით დადებული შრომის ხელშეკრულება, მაგრამ ამის შესახებ წერილობით უნდა გააფრთხილონ ადმინისტრაცია ორი კვირით ადრე. ამ ვადის გასვლის შემდეგ მუშას თუ მოსამსახურეს უფლება აქვს შეწყვიტოს მუშაობა, ხოლო საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია ვალდებულია მისცეს მუშაკს შრომის წიგნაკი და გაუსწოროს მას ანგარიში.

მუშაკისა და ადმინისტრაციის შეთანხმებით შრომის ხელშეკრულება შეიძლება მოიშალოს ორი კვირის ვადის გასვლამდე.

თუ ორი კვირის გასვლის შემდეგ ადმინისტრაციამ არ გამოცხადა ბრძანება მუშაკის განთავისუფლების შესახებ, ხოლო იგი განაგრძობს მუშაობას და არ მოითხოვს შრომის ხელშეკრულების მოშლას, გაფრთხილება ძალას კარგავს.

მუხლი 83. ვადიანი შრომის ხელშეკრულების მოშლა მუშის ან მოსამსახურის ინიციატივით

ვადიანი შრომის ხელშეკრულების (მე-18 მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტები) ვადამდე მოშლა მუშაკის მოთხოვნით ხდება შემდეგ შემთხვევებში:

- 1) მუშაკის ავადმყოფობის ან ინვალიდობის გამო, რაც აბრკოლებს ხელშეკრულების მიხედვით სამუშაოს შესრულებას;
- 2) ადმინისტრაციის მიერ შრომის კანონმდებლობის, კოლექტიური ან შრომის ხელშეკრულების დარღვევის დროს;
- 3) სხვა საპატიო მიზეზების გამო.

მუხლი 34. შრომის ხელშეკრულების მოშლა ადმინისტრაციის ინიციატივით

განუსაზღვრელი ვადით დადებული შრომის ხელშეკრულება, აგრეთვე ვადიანი შრომის ხელშეკრულება მისი მოქმედების ვადის გასვლამდე, შეიძლება მოშალოს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციამ მხოლოდ შემდეგ შემთხვევებში:

1) საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ლიკვიდაციის, მუშაკთა რიცხვისა თუ შტატის შემცირების გამო;

2) თუ გამოვლინდება, რომ მუშა ან მოსამსახურე არ შეეფერება დაკავებულ თანამდებობას ან შესასრულებელ სამუშაოს არასაკმარისი კვალიფიკაციის ან ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო, რომლებიც ხელს უშლიან ამ სამუშაოს შესრულებაში;

3) მუშის ან მოსამსახურის მიერ არასაპატიო მიზეზით შრომის ხელშეკრულებით ან შრომის შინაგანაწესით დაკისრებული ვალდებულებების სისტემატურად შეუსრულებლობის გამო, თუ მუშის ან მოსამსახურის მიმართ ადრე გამოყენებული იყო დისციპლინური ან საზოგადოებრივი ზემოქმედების ღონისძიებანი;

4) არასაპატიო მიზეზით სამუშაოს გაცდენის გამო (მათ შორის სამუშაოზე არაფხიზელ მდგომარეობაში გამოცხადების გამო);

5) სამუშაოზე გამოუცხადებლობისას ზედიზედ ოთხ თვეზე მეტი ხნის განმავლობაში დროებით შრომისუუნარობის გამო, ორსულობასა და მშობიარობასთან დაკავშირებით მიცემული შვებულების ჩაუთვლელად, თუ სსრ კავშირის კანონმდებლობით არ არის დადგენილი სამუშაო ადგილის (თანამდებობის) შენახვის უფრო ხანგრძლივი ვადა გარკვეული დაავადების დროს. მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებმაც დაკარგეს შრომის უნარი შრომითი დასახიჩრებისა თუ პროფესიული დაავადების გამო, სამუშაო ადგილი (თანამდებობა) ენახებათ შრომის უნარის აღდგენამდე ან ინვალიდობის დადგენამდე;

6) თუ სამუშაოზე აღადგენენ იმ მუშას ან მოსამსახურეს, რომელიც ადრე ასრულებდა ამ სამუშაოს.

დათხოვნა ამ მუხლის 1-ლ, მე-2 და მე-6 პუნქტებში აღნიშნული საფუძვლით დასაშვებია, თუ შეუძლებელია მუშაკის გადაყვანა სხვა სამუშაოზე მისი თანხმობით.

დაუშვებელია ადმინისტრაციის ინიციატივით მუშაკის დათხოვნა დროებით შრომისუუნარობისა (გარდა მე-5 პუნქტით გათვალისწინებული შემთხვე-

ვისა) და შევებულებაში ყოფნის პერიოდში. ეს წესი არ ვრცელდება იმ შემთხვევაზე, როდესაც ხდება საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის მთლიანი ლიკვიდაცია.

მუხლი 35. განსაზღვრულ პირობებში ზოგიერთი კატეგორიის მუშებისა და მოსამსახურეების შრომის ხელშეკრულების შეწყვეტის დამატებითი საფუძვლები

ამ კოდექსის 30-ე და 34-ე მუხლებით გათვალისწინებული საფუძვლების გარდა ზოგიერთი კატეგორიის მუშებისა და მოსამსახურეების შრომის ხელშეკრულება, სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობის შესაბამისად, შეიძლება შეწყვეტილ იქნეს შემდეგ შემთხვევებში:

1) იმ მუშაკის მიერ შრომითი ვალდებულებების ერთჯერადი უხეში დარღვევის გამო, რომელსაც დაკისრებული აქვს დისციპლინური პასუხისმგებლობა ხელქვეითობის წესით;

2) იმ მუშაკის ბრალეული ქმედობის გამო, რომელიც უშუალოდ ემსახურება ფულად ან სასაქონლო ფასეულობებს, თუ ეს ქმედობა იძლევა ადმინისტრაციის მხრივ მის მიმართ ნდობის დაკარგვის საფუძველს;

3) იმ მუშაკის მიერ ამორალური გადაცდომის ჩადენის გამო, რომელიც აღმზრდელობით ფუნქციებს ასრულებს, რაც შეუთავსებელია ამ მუშაობის გაგრძელებასთან;

4) სამკურნალო-შრომითს პროფილაქტორიუმში სასამართლოს დადგენილებით მუშაკის გაგზავნის გამო.

სსრ კავშირის კანონმდებლობით და მის მიერ განსაზღვრულ ფარგლებში საქართველოს სსრ კანონმდებლობით, სამუშაოზე მიღების წესების დარღვევისას და სხვა შემთხვევებში, შეიძლება დაწესდეს ზოგიერთი კატეგორიის მუშებისა და მოსამსახურეების შრომის ხელშეკრულების შეწყვეტის დამატებითი საფუძვლები.

ამ მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებში მითითებული საფუძვლით შრომის ხელშეკრულების მოშლა ხდება ამ კოდექსის 37-ე მუხლის მოთხოვნათა დაცვით.

მუხლი 36. სამუშაოზე დარჩენის უპირატესი უფლება მუშაკთა რიცხვის ან შტატის შემცირებისას

მუშაკთა რიცხვის ან შტატის შემცირებისას სამუშაოზე დარჩენის უპირატესი უფლება ეძლევა იმ მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებსაც აქვთ უფრო მაღალი შრომის ნაყოფიერება და კვალიფიკაცია.

თანაბარი შრომის ნაყოფიერებისა და კვალიფიკაციის შემთხვევაში სამუშაოზე დარჩენის უპირატესობა ეძლევათ:

1) ოჯახის მქონეთ — თუ კმაყოფაზე ჰყავთ ორი ან მეტი პირი;

2) იმ პირთ, რომელთა ოჯახში არ არის დამოუკიდებელი შემოსავლის მქონე სხვა მუშაკი;

3) ომის ინვალიდებს, სსრ კავშირის დაცვისას ან სამხედრო სამსახურისას სხვა მოვალეობათა შესრულებისას დაღუპულ და უგზო-უკვლოდ დაკარგულ სამხედრო მოსამსახურეთა და პარტიზანთა ოჯახის წევრებს;

4) იმ პირთ, რომლებიც წარმოებიდან მოუწყვეტლად იმალლებენ კვალი-ფიკაციას უმაღლეს და საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში;

5) იმ პირთ, რომელთაც აქვთ ამ საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში მუშაობის ხანგრძლივი უწყვეტი სტაჟი;

6) იმ მუშაკებს, რომლებმაც ამ საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში მიიღეს შრომითი სახიჩრობა ან პროფესიული დაავადება.

მუხლი 37. ადმინისტრაციის ინიციატივით შრომის ხელშეკრულების მოშლის აკრძალვა პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის თანხმობის გარეშე

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციის ინიციატივით შრომის ხელშეკრულების მოშლა დაუშვებელია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის წინასწარი თანხმობის გარეშე, სსრ კავშირის კანონმდებლობით გათვალისწინებული შემთხვევების გარდა.

ამ მუხლის პირველი ნაწილის მოთხოვნების დარღვევით შრომის ხელშეკრულების მოშლა უკანონოა, ხოლო დათხოვნილი მუშაკი აღდგენილ უნდა იქნეს წინანდელ სამუშაოზე (მუხლი 206-ე).

ადმინისტრაციას უფლება აქვს მოშალოს შრომის ხელშეკრულება არაუგვიანეს ერთი თვისა პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის თანხმობის მიღების დღიდან, ხოლო ამ კოდექსის 34-ე მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტებში მითითებული საფუძვლებით დათხოვნისას — ერთი თვის განმავლობაში დღიდან გადაცდომის გამოძევაგებისა.

მუხლი 38. გასასვლელი დახმარება

თუ შრომის ხელშეკრულება შეწყდა ამ კოდექსის 30-ე მუხლის მე-3 და მე-6 პუნქტებში და 34-ე მუხლის 1-ლ, მე-2 და მე-6 პუნქტებში აღნიშნული საფუძვლებით ან ადმინისტრაციის მიერ შრომის კანონმდებლობის, კოლექტიური ან შრომის ხელშეკრულების დარღვევის შედეგად (მუხლი 33-ე) მუშებსა და მოსამსახურეებს ეძლევათ გასასვლელი დახმარება ორი კვირის საშუალო ხელფასის ოდენობით.

მუხლი 39. პროფკავშირული ორგანოს მოთხოვნით შრომის ხელშეკრულების მოშლა

პროფკავშირული ორგანოს (არანაკლებ რაიონულისა) მოთხოვნით ადმინისტრაცია ვალდებულია მოშალოს შრომის ხელშეკრულება ხელმძღვანელ მუშაკთან ან ჩამოაყენოს იგი დაკავებული თანამდებობიდან, თუ ის არღვევს შრომის კანონმდებლობას, არ ასრულებს კოლექტიური ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ ვალდებულებებს, იჩენს ბიუროკრატიზმს, აჭიანურებს საქმეს.

პროფკავშირული ორგანოს მოთხოვნა მუშაკმა ან ადმინისტრატორმა უნდა დაეკმაყოფილოს, რომლის გადაწყვეტილება საბოლოოა.

მუხლი 40. სამუშაოდან გადაყენება

მუშის ან მოსამსახურის სამუშაოდან (თანამდებობიდან) გადაყენება დასაშვებია მხოლოდ იმ ორგანოების წინადადებით, რომლებიც საამისოდ არიან უფლებამოსილი, სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში.

მუშაკს, რომელიც სამუშაოზე არაფეხივლ მდგომარეობაში გამოცხადდება, საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია იმ დღეს (იმ ცვლაში) არ დაუშვებს სამუშაოდ.

მუხლი 41. შრომის წიგნაკები

შრომის წიგნაკი წარმოადგენს ძირითად დოკუმენტს მუშის ან მოსამსახურის შრომითი საქმიანობის შესახებ.

შრომის წიგნაკი შედგება ყველა მუშასა და მოსამსახურეზე, რომლებიც საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში მუშაობენ ხუთ დღეზე მეტს.

შრომის წიგნაკში იწერება ცნობები მუშაკისა და მის მიერ შესასრულებელი სამუშაოს შესახებ, აგრეთვე საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში შრომითი წარმატებისათვის წახალისებისა და დაჯილდოებების თაობაზე. სასჯელი შრომის წიგნაკში არ ჩაიწერება.

ჩანაწერი სამუშაოდან განთავისუფლების მიზეზის შესახებ შრომის წიგნაკში უნდა გაკეთდეს მოქმედი კანონმდებლობის ფორმულირების ზუსტი შესაბამისობით და მითითებული უნდა იქნეს შესაბამისი კანონის მუხლი, პუნქტი მუშის ან მოსამსახურის ინიციატივით ავადმყოფობის, ინვალიდობის, მოხუცებულობის გამო პენსიაზე გასვლის, უმაღლეს თუ საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში ან ასპირანტურაში ჩარიცხვის და სხვა მიზეზების გამო, რომლებსაც კანონმდებლობა უკავშირებს განსაზღვრული შეღავათებისა და უპირატესობათა მიცემას, შრომის ხელშეკრულების მოშლისას სამუშაოდან დათხოვნის შესახებ შრომის წიგნაკში გაკეთებულ ჩანაწერში უნდა აღინიშნოს ეს მიზეზი.

სამუშაოდან დათხოვნისას მუშაკს შრომის წიგნაკს აძლევენ დათხოვნის დღეს.

მუხლი 42. ცნობის გაცემა სამუშაოსა და ხელფასის შესახებ

ადმინისტრაცია მოვალეა მუშებსა და მოსამსახურეებს მათი თხოვნით მისცეს ცნობა ამ საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში მუშაობის შესახებ სპეციალობის, კვალიფიკაციის, თანამდებობის, მუშაობის დროისა და ხელფასის ოდენობის მითითებით.

ოსი IV

სამუშაო დრო

მუხლი 43. სამუშაო დროის ნორმალური ხანგრძლივობა

საწარმოებში, დაწესებულებებში, ორგანიზაციებში მუშა-მოსამსახურეთა სამუშაო დროის ნორმალური ხანგრძლივობა არ შეიძლება აღემატებოდეს 41 საათს კვირაში. ეკონომიური და სხვა საჭირო პირობების შექმნის კვალობაზე განხორციელდება უფრო შემცირებულ სამუშაო კვირაზე გადასვლა.

სამუშაო დროის ხანგრძლივობის ნორმირებას სახელმწიფო ახორციელებს პროფესიული კავშირების მონაწილეობით. არ შეიძლება სამუშაო დროის ხანგრძლივობის ნორმების შეცვლა საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის აღმინისტრაციასა და პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტს შორის ან მუშაკთა შორის შეთანხმებით, თუ კანონმდებლობით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული.

მუხლი 44. სამუშაო დროის შემცირებული ხანგრძლივობა

სამუშაო დროის შემცირებული ხანგრძლივობა წესდება:

1) 16 წლიდან 18 წლამდე ასაკის მუშა-მოსამსახურეებისათვის — 36 საათი კვირაში, ხოლო 15 წლიდან 16 წლამდე ასაკის პირებისათვის (167-ე მუხლი) — 24 საათი კვირაში.

2) შრომის მავნე პირობებიან სამუშაოზე დასაქმებული მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის — არაუმეტეს 36 საათისა კვირაში.

სია შრომის მავნე პირობების მქონე იმ საწარმოების, საამქროების, პროფესიების და თანამდებობებისა, რომლებიც იძლევიან შემცირებული ხანგრძლივობის სამუშაო კვირის უფლებას, მტკიცდება კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

გარდა ამისა, სსრ კავშირის კანონმდებლობით წესდება სამუშაო კვირის შემცირებული ხანგრძლივობა ცალკეული კატეგორიის მუშაკებისათვის (მასწავლებლები, ექიმები და სხვები).

მუხლი 45. ხუთდღიანი და ექვსდღიანი სამუშაო კვირა და ყოველდღიური მუშაობის ხანგრძლივობა

მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის დაწესებულია ხუთდღიანი სამუშაო კვირა ორი დასვენების დღით. ხუთდღიანი სამუშაო კვირის დროს ყოველდღიური მუშაობის (ცვლის) ხანგრძლივობა განისაზღვრება შრომის შინაგანაწესით ან ცვლიანობის განრიგით, რომლებსაც ამტკიცებს აღმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით, სამუშაო კვირის დადგენილი ხანგრძლივობის დაცვით (43-ე და 44-ე მუხლები).

იმ საწარმოებში, დაწესებულებებში, ორგანიზაციებში, სადაც წარმოება ხასიათისა და შრომის პირობებით ხუთდღიანი სამუშაო კვირის შემოღება მიზანშეწონილი არ არის, წესდება ექვსდღიანი სამუშაო კვირა ერთი დასვენების დღით. ექვსდღიანი სამუშაო კვირის დროს ყოველდღიური მუშაობის (ცვლის) ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს 7 საათს, როცა კვირის ნორმა 41 საათია, 6 საათს, როცა კვირის ნორმა 36 საათია და 4 საათს, როცა კვირის ნორმა 24 საათია.

ცვლიანობის განრიგს მუშებსა და მოსამსახურეებს აცნობენ, როგორც წესი, არაუგვიანეს ორი კვირისა განრიგის ძალაში შესვლამდე.

მუხლი 46. მუშაობის ხანგრძლივობა უქმე და დასვენების დღეების წინ

უქმე დღეების წინ (მუხლი 64-ე) მუშათა და მოსამსახურეთა მუშაობის ხანგრძლივობა, გარდა ამ კოდექსის 44-ე მუხლში აღნიშნული მუშა-მოსამსახურეებისა, მცირდება ერთი საათით როგორც ხუთდღიანი, ისე ექვსდღიანი სამუშაო კვირის დროს.

ექვსდღიანი სამუშაო კვირის დროს დასვენების წინა დღეებში მუშაობის ხანგრძლივობა არ შეიძლება აღემატებოდეს ექვს საათს.

მუხლი 47. მუშაობის ხანგრძლივობა ღამით

დაწესებული მუშაობის (ცვლის) ხანგრძლივობა ღამით მუშაობის დროს მცირდება ერთი საათით. ეს წესი არ ვრცელდება იმ მუშებსა და მოსამსახურეებზე, რომლებსთვისაც უკვე გათვალისწინებულია სამუშაო დღის შემცირება (44-ე მუხლის პირველი ნაწილის მე-2 პუნქტი და მესამე ნაწილი).

ღამის სამუშაოების ხანგრძლივობა გათანაბრებულია დღის სამუშაოსთან იმ შემთხვევებში, როცა ეს წარმოების პირობების გამოა აუცილებელი, კერძოდ, უწყვეტ წარმოებაში, აგრეთვე ცვლიან სამუშაოზე, სადაც ექვსდღიანი სამუშაო კვირაა ერთი დასვენების დღით.

ღამის დროდ ითვლება დრო საღამოს 10 საათიდან დილის 6 საათამდე.

მუხლი 48. ღამით მუშაობის შეზღუდვა

ღამის სამუშაოებზე არ დაიშვებიან:

ორსული ქალები, მეძუძური დედები, ქალები, რომლებსაც ჰყავთ შვილები ერთ წლამდე ასაკისა;

მუშები და მოსამსახურეები, რომლებიც დაავადებული არიან ტუბერკულოზის აქტიური ფორმით;

მუშები და მოსამსახურეები, რომლებსაც 18 წელი არ შესრულებიათ;

სხვა კატეგორიის მუშაკები, კანონმდებლობის შესაბამისად.

ინვალიდების დასაქმება ღამის სამუშაოებზე შესაძლებელია მხოლოდ მათი თანხმობით და იმ პირობით, თუ ასეთი სამუშაო სამედიცინო რეკომენდაციით მათ არ ეკრძალებათ.

მუხლი 49. არასრული სამუშაო დრო

მუშებს, მოსამსახურეებსა და ადმინისტრაციას შორის შეთანხმებით როგორც სამუშაოზე მიღებისას ისე შემდეგაც შეიძლება დაწესდეს არასრული სამუშაო დღე ან არასრული სამუშაო კვირა. ამ შემთხვევებში შრომის ანაზღაურება ხდება ნამუშევარი დროის პროპორციულად ან გამოამუშავების მიხედვით.

მუშაობა არასრული სამუშაო დროის პირობით არ იწვევს მუშებისა და მოსამსახურეების ყოველწლიური შვებულების ხანგრძლივობის, შრომითი სტაჟის გამოთვლისა და სხვა შრომითი უფლებების რაიმე შეზღუდვას.

მუხლი 50. ყოველდღიური მუშაობის დაწყებისა და დამთავრების დრო

ყოველდღიური მუშაობის (ცვლის) დაწყებისა და დამთავრების დრო განისაზღვრება შრომის შინაგანაწესით და ცვლიანობის განრიგით, მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუხლი 51. ცვლიანი მუშაობა

ცვლიანი მუშაობისას მუშაკთა ყოველი ჯგუფი უნდა მუშაობდეს დაწესებული ხანგრძლივობის სამუშაო დროის განმავლობაში.

მუშაკები ერთმანეთს თანაბრად ენაცვლებიან ცვლების მიხედვით. ერთი ცვლიდან მეორეში გადასვლა უნდა ხდებოდეს, როგორც წესი, ყოველი კვირის შემდეგ, ცვლიანობის განრიგით განსაზღვრულ საათებში.

აკრძალულია მუშაკის სამუშაოდ დანიშვნა ზედიზედ ორ ცვლაში.

მუხლი 52. სამუშაო დროის შეჯამებული აღრიცხვა

უწყვეტად მოქმედ საწარმოებში, დაწესებულებებში, ორგანიზაციებში, აგრეთვე ცალკეულ წარმოებებში, საამქროებში, უბნებში, განყოფილებებსა და ზოგიერთი სახის სამუშაოებზე, სადაც წარმოების (მუშაობის) პირობებით არ შეიძლება ამ კატეგორიის მუშა-მოსამსახურეებისათვის დადგენილი ყოველდღიური ან ყოველკვირეული სამუშაო დროის ხანგრძლივობის დაცვა, პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით შეიძლება სამუშაო დროის შეჯამებული აღრიცხვის შემოღება იმ პირობით, რომ სამუშაო დროის ხანგრძლივობა აღსარიცხ პერიოდში არ აღემატებოდეს სამუშაო საათების ნორმალურ ოდენობას (43-ე და 44-ე მუხლები).

მუხლი 53. სამუშაო დღის ნაწილებად გაყოფა

იმ სამუშაოებზე, სადაც ეს აუცილებელია შრომის განსაკუთრებული ხასიათის გამო, მუშათა და მოსამსახურეთა ცალკეული კატეგორიისათვის სამუშაო დღე შეიძლება გაყოფილ იქნეს ნაწილებად კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით. ამასთან სამუშაო დროის საერთო ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს მოცემული კატეგორიის მუშაკებისათვის დაწესებულ სამუშაო დღის ხანგრძლივობას.

მუხლი 54. ზეგანაკვეთური მუშაობის შეზღუდვა

ზეგანაკვეთური მუშაობა, როგორც წესი, არ არის დაშვებული.

ზეგანაკვეთურად ითვლება სამუშაო, რომელსაც ასრულებენ დაწესებუ-
 ლი ხანგრძლივობის სამუშაო დროის დამთავრების შემდეგ (45-ე და 52-ე მუ-
 ხლები).

ადმინისტრაციას შეუძლია ზეგანაკვეთური მუშაობა გამოიყენოს მხო-
 ლოდ გამონაკლის შემთხვევებში, რომლებიც გათვალისწინებულია ამ კოდექ-
 სის 55-ე მუხლით. ზეგანაკვეთური სამუშაოები დაიშვება მხოლოდ პროფესი-
 ული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის ნებართვით.
 ზეგანაკვეთური მუშაობა ფორმდება ბრძანებით (განკარგულებით).

ზეგანაკვეთურ სამუშაოზე არ დაიშვებიან:

ორსული ქალები, მეძუძური დედები, ქალები, რომლებსაც ჰყავთ ბავშ-
 ვები ერთ წლამდე ასაკისა;

მუშები და მოსამსახურეები, რომელთაც 18 წელი არ შესრულებიათ.

მუშაკები, რომლებიც წარმოებიდან მოუწყვეტლად სწავლობენ ზოგადსა-
 განმანათლებლო სკოლებში, პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლო დაწესებულე-
 ბებში — მეცადინეობის დღეებში;

სხვა კატეგორიის მუშები და მოსამსახურეები, კანონმდებლობის შესაბა-
 მისად.

ქალები, რომელთაც ერთი წლიდან რვა წლამდე ასაკის ბავშვები ჰყავთ, და
 ინვალიდები შეიძლება ჩააბან ზეგანაკვეთურ სამუშაოში მხოლოდ მათი თან-
 ხმობით, ამასთან ინვალიდებს იყენებენ მხოლოდ იმ პირობით, თუ ასეთი სა-
 მუშაო სამედიცინო რეკომენდაციით მათ არ ეკრძალებათ.

მუხლი 55. ზეგანაკვეთური მუშაობის გამოყენების გამონაკლისი შემთხ- ვეები.

ზეგანაკვეთური მუშაობა დაშვებულია მხოლოდ შემდეგ გამონაკლის შემ-
 თხვევებში:

1) ისეთი სამუშაოს წარმოების დროს, რომელიც აუცილებელია ქვეყნის
 თავდაცვისათვის, აგრეთვე საზოგადოებრივი ან სტიქიური უბედურების, სა-
 წარმოო ავარიის თავიდან ასაცილებლად და მათი შედეგების დაუყოვნებელი
 აღმოფხვრისათვის;

2) საზოგადოებრივად აუცილებელი ისეთი სამუშაოების საწარმოებლად,
 როგორცაა წყალმომარაგება, გაზით მომარაგება, გათბობა, განათება, კანალი-
 ზაცია, ტრანსპორტი, საფოსტო-სატელეგრაფო და სატელეფონო კავშირი, რა-
 თა თავიდან იქნეს აცილებული ის შემთხვევითი ან მოულოდნელი გარემოე-
 ბები, რაც არღვევს მათ ნორმალურ ფუნქციონირებას;

3) როცა აუცილებელია დამთავრებულ იქნეს დაწყებული სამუშაო, რო-
 მელიც გაუთვალისწინებელი ან შემთხვევითი შეფერხების მიზეზით ვერ დაი-
 თავრდებოდა ნორმალური სამუშაო დროის განმავლობაში წარმოების ტექნი-
 კური პირობების გამო, თუ დაწყებული მუშაობის შეწყვეტას შეუძლია გამო-
 იწვიოს სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი ქონების გაფუჭება ან დაღუპვა;

4) მექანიზმების ან ნაგებობების შესაკეთებლად და აღსადგენად დროებითი სამუშაოების წარმოების დროს, იმ შემთხვევებში თუ მათი მოუწესრიგებლობა გამოიწვევს მშრომელთა მნიშვნელოვანი რაოდენობის მუშაობის შეწყვეტას;

5) შემცველი მუშაკის გამოუცხადებლობისას მუშაობის გასაგრძელებლად, თუ დაუშვებელია სამუშაოს შეწყვეტა; ასეთ შემთხვევებში ადმინისტრაცია ვალდებულია დაუყოვნებლივ მიიღოს ზომები შემცველის სხვა მუშაკით შეცვლისათვის;

6) როდესაც აუცილებელია დატვირთვა-გადმოტვირთვის სამუშაოთა შესრულება იმ მიზნით, რომ არ იქნეს დაშვებული ან აღკვეთილ იქნეს მოძრავი შემადგენლობის მოცდენა ან ტვირთის დაგროვება გაგზავნის და დანიშნულების პუნქტებში.

მუხლი 56. ზეგანაკვეთური მუშაობის ზღვრული ოდენობა

თითოეული მუშის ან მოსამსახურის ზეგანაკვეთური მუშაობა არ უნდა აღემატებოდეს ოთხ საათს ზედიზედ ორი დღის განმავლობაში, მთელი წლის განმავლობაში კი — 120 საათს.

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია ვალდებულია ზუსტად აღრიცხოს თითოეული მუშაკის მიერ ნამუშევარი ზეგანაკვეთური საათები.

თ ა ვ ი V

დასვენების დრო

მუხლი 57. შესვენება კვებისა და დასვენებისათვის

მუშებსა და მოსამსახურეებს კვებისა და დასვენებისათვის ეძლევათ შესვენება არაუმეტეს ორი საათის ხანგრძლივობისა. შესვენება არ შედის სამუშაო დროში.

მუშა ან მოსამსახურე შესვენებას იყენებს თავისი ნება-სურვილის მიხედვით. ამ ხნის განმავლობაში მას ეძლევა სამუშაოს შესრულების ადგილიდან წასვლის უფლება.

შესვენება კვებისა და დასვენებისათვის, როგორც წესი, უნდა მიეცეთ სამუშაოს დაწყებიდან ოთხი საათის შემდეგ.

შესვენების დაწყებისა და დამთავრების დრო განისაზღვრება შრომის შინაგანაწესით.

იმ სამუშაოებზე, სადაც წარმოების პირობების გამო შესვენების შემოღება არ შეიძლება, მუშას ან მოსამსახურეს უნდა მიეცეს ჰამის შესაძლებლობა სამუშაო დროის განმავლობაში. ასეთი სამუშაოების ნუსხას, საჭმლის მიღების წესსა და ადგილს განსაზღვრავს ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით.

მუხლი 58. დასვენების დღეები

ხუთდღიანი სამუშაო კვირის დროს მუშებსა და მოსამსახურეებს ეძლევათ ორი დასვენების დღე კვირაში, ექვსდღიანი სამუშაო კვირის დროს კი ერთი დასვენების დღე.

საერთო დასვენების დღე არის კვირა.

ხუთდღიანი სამუშაო კვირის დროს მეორე დასვენების დღე, თუ იგი განსაზღვრული არ არის კანონმდებლობით, წესდება საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის მუშაობის განრიგით. ორივე დასვენების დღეს, როგორც წესი, აძლევენ ერთად.

მუხლი 59. ყოველკვირეული განუწყვეტელი დასვენების ხანგრძლივობა

ყოველკვირეული განუწყვეტელი დასვენების ხანგრძლივობა უნდა იყოს არანაკლებ ორმოცდაორი საათისა.

მუხლი 60. დასვენების დღეები უწყვეტად მოქმედ საწარმოებში, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებში

საწარმოებში, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებში, სადაც საწარმოო-ტექნიკური პირობებისა ან მოსახლეობის მუდმივი, განუწყვეტელი მომსახურების აუცილებლობის მიზეზით შეუძლებელია მუშაობის შეჩერება, აგრეთვე სხვა საწარმოებში, სადაც შემოღებულია უწყვეტი წარმოება, მუშებისა და მომსახურების ყოველ ჯგუფს დასვენების დღეები ეძლევათ რიგრიგობით, კვირის სხვადასხვა დღეს, ცვლიანობის განრიგის შესაბამისად. განრიგს ამტკიცებს ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით.

მუხლი 61. დასვენების დღეები მოსახლეობის მომსახურებასთან დაკავშირებულ საწარმოებში, დაწესებულებებში, ორგანიზაციებში

იმ საწარმოებში, დაწესებულებებში, ორგანიზაციებში, სადაც საერთო დასვენების დღეს მუშაობის შეწყვეტა არ შეიძლება მოსახლეობისათვის მომსახურების გაწევის აუცილებლობასთან დაკავშირებით (მაღაზიები, საყოფაცხოვრებო მომსახურების საწარმოები, თეატრები, მუზეუმები და სხვა), დასვენების დღეებს აწესებენ მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოები მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუხლი 62. დასვენების დღეებში მუშაობის აკრძალვა. დასვენების დღეებში სამუშაოდ გამოწვევის გამონაკლისი შემთხვევები

დასვენების დღეებში მუშაობა აკრძალულია.

დასვენების დღეს ცალკეული მუშებისა და მოსამსახურეების სამუშაოდ გამოწვევა, როგორც გამონაკლისი, დასაშვებია მხოლოდ პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის ნებართვით და მხოლოდ შემდეგ გამონაკლის შემთხვევებში:

1) საზოგადოებრივი ან სტიქიური უბედურების, საწარმოო ავარიის აცილების თუ ლიკვიდაციის დროს ან მათი შედეგების დაუყოვნებლივ აღმოფხვრისათვის;

2) უბედური შემთხვევების, სახელმწიფო და საზოგადოებრივი ქონების დაღუპვის ან გაფუჭების თავიდან აცილების დროს;

3) ისეთი გადაუდებელი, წინასწარ გაუთვალისწინებელი სამუშაოების შესრულების დროს, რომელთა სწრაფად შესრულებაზე დამოკიდებულია მთლიანად საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ან მათი ცალკეული ქვეგანყოფილების ნორმალური მუშაობა შემდგომში.

დასვენების დღეებში მუშებსა და მოსამსახურეებს სამუშაოდ გამოიწვევენ ადმინისტრაციის წერილობითი ბრძანებით (განკარგულებით), ამასთანავე დაკული უნდა იქნეს ამ კოდექსის 153-ე, 157-ე და 171-ე მუხლებით დადგენილი შეზღუდვები.

მუხლი 63. კომპენსაცია დასვენების დღეს მუშაობისათვის

დასვენების დღეს მუშაობისათვის მუშებსა და მოსამსახურეებს ეძლევათ სამაგიერო დასვენების დღე უახლოეს ორ კვირაში.

თუ სამაგიერო დასვენების დღის მიცემა შეუძლებელია (მუშის, მოსამსახურის დათხოვნასთან დაკავშირებით ან კანონით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში), დასვენების დღეს მუშაობა ანაზღაურდება ორმაგი ოდენობით. დასვენების დღეს მუშაობის ანაზღაურება გამოანგარიშებული უნდა იქნეს ამ კოდექსის 87-ე მუხლში გათვალისწინებული წესით.

მუხლი 64. უქმე დღეები

საწარმოები, დაწესებულებები, ორგანიზაციები არ მუშაობენ შემდეგ უქმე დღეებში:

1 იანვარს — ახალ წელს,

8 მარტს — ქალთა საერთაშორისო დღეს,

1 და 2 მაისს — მშრომელთა საერთაშორისო სოლიდარობის დღეს,

9 მაისს — გამარჯვების დღეს,

7 და 8 ნოემბერს — დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის წლისთავზე,

5 დეკემბერს — კონსტიტუციის დღეს;

უქმე დღეებში დასაშვებია მხოლოდ ისეთი სამუშაოები, რომელთა შეჩერება შეუძლებელია საწარმო-ტექნიკური პირობებით (უწყვეტად მოქმედი საწარმო, დაწესებულება, ორგანიზაცია), სამუშაოები, რომლებიც გამოწვეულია მოსახლეობის მომსახურების აუცილებლობით, აგრეთვე გადაუდებელი სარემონტო და დატვირთვა-გადმოტვირთვის სამუშაოები.

მუხლი 65. ყოველწლიური შვებულება

ყველა მუშასა და მოსამსახურეს ეძლევა ყოველწლიური შვებულება სამუშაო ადგილის (თანამდებობის) და საშუალო ხელფასის შენარჩუნებით (67-ე და 69-ე მუხლები).

მუხლი 66. შვებულებაში წასვლის რიგი

შვებულებაში წასვლის რიგს აწესებს ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით.

შვებულებაში წასვლა შეიძლება წლის ყოველ დროს მუშის, მოსამსახურის სურვილისა და საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში მუშაობის ნორმალური მსვლელობის აუცილებელი უზრუნველყოფის გათვალისწინებით.

მუხლი 67. შვებულების ხანგრძლივობა

მუშებსა და მოსამსახურეებს ყოველწლიური შვებულება ეძლევათ არანაკლებ 15 სამუშაო დღის ხანგრძლივობით, მეტი ხანგრძლივობის შვებულებაზე თანდათანობით გადასვლით. ყოველწლიური შვებულების ხანგრძლივობის გამომანგარიშების წესს განსაზღვრავს სსრ კავშირის კანონმდებლობა.

თერაპეუტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშებსა და მოსამსახურეებს ყოველწლიური შვებულება ეძლევათ ერთი კალენდარული თვის ხანგრძლივობით.

შვებულება, რომელიც დადგენილი წესით ეძლევათ დროებითი შრომისუუნარობის ან ორსულობისა და მშობიარობის გამო, არ შედის ყოველწლიური შვებულების ანგარიშში.

მუხლი 68. ფულადი კომპენსაციით შვებულების შეცვლის აკრძალვა

ფულადი კომპენსაციით შვებულების შეცვლა დაუშვებელია, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც სამუშაოდან დათხოვნილ მუშას ან მოსამსახურეს შვებულებით არ უსარგებლია.

მუხლი 69. დამატებითი შვებულება

ყოველწლიური დამატებითი შვებულება ეძლევათ:

- 1) შრომის მავნე პირობებიდან სამუშაოზე დასაქმებულ მუშებსა და მოსამსახურეებს;
- 2) სახალხო მეურნეობის ცალკეულ დარგებში დასაქმებულ მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომელთაც აქვთ ერთ საწარმოში, ორგანიზაციაში მუშაობის ხანგრძლივი სტაჟი;
- 3) მუშაკებს, რომელთაც აქვთ არანორმირებული სამუშაო დღე;
- 4) კანონმდებლობით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში.

მუხლი 70. დამატებითი შვებულება, რომელიც წახალისების სახით მიეცემათ სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი მოვალეობების შესრულებისათვის

სახელმწიფო ან საზოგადოებრივ მოვალეობათა შესრულებისათვის დამატებითი შვებულება სამუშაო ადგილზე წახალისების სახით, შეიძლება მიეცეთ არასრულწლოვანთა საზოგადოებრივ აღმზრდელებს, საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის ნებაყოფლობითი სახალხო რაზმების წევრებს, ნებაყოფლობითი სახანძრო რაზმების წევრებს და სხვ. სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მუხლი 71. შვებულების მიცემის წესი

მუშაობის პირველ წელს მუშებსა და მოსამსახურეებს შვებულება ეძლევათ საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში მათი უწყვეტი მუშაობის თერთმეტი თვის გასვლის შემდეგ. თერთმეტი თვის უწყვეტი მუშაობის ვადის გასვლამდე მუშაკის თხოვნით შვებულება ეძლევათ: ქალებს — ორსულობისა და მშობიარობის გამო შვებულებაში წასვლის წინ ან უშუალოდ მის შემდეგ; თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშებსა და მოსამსახურეებს; სამხედრო მოსამსახურეებს, რომლებიც დათხოვნილი არიან თადარიგში და ორგანიზებული შეგროვების წესით გაიგზავნენ სამუშაოდ — მუშაობის დაწყებიდან სამი თვის გასვლის შემდეგ; კანონმდებლობით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში.

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც გადაყვანილი არიან ერთი საწარმოდან, დაწესებულებიდან, ორგანიზაციიდან მეორე საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში, შვებულება შეიძლება მიეცეთ სამუშაოზე გადაყვანიდან თერთმეტი თვის გასვლამდე. თუ ახალ სამუშაოზე გადაყვანამდე მუშაკს არ შესრულებია ერთ საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში მუშაობის თერთმეტი თვე, მას შვებულება შეიძლება მისცენ ძველ და ახალ სამუშაოზე მისი მუშაობიდან მთლიანად. თერთმეტი თვის გასვლის შემდეგ.

მუშაობის მეორე და შემდგომი წლების შვებულება შეიძლება მიეცეს სამუშაო წლის ნებისმიერ დროს, შვებულებაში გასვლის რიგის შესაბამისად.

მუხლი 72. შვებულების ყოველწლიურად მიცემა, შვებულების გადატანის გამონაკლისი შემთხვევები

მუშებსა და მოსამსახურეებს შვებულება უნდა მიეცეთ ყოველ წელს, დადგენილ ვადაში.

ყოველწლიური შვებულება გადატანილი ან გაგრძელებული უნდა იქნეს: მუშის ან მოსამსახურის დროებითი შრომისუუნარობისას; მუშის ან მოსამსახურის მიერ სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი მოვალეობის შესრულებისას; კანონმდებლობით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში.

გამონაკლის შემთხვევებში, როდესაც მუშის ან მოსამსახურისათვის მიმდინარე სამუშაო წელს შვებულების მიცემამ შეიძლება უარყოფითად იმოქმედოს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის მუშაობის ნორმალურ მსვლელობაზე, დასაშვებია, მუშაკის თანხმობით, პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით, შვებულების გადატანა შემდეგი წლისათვის. გადატანილი შვებულება შეიძლება დაემატოს შემდეგი სამუშაო წლის შვებულებას.

აკრძალულია ყოველწლიური შვებულების მიუცემლობა ზედინზედ ორი წლის განმავლობაში, აგრეთვე შვებულების მიუცემლობა თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშისა და მოსამსახურისათვის და იმ მუშაკებისათვის, რომლებსაც შრომის მანვე პირობებთან დაკავშირებით აქვთ დამატებითი შვებულების უფლება.

მუხლი 73. შვებულების უფლების მოსაპოვებლად საქირო სტაჟის გამოთვლა

შვებულების უფლების მოსაპოვებლად საქირო შრომის სტაჟში ჩაითვლება:

- 1) ფაქტიურად ნამუშევარი დრო;
- 2) ის დრო, რომლის განმავლობაში მუშა ან მოსამსახურე ფაქტიურად არ მუშაობდა, მაგრამ მას ენახებოდა სამუშაო ადგილი (თანამდებობა) და ხელფასი მთლიანად ან ნაწილობრივ (მათ შორის სამუშაოს იძულებითი გაცდენის ანაზღაურებული დრო, თუ მუშაკი სამუშაოდან არასწორად იყო დათხოვნილი ან სხვა სამუშაოზე გადაყვანილი, ხოლო შემდეგ აღდგენილი);
- 3) ის დრო, რომლის განმავლობაში მუშა ან მოსამსახურე ფაქტიურად არ მუშაობდა, მაგრამ მას ენახებოდა სამუშაო ადგილი (თანამდებობა) და იღებდა დახმარებას სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის ხაზით;
- 4) კანონმდებლობით გათვალისწინებული დროის სხვა პერიოდები.

მუხლი 74. უხელფასო შვებულება

ოჯახური პირობების და სხვა საპატიო მიზეზების გამო ადმინისტრაციას შეუძლია მუშას და მოსამსახურეს მისი განაცხადებით მისცეს მოკლევადიანი უხელფასო შვებულება.

თ ა ვ ი VI

ხელფასი

მუხლი 75. შრომის მიხედვით ანაზღაურება

სსრ კავშირის კონსტიტუციისა და საქართველოს სსრ კონსტიტუციის შესაბამისად მუშების და მოსამსახურეების შრომის ანაზღაურება ხდება მის რაოდენობისა და ხარისხის მიხედვით.

აკრძალულია შრომის ანაზღაურების ოდენობის რაიმე შემცირება სქესის, ასაკის, რასისა და ეროვნული კუთვნილების მიხედვით.

მუხლი 76. ხელფასის მინიმალური ოდენობა

მუშის ან მოსამსახურის თვიური ხელფასი არ შეიძლება იყოს სახელმწიფოს მიერ დაწესებულ მინიმალურ ოდენობაზე ნაკლები.

მუხლი 77. ხელფასის ნორმირება

ხელფასის ნორმირებას ახორციელებს სახელმწიფო პროფესიული კავშირების მონაწილეობით.

მუხლი 78. მუშების შრომის ანაზღაურება სატარიფო განაკვეთების ფუძველზე

მუშების შრომის ანაზღაურება ხდება სატარიფო განაკვეთების (სარგობის) მიხედვით, რომლებიც დამტკიცებულია ცენტრალიზებული წესით.

შესასრულებელი სამუშაოების მიკუთვნებას გარკვეული სატარიფო თანრიგისათვის და მუშებისათვის საკვალიფიკაციო თანრიგის მინიჭებას ახდენს საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით, სატარიფო-საკვალიფიკაციო ცნობარის შესაბამისად.

მუხლი 79. მოსამსახურეთა შრომის ანაზღაურება თანამდებობრივი განაკვეთების სქემების საფუძველზე

მოსამსახურეთა შრომის ანაზღაურება ხდება თანამდებობრივი განაკვეთების სქემების საფუძველზე, რომლებიც დამტკიცებულია ცენტრალიზებული წესით.

მოსამსახურეებს თანამდებობრივ განაკვეთებს უწესებს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია მუშაის თანამდებობისა და კვალიფიკაციის შესაბამისად.

მუხლი 80. განსაკუთრებულ პირობებში შრომის ანაზღაურება

მძიმე სამუშაოებზე, შრომის მავნე პირობებიან სამუშაოებზე და სამუშაოებზე იმ ადგილებში, სადაც მძიმე კლიმატური პირობებია, დადგენილია შრომის გადიდებული ანაზღაურება.

მუხლი 81. შრომის ანაზღაურების სისტემები

მუშებისა და მოსამსახურეების შრომის ანაზღაურება ხდება დროებლივად ან ნარდობლივად. ნარდობლივი შრომის ანაზღაურება შეიძლება იყოს ინდივიდუალური ან კოლექტიური.

საწარმოო გეგმების შესრულებასა და გადაჭარბებით შესრულებაში, წარმოების ეფექტიანობისა და რენტაბელობის გადიდებაში, შრომის ნაყოფიერების ზრდაში, პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესებასა და რესურსების მომჭირნეობაში მუშებისა და მოსამსახურეების მატერიალური დაინტერესების გასაძლიერებლად შეიძლება შემოღებულ იქნეს შრომის ანაზღაურების დროებლივ-პრემიალური და ნარდობლივ-პრემიალური სისტემები.

მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის შრომის ანაზღაურების დროებლივ ან ნარდობლივ სისტემას ადგენს, აგრეთვე მუშებისა და მოსამსახურეების პრემირების დებულებას ამტკიცებს საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით.

მუხლი 82. გასამრჯელო წლიური მუშაობის შედეგების მიხედვით

შრომის ანაზღაურების სისტემების დამატებით შეიძლება დაწესდეს საწარმოთა და ორგანიზაციათა მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის გასამრჯელო წლიური მუშაობის შედეგების მიხედვით საწარმოს, ორგანიზაციის მიერ მიღებული მოგების ხარჯზე შექმნილი ფონდიდან.

ამ გასამრჯელოს ოდენობა განისაზღვრება მუშის ან მოსამსახურის შრომის შედეგების და საწარმოში მუშაობის მისი განუწყვეტელი სტაჟის ხანგრძლივობის გათვალისწინებით.

დებულება წლიური მუშაობის შედეგების მიხედვით გასამრჯელოს გადასდის წესისა მტკიცდება საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაციის მიერ პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით.

მუხლი 83. მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის შრომის ანაზღაურების ახალი ან შეცვლილი პირობების შემოღების შეტყობინება

შრომის ანაზღაურების პირობების შეცვლა ან ახალი პირობების შემოღება მუშებსა და მოსამსახურეებს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციამ უნდა აცნობოს არა უგვიანეს ორი კვირისა მათ შემოღებამდე.

მუხლი 84. შრომის ანაზღაურება სხვადასხვა კვალიფიკაციის სამუშაოთა შესრულებისას

სხვადასხვა კვალიფიკაციის სამუშაოთა შესრულებისას დროებლივ მუშაობა, აგრეთვე მოსამსახურეთა შრომის ანაზღაურება ხდება უფრო მაღალი კვალიფიკაციის სამუშაოს მიხედვით.

მენარდე მუშებს შრომა აღნაზღაურდებათ შესასრულებელი სამუშაოსათვის დაწესებული ფასდების მიხედვით. სახალხო მეურნეობის იმ დარგებში, სადაც წარმოების ხასიათის მიხედვით მენარდე მუშებს ევალებათ ისეთი სამუშაოს შესრულება, რომლის სატარიფო განაკვეთი მათთვის მიკუთვნებულ თანრიგზე დაბალია, მუშებს, რომლებიც ასრულებენ ასეთ სამუშაოს, უხდიან სათანარიგთშორისო სხვაობას, თუ ეს გათვალისწინებულია კოლექტიური ხელშეკრულებით. ანაზღაურება ხდება მაშინ, თუ მუშა შესასრულებს გამომუშავების ნორმას და თანრიგთა შორის სხვაობა შეადგენს ორ თანრიგს მაინც.

მუხლი 85. შრომის ანაზღაურება პროფესიების შეთავსებისას

მუშებს, რომლებიც ერთსა და იმავე საწარმოში, ორგანიზაციაში სამუშაოს ასრულებენ რამდენიმე პროფესიის (სპეციალობის) მიხედვით, ეძლევათ დანამატი პროფესიის (სპეციალობის) შეთავსებისათვის.

პროფესიების (სპეციალობების) შეთავსებას და შეთავსებისათვის დანამატის ოდენობას იმ ფარგლებში, რომელიც გათვალისწინებულია სსრ კავშირის კანონმდებლობით, აწესებს საწარმოს ორგანიზაციის ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით.

მუხლი 86. შრომის ანაზღაურება ზეგანაკვეთური მუშაობისას

შრომის დროებლივი ანაზღაურებისას ზეგანაკვეთური მუშაობისათვის შრომის ანაზღაურება ხდება: პირველი ორი საათისათვის — ერთნახევარი ოდენობით, მომდევნო საათებისათვის კი — ორმაგად.

შრომის ნარდობლივი ანაზღაურებისას, აგრეთვე სახალხო მეურნეობის იმ დარგებში, სადაც ნარდობლივი და დროებლივი მუშებისათვის დაწესებულია ერთიანი სატარიფო განაკვეთები, ზეგანაკვეთური მუშაობისათვის ეძლევათ დანამატი სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი ოდენობით.

ზეგანაკვეთური მუშაობისათვის დანამატი შრომის ნარდობლივი ანაზღაურებისას, სსრ კავშირის კანონმდებლობის შესაბამისად, გაიცემა შესაბამისი თანრიგის დროებლივი მუშის სატარიფო განაკვეთის ორმოცდაათი პროცენტის ოდენობით პირველი ორი საათის ზეგანაკვეთური მუშაობისათვის, ხოლო შემდეგი საათებისათვის — ამ სატარიფო განაკვეთის ასი პროცენტის ოდენობით.

ზეგანაკვეთური მუშაობის კომპენსაცია დღემავიერის მიცემით არ დაიშვება.

მუხლი 87. უქმე დღეებში მუშაობის ანაზღაურება

უქმე დღეებში მუშაობა (64-ე მუხლის მეორე ნაწილი) ორმაგად აუნაზღაურდება:

- 1) მენარდებებს — ორმაგი სანარდო ფასდებით;
- 2) მუშაკებს, რომელთა შრომის ანაზღაურება ხდება საათობრივი ან დღიური განაკვეთებით, — საათობრივი ან დღიური განაკვეთების ოდენობით;
- 3) მუშაკებს, რომლებიც თვიურ ხელფასს იღებენ, — საათობრივი ან დღიური განაკვეთების ერთმაგი ოდენობით, გარდა ხელფასისა, თუ მუშაობა უქმე დღეს წარმოებდა სამუშაო დროის თვიური ნორმის ფარგლებში, და საათობრივი ან დღიური განაკვეთის ორმაგი ოდენობით, გარდა ხელფასისა, თუ მუშაობა წარმოებდა თვიური ნორმის ზევით.

მუშას ან მოსამსახურეს. რომელიც უქმე დღეებში მუშაობდა, შეიძლება მიეცეს მისი სურვილის მიხედვით, სხვა დასვენების დღე.

მუხლი 88. შრომის ანაზღაურება ღამით მუშაობისას

შრომის ანაზღაურება ღამით მუშაობისას (მუხლი 47-ე) ხდება გადიდებული ოდენობით, სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მუხლი 89. შრომის ანაზღაურება გამომუშავების ნორმათა შეუსრულებლობისას, წუნდებული პროდუქციის გამოშვებისას და მოცდენისას, რაც გამოწვეული არ იყო მუშის ან მოსამსახურის ბრალით

გამომუშავების ნორმათა შეუსრულებლობისას, წუნდებული პროდუქციის გამოშვებისას და მოცდენისას, რომელიც მუშის თუ მოსამსახურის ბრალით არ იყო გამოწვეული, შრომის ანაზღაურება ხდება სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი ოდენობით.

მუხლი 90. მოცდენის დროის საზღაურის ოდენობა

სსრ კავშირის კანონმდებლობის შესაბამისად მუშებსა და მოსამსახურეებს მოცდენის დროს, რაც მათი ბრალით არ არის გამოწვეული, ხელფასი ეძლევათ შესაბამისი კვალიფიკაციის მუშაკთა დროებრივი შრომის ანაზღაურების სატარიფო განაკვეთის ნახევრის ოდენობით. მეტალურგიული, სამთამადნო და კოქსის მრეწველობის მუშაკებს მოცდენის დროს, რაც მათი ბრალით არ არის გამოწვეული, ხელფასი ეძლევათ სატარიფო განაკვეთის ორი მესამედის ოდენობით. ასეთ შემთხვევებში ხელფასი არ შეიძლება იქნეს დაწესებულ მინიმალურ ოდენობაზე ნაკლები (მუხლი 76-ე).

ახალი წარმოების ათვისების პერიოდში (დაზგების, მანქანების, ძრავების, ტურბინების, ტრანსფორმატორების დეტალების დამუშავება და ა. შ.) მოცდენისას, თუ ეს მუშაკის ბრალით არ არის გამოწვეული, შრომის ანაზღაურება როგორც ახალ ისე მოქმედ საწარმოებში, ხდება შესაბამისი თანრიგის დროებრივი მუშაკის სატარიფო განაკვეთის მიხედვით.

სახალხო მეურნეობის იმ დარგებში, სადაც დაწესებულია ერთიანი სატარიფო განაკვეთები, მოცდენის დროის საზღაურის ოდენობა, თუ მოცდენა მუშაკის ბრალით არ არის გამოწვეული, განისაზღვრება სსრ კავშირის კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუშაკს, მისი ბრალით გამოწვეული მოცდენის დროს, ხელფასი არ ეძლევა.

მუხლი 91. შრომის ანაზღაურება წუნდებული პროდუქციის გამოშვებისას

სსრ კავშირის კანონმდებლობის შესაბამისად, თუ დამზადებული პროდუქცია აღმოჩნდა წუნდებული, რაც მუშაკის ბრალით არ არის გამოწვეული, შრომის ანაზღაურება მთლიანად წუნდებული პროდუქციისათვის ხდება შესაბამისი თანრიგის დროებრივი მუშაკის სატარიფო განაკვეთის ორი მესამედის ოდენობით. ნაწილობრივ წუნდებული პროდუქციისათვის შრომის ანაზღაურება ხდება შემცირებული ფასდებით პროდუქციის ვარგისიანობის ხარისხის შესაბამისად, მაგრამ სატარიფო განაკვეთის არანაკლებ ორი მესამედისა. ამ შემთხვევაში თვიური ხელფასი არ შეიძლება იყოს დადგენილ მინიმუმზე ნაკლები (მუხლი 76-ე).

წუნდებული ნაწარმისათვის, რაც გამოწვეულია დასამუშავებელი ლითონის დეფექტით (მასალის ხარისხის შეუსაბამობა, ნიჟარა ან ბზარი ლითონში) და ეს აღმოჩნდება დეტალის დამუშავების ან აწყობისათვის დახარჯული არანაკლებ ერთი სამუშაო დღის შემდეგ, შრომის ანაზღაურება წარმოებს ნორმალური სანარდო ფასდებით.

თუ ნაწარმის წუნი, რაც მუშაკის ბრალით არ არის გამოწვეული, აღმოჩენილია ტექნიკური კონტროლის ორგანოს მიერ ნაწარმის მიღების შემდეგ, შრომის ანაზღაურება წუნდებული პროდუქციისათვის ხდება ვარგისი პროდუქციის თანაბრად.

ახალი წარმოების ათვისების პერიოდში (დაზგების, მანქანების, ძრავების, ტურბინების, ტრანსფორმატორების დეტალების დამუშავება და ა. შ.) წუნდებული პროდუქციისათვის, რაც მუშაკის ბრალით არ არის გამოწვეული, როგ-

ორც ახალი, ისე მოქმედ საწარმოებში შრომის ანაზღაურება ხდება შესაბამისად მუშაკის სატარიფო განაკვეთის მიხედვით.

მუშაკის ბრალით გამოწვეული მთლიანად წუნდებული პროდუქციისათვის ანაზღაურება არ ხდება. მუშაკის ბრალით გამოწვეული ნაწილობრივ წუნდებული პროდუქციისათვის შრომის ანაზღაურება ხდება შემცირებული ოდენობით. დამზადებული პროდუქციის ვარგისიანობის ხარისხის გათვალისწინებით.

მუხლი 92. შრომის ანაზღაურების ოდენობა გამომუშავების ნორმების შეუსრულებლობისას

სსრ კავშირის კანონმდებლობის შესაბამისად გამომუშავების ნორმების შეუსრულებლობისას, რაც მუშაკის ბრალით არ არის გამოწვეული, შრომის ანაზღაურება ხდება მუშაკის სატარიფო განაკვეთის (სარგოს) არანაკლებ ორი მესამედის ოდენობით. ამ შემთხვევებში თვიური ხელფასი არ შეიძლება იყოს დაწესებულ მინიმალურ ოდენობაზე ნაკლები (მუხლი 76-ე).

გამომუშავების ნორმების შეუსრულებლობისას, რაც მუშის ან მოსამსახურის ბრალით არის გამოწვეული, შრომის ანაზღაურება ხდება შესრულებული სამუშაოს შესაბამისად.

მუხლი 93. ხელფასის შენარჩუნება სხვა მუდმივ, დაბალხელფასიან სამუშაოზე გადაყვანის დროს

სხვა მუდმივ, დაბალხელფასიან სამუშაოზე მუშის ან მოსამსახურის გადაყვანის დროს მუშაკს გადაყვანის დღიდან ორი კვირის განმავლობაში უნარჩუნებენ უწინდელ საშუალო ხელფასს.

მუხლი 94. ხელფასის გაცემის ვადები

ხელფასი გაიცემა ყოველი ნახევარი თვის შემდეგ მაინც.

სკოლის მასწავლებლებს სოფლად და სსრ კავშირის სახელმწიფო ბანკის დაწესებულებების ადგილსამყოფელიდან დაშორებული სასოფლო და სადაბო საბჭოების საბიუჯეტო დაწესებულებათა მუშაკებს, აგრეთვე სხვა კატეგორიის მუშაკებს, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მიერ განსაზღვრულ შემთხვევებში, ხელფასი მიეცემათ თვეში ერთხელ.

შვებულების დროის ხელფასი მუშაკს უნდა მიეცეს არა უგვიანეს სამი დღისა შვებულების დაწყებამდე.

იმ შემთხვევაში, თუ ხელფასის გაცემის დღე ემთხვევა დასვენების ან უქმე დღეს, ხელფასი გაიცემა წინაღღეს.

მუხლი 95. ხელფასის გაცემის ადგილი

მუშებსა და მოსამსახურეებს ხელფასი მიეცემათ, როგორც წესი, სამუშაოს შესრულების ადგილას.

მუხლი 96. ანგარიშსწორების ვადები დათხოვნისას

მუშას ან მოსამსახურეს, მისი დათხოვნისას, საწარმოსაგან, დაწესებულებისაგან, ორგანიზაციისაგან კუთვნილი მთელი თანხა ეძლევა დათხოვნის დღეს,

თუ მუშაკი დათხოვნის დღეს არ მუშაობდა, მაშინ შესაბამისი თანხა მულ უნდა იქნეს არა უგვიანეს შემდეგი დღისა დათხოვნილი მუშაკის მიერ ანგარიშსწორების შესახებ მოთხოვნის წარდგენიდან.

მუხლი 97. ანგარიშსწორების წესი დათხოვნისას, როცა კუთვნილი თანხის ოდენობა სადავოა

თუ სადავოა იმ თანხის ოდენობა, რომელიც დათხოვნისას მუშაკს ეკუთვნის, ადმინისტრაცია ყველა შემთხვევაში ვალდებულია ამ კოდექსის 96-ე მუხლში მითითებულ ვადაში გადაიხადოს ის თანხა, რომელიც მას არ მიაჩნია სადავოდ.

მუხლი 98. პასუხისმგებლობა ანგარიშსწორების დაყოვნებისათვის

თუ დათხოვნილ მუშაკს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციის ბრალით არ გადაუხდიან კუთვნილ თანხას ამ კოდექსის 96-ე მუხლით მითითებულ ვადაში, საწარმო, დაწესებულება, ორგანიზაცია მოვალეა როცა არ არსებობს დავა ამ თანხის ოდენობაზე, გადაუხადოს მუშაკს მისი საშუალო ხელფასი დაყოვნების მთელი დროისათვის ფაქტიური ანგარიშსწორების დღის ჩათვლით.

დათხოვნილი მუშაკის კუთვნილი თანხის ოდენობაზე დავის დროს ადმინისტრაცია მოვალეა გადაიხადოს ამ მუხლში აღნიშნული საზღაური იმ შემთხვევაში, თუ დავა გადაწყვეტილია მუშაკის სასარგებლოდ. თუ დავა მუშაკის სასარგებლოდ მხოლოდ ნაწილობრივ გადაწყდა და არა მთლიანად, მაშინ ანაზღაურების ოდენობას დაყოვნების დროისათვის განსაზღვრავს ის ორგანო, რომელმაც გამოიტანა გადაწყვეტილება დავის არსის შესახებ.

თუ დათხოვნილმა მუშაკმა საბოლოო ანგარიშის მიღებამდე სხვაგან დაიწყო მუშაობა, ანგარიშის დაყოვნების დროის განმავლობაში კუთვნილი თანხის ოდენობა მცირდება იმ თანხით, რომელიც მან მიიღო ახალ სამუშაოზე ანგარიშსწორების დაყოვნების პერიოდში შესრულებული სამუშაოსათვის.

ადმინისტრაციის ბრალით შრომის წიგნაკის გაცემის დაყოვნების შემთხვევაში მუშაკს ეძლევა საშუალო ხელფასი იძულებითი გაცდენის მთელი დროისათვის.

მუხლი 99. საანგარიშსწორებო წიგნაკები

ყველა მუშას, აგრეთვე მოსამსახურეს, რომელთა შრომა ნარდობლივად ანაზღაურდება, ადმინისტრაცია ვალდებულია სამუშაოზე მიღებიდან ხუთი დღის შემდეგ მისცეს საანგარიშსწორებო წიგნაკები.

საანგარიშსწორებო წიგნაკებში ჩაიწერება მუშაობის პირობები და ხელფასის ანგარიშსწორება.

მუხლი 100. მუშებისა და მოსამსახურეების მატერიალურ-საყოფაცხოვრებო და კულტურული მომსახურება საზოგადოებრივი მოხმარების ფონდის ხარჯზე

მუშებსა და მოსამსახურეებს ხელფასის გარდა, საზოგადოებრივი მოხმარების ფონდიდან ეძლევათ დახმარება სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის ხაზით და პენსიები, სანატორიუმების, დასასვენებელი სახლებისა და ტურისტული წაზვების საგზურები, ისინი უზრუნველყოფილი არიან უფასო სამედიცინო დახმარებით და უფასო სწავლით, ეძლევათ სხვა ფულადი საზღაური და სხვადასხვა შეღავათები, სახსრებს აღნიშნული ფონდიდან იყენებენ აგრეთვე საცხოვრებელი სახლების, სკოლების, კულტურულ-საყოფაცხოვრებო და სამედიცინო დაწესებულებების მშენებლობისათვის, მუშებისა და მოსამსახურეების კულტურულ-საყოფაცხოვრებო მომსახურების გაუმჯობესებისათვის, აგრეთვე ბავშვების მოვლა-პატრონობისათვის ბავშვთა სკოლამდელ დაწესებულებებში.

თ ა ვ ი VII

შრომის ნორმები და სანარღო ფასდებები

მუხლი 101. გამომუშაების ნორმები (დროის ნორმები), მომსახურების ნორმები და მუშაკთა რაოდენობის ნორმატივები

მუშათა და მოსამსახურეთა გამომუშაების ნორმები (დროის ნორმები), მომსახურების ნორმები და მუშათა და მოსამსახურეთა რაოდენობის ნორმატივები დაწესდება ტექნიკის მიღწეული ღონის, შრომის და წარმოების მეცნიერული ორგანიზაციისა და შრომის მოწინავე გამოცდილების გათვალისწინებით ეს ნორმები და ნორმატივები უნდა შეიცვალოს ახლით წარმოებაში იმ ტექნიკურ, სამეურნეო და ორგანიზაციულ ღონისძიებათა დანერგვის კვალდაკვალ, რომლებიც უზრუნველყოფენ შრომის ნაყოფიერების ზრდას.

მუხლი 102. ახალი ნორმების შემოღება, მოქმედი ნორმებისა და ნორმატივების გადასინჯვა

ახალი ნორმების შემოღებას და მოქმედი ნორმებისა და ნორმატივების გადასინჯვას ახორციელებს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით.

გამომუშაების ახალი ნორმების (დროის ნორმების) და მომსახურების ნორმების შემოღება მუშებსა და მოსამსახურეებს უნდა ეცნობოს არა უგვიანეს ორი კვირისა ამ ნორმების შემოღებამდე.

მუხლი 103. შრომის ნორმალური პირობების უზრუნველყოფა გამომუშავების ნორმების შესასრულებლად.

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია მოვალეა უზრუნველყოს მუშაობის ნორმალური პირობები, მუშებისა და მოსამსახურეების მიერ გამომუშავების ნორმების შესასრულებლად. მუშაობის ნორმალურ პირობებად ითვლება:

- 1) მანქანების, დაზგების და მოწყობილობათა წესიერი მდგომარეობა;
- 2) ტექნიკური დოკუმენტაციით დროული უზრუნველყოფა;
- 3) სამუშაოს შესრულებისათვის საჭირო მასალებისა და ინსტრუმენტების სათანადო ხარისხი, მათი დროული მიწოდება;
- 4) წარმოების დროული უზრუნველყოფა ელექტროენერგიით, გაზითა და ენერგოკვების სხვა წყაროებით;
- 5) შრომის უსაფრთხო და ჯანსაღი პირობები (უსაფრთხოების ტექნიკის წესებისა და ნორმების დაცვა, საჭირო განათება, გათბობა, ვენტილაცია, ჰმაურის, გამოსხივების, ვიბრაციის მავნე შედეგების და სხვა იმ ფაქტორების თავიდან აცილება, რომლებიც უპაიჯოფითად მოქმედებენ მუშაკების ჯანმრთელობაზე და ა. შ.) .

მუხლი 104. ერთიანი ან ტიპობრივი ნორმებისა და ნორმატივების დაწესება

ერთგვაროვანი სამუშაოებისათვის შეიძლება დაწესდეს ერთიანი ან ტიპობრივი (დარგთაშორისი, დარგობრივი, უწყებრივი) ნორმები და ნორმატივები.

მუხლი 105. ფასდების განსაზღვრა შრომის ნარდობლივი ანაზღაურების დროს

შრომის ნარდობლივი ანაზღაურების დროს ფასდება განისაზღვრება დადგენილ სამუშაოთა თანრიგის, სატარიფო განაკვეთის (სარგოს) და გამომუშავების ნორმების (დროის ნორმების) მიხედვით.

სანარდო ფასდება განისაზღვრება შესასრულებელი სამუშაოს თანრიგის შესაბამისი საათობრივი (დღიური) სატარიფო განაკვეთის გაყოფით გამომუშავების საათობრივ (დღიურ) ნორმაზე. სანარდო ფასდება შეიძლება განსაზღვრულ იქნეს აგრეთვე შესასრულებელი სამუშაოს თანრიგის შესაბამისი საათობრივი ან დღიური სატარიფო განაკვეთის გამრავლებით დროის დაწესებულ საათობრივ ან დღიურ ნორმაზე.

მუხლი 106. გამომგონებელი და რაციონალიზატორი მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის წინანდელ ფასდებათა განსაზღვრული ვადით შენარჩუნება

მუშებსა და მოსამსახურებს, რომელთა გამოგონება ან რაციონალიზატორული წინადადება ცვლის ტექნიკურ ნორმებსა და ფასდებებს, გამომუშავების ადრე მოქმედი ფასდებანი უნარჩუნდებათ ექვსი თვის განმავლობაში ახალი ნორმების და ფასდებების შემოღების დღიდან. სხვა მუშაკებს, რომლებმაც გა-

მომგონებლებს ან რაციონალიზატორებს დახმარება აღმოუჩინეს წინადადებებში დაწესებული დანერგვაში, წინანდელი ფასდებები უნარჩუნდებათ სამი თვის განმავლობაში.

წინანდელი ფასდებები რჩება იმ შემთხვევებშიც, როცა გამომგონებელი ან რაციონალიზატორი ადრე არ ასრულებდა იმ სამუშაოს, რომლის ნორმები და ფასდებები შეიცვალა მისი წინადადების დანერგვასთან დაკავშირებით, და ამ სამუშაოზე გადმოყვანილია წინადადების შეტანის შემდეგ.

მუხლი 107. მომსახურების ნორმებისა და ნორმირებული საწარმოო დავალებების დაწესება

შრომის დროებითი ანაზღაურებისას მუშებსა და მოსამსახურეებს უწესდებათ მათზე მიმაგრებული დაზგების, აგრეგატების მომსახურების ნორმები ან ნორმირებული საწარმოო დავალებები გარკვეული პერიოდისათვის. ცალკეული ფუნქციების ან სამუშაოს მოცულობის შესასრულებლად შეიძლება დაწესდეს მუშათა და მოსამსახურეთა რაოდენობის ნორმატივები.

მუხლი 108. გამომუშავების ნორმების (დროს ნორმების) მომსახურების ნორმების დადგენისა და გადასინჯვის დროს წარმოშობილი უთანხმოების გადაწყვეტის წესი

გამომუშავების ნორმების (დროის ნორმების), მომსახურების ნორმების დადგენის ან გადასინჯვის დროს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციასა და პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტს შორის წარმოშობილ უთანხმოებას გადაწყვეტენ ზემდგომი საბუღალთა და პროფკავშირული ორგანოები.

თ ა ვ ი VIII

გარანტია და კომპენსაცია

მუხლი 109. გარანტია არჩევითს თანამდებობაზე არჩეული მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც სამუშაოდან განთავისუფლდნენ იმის გამო, რომ არჩეული არიან სახელმწიფო ორგანოებში, აგრეთვე პარტიულ, პროფკავშირულ, კომკავშირულ, კოოპერაციულ და სხვა საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში, არჩევითს თანამდებობაზე რწმუნებულების ვადის დამთავრების შემდეგ ეძლევათ წინანდელი სამუშაო (თანამდებობა), ხოლო თუ ასეთი არ არის, სხვა ტოლფასოვანი სამუშაო (თანამდებობა) ამავე ან, მუშაკის თანხმობით, სხვა საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში.

მუხლი 110. გარანტია მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის სახელმწიფო ან საზოგადოებრივ მოვალეობათა შესრულების დროს

სახელმწიფო ან საზოგადოებრივ მოვალეობათა შესრულების დროის განმავლობაში, თუ სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ მოქმედი კანონმდებლო-

პით ეს მოვალეობანი შეიძლება განხორციელდეს სამუშაო დროს, მუშებმა კი მოსამსახურეებისათვის გარანტირებულია სამუშაო ადგილისა (თანამდებობის) და საშუალო ხელფასის შენარჩუნება.

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც გაწვეული არიან სსრ კავშირის საყოველთაო სამხედრო ვალდებულების კანონით გათვალისწინებულ მოვალეობათა შესასრულებლად, ეძლევათ გარანტია და შეღავათი ამ კანონის შესაბამისად.

მუშას ან მოსამსახურეს საშუალო ხელფასი შეუნარჩუნდება, თუ იგი სამუშაო დროის განმავლობაში ასრულებს შემდეგ სახელმწიფოებრივ ან საზოგადოებრივ მოვალეობას:

- 1) ახორციელებს საარჩევნო უფლებას;
- 2) არის დეპუტატი და მონაწილეობს მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს სესიის მუშაობაში ან, კანონმდებლობით დადგენილ შემთხვევებში, ასრულებს სხვა სადეპუტატო მოვალეობას;
- 3) მონაწილეობს სახელმწიფო, პარტიული, პროფკავშირული, კომკავშირული და სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციების ყრილობების, პლენუმების ან კონფერენციების მუშაობაში, როგორც დელეგატი;
- 4) გამოწვევით გამოცხადდება მოკვლევის, წინასწარი გამოძიების, პროკურატურის ან სასამართლო ორგანოებში როგორც მოწმე, დაზარალებული, ექსპერტი, სპეციალისტი, მთარგმნელი, დამსწრე, ან მონაწილეობს სასამართლოს სხდომაზე, როგორც სახალხო მსაჯული, საზოგადოებრივი ბრალმდებელი, საზოგადოებრივი დამცველი, საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და მშრომელთა კოლექტივების წარმომადგენელი;
- 5) ასრულებს სახალხო კონტროლის ორგანოების დავალებებს — ამ ორგანოების დებულების შესაბამისად;
- 6) მონაწილეობს მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოს აღმარულბელ კომიტეტთან არსებული პენსიების დამნიშვნელი კომისიის ან საექიმო-შრომითი საექსპერტო კომისიის მუშაობაში, როგორც მისი წევრი;
- 7) გამოწვევით გამოცხადდება, როგორც მოწმე, პენსიის დამნიშვნელ კომისიაში შრომითი სტაჟის შესახებ ჩვენების მისაცემად;
- 8) მონაწილეობს ხანძრის ან ავარიის ლიკვიდაციაში, როგორც ნებაყოფლობითი სახანძრო რაზმის წევრი;
- 9) ასრულებს სხვა სახელმწიფო თუ საზოგადოებრივ მოვალეობებს სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში.

მუხლი 111. გარანტია იმ მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის, რომლებიც იგზავნებიან კვალიფიკაციის ასამაღლებლად

იმ მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც წარმოებისაგან მოწყვეტით იგზავნებიან კვალიფიკაციის ასამაღლებლად, ენახებათ სამუშაო ადგილი (თანამდებობა) და ეძლევათ კანონით გათვალისწინებულ თანხა.

მუხლი 112. გარანტია გამომგონებელ და რაციონალიზატორ მუშებისა მოსამსახურეებისათვის

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც გამოგონების, რაციონალიზატორული წინადადების ავტორები არიან, იმავე საწარმოში ოგანიზაციაში გამოგონების ან რაციონალიზატორული წინადადების დანერგვაში მონაწილეობისათვის ძირითად სამუშაოდან განთავისუფლებისას უნარჩუნდებთ საშუალო ხელფასს.

სხვა საწარმოში, ორგანიზაციაში თავისი გამოგონების ან რაციონალიზატორული წინადადების დანერგვაში მონაწილეობისათვის მუშებსა და მოსამსახურეებს მუდმივ სამუშაო ადგილზე ენახებათ თანამდებობა, ხოლო გამოგონების ან რაციონალიზატორული წინადადების დანერგვისათვის გაწეული შრომის ანაზღაურება ხდება მხარეთა შეთანხმებით, მაგრამ მუდმივი სამუშაო ადგილის საშუალო ხელფასზე არანაკლები ოდენობით.

მუხლი 113. სამედიცინო დაწესებულებაში გამოსაკვლევად გაგზავნილი მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის საშუალო ხელფასის შენარჩუნება

სამედიცინო დაწესებულებაში გამოსაკვლევად ყოფნისას მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც მოვალენი არიან გაიარონ ასეთი გამოკვლევა, სამუშაო ადგილზე უნარჩუნდებთ საშუალო ხელფასს.

მუხლი 114. გარანტია იმ მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის, რომლებიც დონორები არიან.

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია მოვალეა დაუბრკოლებლად გაუშვას მუშები და მოსამსახურეები ჯანმრთელობის დაცვის დაწესებულებებში სამედიცინო გამოკვლევის დღეს, სისხლის მიცემის დღეს და შეუნარჩუნოს მათ საშუალო ხელფასი ამ დღეებისათვის.

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც არიან დონორები, გადასხმისათვის სისხლის მიცემის ყოველი დღის შემდეგ უშუალოდ ეძლევათ დასვენების დღე საშუალო ხელფასის შენარჩუნებით. მუშაკის სურვილისამებრ ეს დღე შეიძლება მიემატოს ყოველწლიურ შვებულებას.

მუხლი 115. გარანტია და კომპენსაცია მივლინების დროს

მივლინებაში მყოფ მუშაკებს მივლინებაში ყოფნის მთელი დროის განმავლობაში ენახებათ სამუშაო ადგილი (თანამდებობა) და საშუალო ხელფასი.

მუშებსა და მოსამსახურეებს უფლება აქვთ აინაზღაურონ მივლინებასთან დაკავშირებული ხარჯები და მიიღონ მივლინებასთან დაკავშირებული სხვა კომპენსაცია სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი ოდენობით და წესით.

მუშებს, რომლებსაც გზავნიან სამსახურებრივ მივლინებაში, აუნაზღაურდებათ: სადღელამისო ხარჯები მივლინებაში ყოფნის მთელი დროისათვის, მგზავრობის ხარჯები და ბინის ქირა.

მუხლი 116. გარანტია და კომპენსაცია სხვა ადგილზე სამუშაოდ წასვლის დროს

მუშებსა და მოსამსახურეებს უფლება აქვთ აინაზღაურონ ხარჯი და მიიღონ კომპენსაცია ტერიტორიულად სხვა ადგილას სამუშაოდ გადაყვანასთან, მიღებასთან ან გაგზავნასთან დაკავშირებით.

მუშაკებს, რომლებიც გადაყვანილი არიან ტერიტორიულად სხვა ადგილას სამუშაოდ (გარდა პირადი თხოვნით გადაყვანისა), ეძლევათ: თავისი და ოჯახის წევრების მგზავრობის ღირებულება; ქონების გადაზიდვის ღირებულება; სადღეღამისო ხარჯები გზაში ყოფნის პერიოდში; ხელფასი გზაში ყოფნის პერიოდში და დამატებით კიდევ ექვსი დღისა (სამგზავროდ მომზადებისა და ახალ ადგილზე მოწყობისათვის); ერთდროული დახმარება მუშაკსა და მისი ოჯახის თათოუელ წევრზე, რომლებიც მასთან ერთად გადადიან.

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც სხვა სამუშაოზე გადადიან პირადი თხოვნით, აღნიშნული კომპენსაცია შეიძლება მიეცეთ მთლიანად ან ნაწილობრივ, მხარეთა შეთანხმების შესაბამისად.

მუშაკებს, რომლებიც ტერიტორიულად სხვა ადგილას სამუშაოზე მიღებასთან დაკავშირებით მიემგზავრებიან, აუნაზღაურდებათ: თავისი და ოჯახის წევრების მგზავრობის ღირებულება; ქონების გადაზიდვის ღირებულება; სადღეღამისო ხარჯები გზაში ყოფნის დროისათვის. ერთდროული დახმარება თვით მუშაკსა და მისი ოჯახის წევრებს, აგრეთვე ხელფასი იმ დროისათვის, ვიდრე მუშაობას დაიწყებდეს, შეიძლება მიეცეთ (მთლიანად ან ნაწილობრივ) ადმინისტრაციასთან მუშაკის შეთანხმების შესაბამისად.

ზემოაღნიშნული მუშაკებისათვის კომპენსაციის მიცემის ოდენობასა და წესს, აგრეთვე კომპენსაციას ორგანიზებული შეგროვების წესით სამუშაოზე მიღებული მუშების ტერიტორიულად სხვა ადგილას გადასვლისას, სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ ახალგაზრდა მუშებისა და სპეციალისტების სამუშაოდ გაგზავნისას, ადგენს სსრ კავშირის კანონმდებლობა.

მუხლი 117. კომპენსაცია მუშებისა და მოსამსახურეების კუთვნილი ინსტრუმენტების გაცვეთისათვის

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის საჭიროებისათვის იყენებენ თავიანთ კუთვნილ ინსტრუმენტებს, უფლება აქვთ მიიღონ კომპენსაცია ინსტრუმენტების გაცვეთისათვის (ამორტიზაციისათვის).

ამ კომპენსაციის ოდენობასა და გადახდის წესს განსაზღვრავს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით, თუ კომპენსაციის ოდენობა და გადახდის წესი ცენტრალიზებული გზით არ არის დადგენილი.

ტ ა შ ი IX

გარანტია საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციისათვის მიყენებული ზიანის გამო მუშებისა და მოსამსახურეების მატერიალური პასუხისმგებლობის დაკისრებისას

მუხლი 118. საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციისათვის მიყენებული ზიანის გამო მუშებისა და მოსამსახურეების მატერიალური პასუხისმგებლობის შეზღუდვა

შრომითი მოვალეობის შესრულებისას საწარმოსათვის, დაწესებულებისათვის ორგანიზაციისათვის მიყენებული ზიანის გამო მატერიალური პასუხისმგებლობა ეკისრება მუშას ან მოსამსახურეს იმ პირობით, თუ ზიანი გამოწვეული იყო მისი ბრალით. ეს პასუხისმგებლობა, როგორც წესი, განისაზღვრება მუშის ან მოსამსახურის ხელფასის გარკვეული ნაწილით (მუხლები 119-ე და 120-ე).

ზიანის ოდენობის განსაზღვრისას ითვალისწინებენ მხოლოდ პირდაპირ ნამდვილ ზიანს და არა იმ შესაძლო შემოსავალს, რაც ვერ მიიღეს მიყენებული ზიანის შედეგად.

დაუშვებელია მუშას ან მოსამსახურეს დაეკისროს პასუხისმგებლობა იმ ზიანისათვის, რომელიც შეიძლება მიეკუთვნოს ნორმალური საწარმოო-საპურნეო რისკის კატეგორიას.

მუხლი 119. გარანტია საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციისათვის მიყენებული ზიანის გამო მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის მატერიალური პასუხისმგებლობის დაკისრებისას

შრომითი მოვალეობების შესრულებისას საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციისათვის მიყენებული ზიანის გამო მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომელთა ბრალით გამოწვეულია ზიანი, ეკისრებათ მატერიალური პასუხისმგებლობა პირდაპირი ნამდვილი ზიანის ოდენობით, მაგრამ არა უმეტეს მათი თვიური სატარიფო განაკვეთის (სარგოს) ერთი მესამედისა.

მატერიალური პასუხისმგებლობა თვიური სატარიფო განაკვეთის (სარგოს) ერთ მესამედზე მეტი ოდენობით, მაგრამ არა უმეტეს მიყენებული ზიანის სრული ოდენობისა, დასაშვებია მხოლოდ სსრ კავშირის კანონმდებლობით მითითებულ შემთხვევებში.

მუხლი 120. მუშათა და მოსამსახურეთა შეზღუდული მატერიალური პასუხისმგებლობის შემთხვევები

შეზღუდული მატერიალური პასუხისმგებლობა თვიური სატარიფო განაკვეთის (სარგოს) ერთ მესამედზე მეტი ოდენობით, სსრ კავშირის კანონმდებლობის შესაბამისად, ეკისრებათ:

1) მუშებსა და მოსამსახურეებს მსალეების, ნახევარფაბრიკატების ან ნაწარმის, დაუდევრობით გაფუჭებისათვის — მიყენებული ზიანის ოდენობით, მაგრამ არა უმეტეს ერთი თვის საშუალო ხელფასის ორი მესამედისა;

2) ადმინისტრაციულ-ტექნიკურ და ადმინისტრაციულ-სამეურნეო პერსონალს მასალების, ნახევარფაბრიკატების, ნაწარმის ან მუშაკისათვის სარგებლობაში მიცემული საგნების (სპეცტანსაცმელი, ინსტრუმენტები, საზომი ხელსაწყოები და ა. შ.) აღრიცხვისა და დაცვის საქმის უსწოროდ დაყენების, აგრეთვე ამ ქონების გატაცების, განადგურების ან დაზიანების წინააღმდეგ აუცილებელი ზომების მიუღებლობისათვის — მიყენებული ზიანის ოდენობით, მარამ არა უმეტეს საშუალო თვიური ხელფასისა;

3) თანამდებობის პირთ, რომელთაც ბრალი მიუძღვით მუშაკთა უკანონოდ დათხოვნაში ან სხვა სამუშაოზე გადაყვანაში, იმ შემთხვევაში და იმ ოდენობით, რაც გათვალისწინებულია ამ კოდექსის 209-ე მუხლით.

მუხლი 121. მუშათა და მოსამსახურეთა სრული მატერიალური პასუხისმგებლობის შემთხვევები

სსრ კავშირის კანონმდებლობის შესაბამისად მუშებსა და მოსამსახურეებს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციისათვის მიყენებული ზიანის გამო მატერიალური პასუხისმგებლობა სრული ოდენობით ეკისრებათ შემდეგ შემთხვევებში:

1) როდესაც ზიანი მიყენებულია მუშაკის მოქმედებით, რომელიც შეიცავს ისეთი ქმედობის ნიშნებს, რაც ისჯება სისხლის სამართლის წესით.

2) როდესაც სპეციალური კანონებით და დადგენილებებით მუშაკს დაკისრებული აქვს სრული მატერიალური პასუხისმგებლობა შრომითი მოვალეობების შესრულებისას საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციისათვის მიყენებული ზიანის გამო.

3) როდესაც საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციასა და იმ მუშაკს შორის, რომლის თანამდებობა დაკავშირებულია ფულად ან სანაქონლო ფასეულობის მომსახურებასთან და მითითებულია შესაბამის ნუსხაში, დადებულია განსაკუთრებული წერილობითი ხელშეკრულება იმის შესახებ, რომ მუშაკს ეკისრება სრული მატერიალური პასუხისმგებლობა მისთვის შესაბამისად ან სხვა მიზნით გადაცემული სანაქონლო-მატერიალური ფასეულობის დანაკლისის გამო, გათვალისწინებული ნორმის ზევით.

4) როდესაც ზიანი მიყენებული არაა შრომითი მოვალეობების შესრულების დროს.

მუხლი 122. საწარმოსთვის, დაწესებულებისთვის, ორგანიზაციისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურების წესი

ზიანის ანაზღაურება იმ ოდენობით, რასაც ითვალისწინებს ამ კოდექსის 119-ე მუხლის პირველი ნაწილი, ხდება მუშაკის წერილობითი თანხმობით, საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციის განკარგულების საფუძველზე, ხელფასიდან დაქვითვის საშუალებით, განკარგულება დაქვითვის შესახებ ადმინისტრაციას შეუძლია ვასცეს არა უგვიანეს ორი კვირისა იმ დღიდან, როცა გამოვლინდა მუშაკის მიერ მიყენებული ზიანი. თუ არ არის მუშაკის

წერილობითი თანხმობა, დაქვითვა არ ხდება და საკითხს ზიანის ანაზღაურების შესახებ, ადმინისტრაციის განცხადებით, განიხილავს რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლო.

დანარჩენ შემთხვევებში ზიანის ანაზღაურება ხდება ადმინისტრაციის მიერ რაიონულ (საქალაქო) სახალხო სასამართლოში სარჩელის წარდგენის საშუალებით.

თუ დადგენილი წესის დარღვევით ადმინისტრაციამ მუშას ან მოსამსახურეს ხელფასიდან დაუქვითა თანხა მისი წერილობითი თანხმობისა და სასამართლოს გადაწყვეტილების გარეშე, მაშინ შრომითი დავის განმხილველი ორგანო მუშაკის საჩივრის შედეგად იღებს გადაწყვეტილებას უკანონოდ დაქვითული თანხის დაბრუნების შესახებ.

მუხლი 123. გარემოებანი, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს ანაზღაურების ოდენობის განსაზღვრისას

ასანაზღაურებელი ზიანის ოდენობის განსაზღვრისას სასამართლო ითვალისწინებს მუშაკის ბრალის ხარისხს და იმ კონკრეტულ გარემოებას, რომლის დროსაც მიყენებული იყო ზიანი. თუ ზიანი არა მარტო მუშაკის ბრალეული ქცევის შედეგი იყო, არამედ მატერიალურ ფასეულობათა შენახვის უზრუნველყოფი პირობების უქონლობაც, ანაზღაურების ოდენობა შესაბამისად უნდა შემცირდეს.

სასამართლოს შეუძლია შეამციროს მუშაკის მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურების ოდენობა მისი ქონებრივი მდგომარეობის მიხედვით, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა ზიანი მიყენებულია მუშაკის მიერ ანგარებით ჩადენილი დანაშაულებრივი ქმედობით;

ანაზღაურების ოდენობის განსაზღვრისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს ისიც, რომ მუშებსა და მოსამსახურეებს ზიანის ანაზღაურება შეუძლიათ ნატურით (წარმოადგინოს იმავე სახეობისა და ხარისხის ნივთი, შეაკეთოს დაზიანებული ნივთი და ა. შ.).

მუხლი 124. ხელფასიდან დაქვითვის შეზღუდვა

ხელფასიდან დაქვითვა შეიძლება წარმოებდეს მხოლოდ იმ შემთხვევებში, რომლებიც გათვალისწინებულია სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით.

თუ მუშას ან მოსამსახურეს აქვს იმ საწარმოს, დაწესებულების, ორგანო-ზაციის დავალება, სადაც იგი მუშაობს, მისი ხელფასიდან ამ დავალიანების დასაფარავად ადმინისტრაციას შეუძლია მოახდინოს დაქვითვა, თავისი განკარგულებით:

1) ხელფასის ანგარიშში გაცემული ავანსის დასაბრუნებლად; გამოთვლითა შეცდომის გამო ზედმეტად გადახდილი თანხის დასაბრუნებლად; დასაფარავად ავანსისა, რომელიც გაცემული იყო სამსახურებრივი მივლინების, ან სხვა სამუშაოზე გადაყვანის, ან სამეურნეო საჭიროებისათვის, მაგრამ მიღებული თანხა

არ დაუხარჯავთ და არ დაუბრუნებიათ თავის დროზე, თუ მუშაკი არ დაინტერესდება დაქვითვის საფუძვლისა და ოდენობის შესახებ.

ასეთ შემთხვევებში ადმინისტრაციას უფლება აქვს გასცეს განკარგულება დაქვითვის შესახებ არაუგვიანეს ერთი თვისა იმ ვადის გასვლის დღიდან, რომელიც დაწესებული იყო ავანსის დასაბრუნებლად, დავალიანების დასაფარვად, ან იმ დღიდან, როდესაც გაიცა არასწორად გამოანგარიშებული თანხა;

2) მუშის ან მოსამსახურის დათხოვნისას იმ სამუშაო წლის დამთავრებამდე, რომლის ანგარიშში მას უკვე მიღებული აქვს შვებულება — შვებულების გამოუმუშავებელი დღეებისათვის. ამ დღეების ანგარიშში დაქვითვა არ ხდება, თუ მუშაკს ითხოვენ იმ საფუძვლებით, რომლებიც მითითებულია ამ კოდექსის 30-ე მუხლის მე-3, მე-5 და მე-6 პუნქტებში და 34-ე მუხლის 1-ლ, მე-2 და მე-5 პუნქტებში სასწავლებლად გაგზავნისას, აგრეთვე პენსიაზე გასვლასთან დაკავშირებით;

3) საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციისათვის მუშის ან მოსამსახურის ბრალით მიყენებული ზიანის ანაზღაურებისას, თუ მუშაკს მიცემული აქვს წერილობითი თანხმობა ხელფასიდან დაქვითვის თაობაზე (122-ე მუხლის პირველი ნაწილი).

ხელფასი, რომელიც მუშაკს ზედმეტად გადაუხადა ადმინისტრაციამ (მათ შორის კანონის არასწორად გამოყენების შემთხვევაში), არ შეიძლება დაქვითოს მას, გარდა იმ შემთხვევებისა, როცა გამოთვლისას დაშვებულია შეცდომა.

მუხლი 125. ხელფასის გაცემისას დაქვითვის ზღვრული ოდენობა

ხელფასის ყოველი გაცემისას ყველა დაქვითვის საერთო ოდენობა არ შეიძლება აღემატებოდეს ოც პროცენტს, ხოლო სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში — მუშის ან მოსამსახურის კუთვნილი ხელფასის ორმოცდაათ პროცენტს.

რამდენიმე სააღსრულებო საბუთით ხელფასიდან დაქვითვისას მუშებსა და მოსამსახურეებს ყოველგვარ შემთხვევაში უნდა შეუნარჩუნდეთ ხელფასის ორმოცდაათი პროცენტი.

ამ მუხლის პირველი და მეორე ნაწილით დადგენილი შეზღუდვები არ ვრცელდება ხელფასიდან დაქვითვაზე, რომელსაც აწარმოებენ გამასწორებელი სამუშაოების მოხდისას.

მუხლი 126. თანხა, რომლიდანაც არ შეიძლება დაქვითვა

დაუშვებელია დაქვითვა გასასვლელი დახმარებიდან, საკომპენსაციო და სხვა თანხებიდან, რომლებიდანაც კანონმდებლობის თანახმად გადახდივინებულ არ ხდება.

ო ა ვ ო X

შრომის დისციპლინა
მუხლი 127. მუშათა და მოსამსახურეთა მოვალეობანი

მუშები და მოსამსახურეები ვალდებული არიან იმუშაონ პატიოსნად და კეთილსინდისიერად, დაიცვან შრომის დისციპლინა, დროულად და ზუსტად შეასრულონ ადმინისტრაციის განკარგულებანი, გაადიდონ შრომის ნაყოფიერება, გააუმჯობესონ პროდუქციის ხარისხი, დაიცვან ტექნოლოგიური დისციპლინა, შრომის დაცვის, უსაფრთხოების ტექნიკისა და საწარმოო სანიტარიის მოთხოვნები, გაუფრთხილდნენ და განამტკიცონ სოციალისტური საკუთრება.

მუხლი 128. შრომის დისციპლინის უზრუნველყოფა

საწარმოებში, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებში შრომის დისციპლინას უზრუნველყოფს შრომისადმი შეგნებული დამოკიდებულება, დარწმუნების მეთოდი, აგრეთვე წახალისება კეთილსინდისიერი შრომისათვის. ცალკეული არაკეთილსინდისიერი მუშაკების მიმართ საჭირო შემთხვევებში იყენებენ დისციპლინური და საზოგადოებრივი ზემოქმედების ღონისძიებებს.

მუხლი 129. ადმინისტრაციის მოვალეობანი

საწარმოების, დაწესებულებების, ორგანიზაციების ადმინისტრაცია ვალდებულია სწორად მოაწიოს მუშათა და მოსამსახურეთა შრომა, შექმნას შრომის ნაყოფიერების ზრდის პირობები, უზრუნველყოს შრომისა და საწარმოო დისციპლინა, განუხრელად დაიცვას შრომის კანონმდებლობა და შრომის დაცვის წესები, ყურადღებით მოეკიდოს მუშაკთა საჭიროებებსა და მოთხოვნილებებს, გააუმჯობესოს მათი შრომისა და ყოფაცხოვრების პირობები.

მუხლი 130. შრომის შინაგანაწესი. წესდებები დისციპლინის შესახებ

საწარმოებში, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებში შრომის განაწესს განსაზღვრავს შრომის შინაგანაწესი, რომელსაც ადგენს ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით, დადგენილი წესით დამტკიცებული ტიპობრივი შინაგანაწესის საფუძველზე.

სახალხო მეურნეობის ზოგიერთ დარგში ცალკეული კატეგორიის მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის მოქმედებს წესდებები დისციპლინის შესახებ.

მუხლი 131. წახალისება მუშაობაში მოპოვებული წარმატებისათვის

შრომითი მოვალეობების სანიმუშოდ შესრულების, სოციალისტურ შეჯობრებაში წარმატებების, შრომის ნაყოფიერების გადიდების, პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესების ხანგრძლივი და უმწიკვლო მუშაობის, შრომაში ნოვატორობისა და მუშაობაში მოპოვებული სხვა მიღწევებისათვის იყენებენ წახალისების შემდეგ სახეობებს:

- 1) მადლობის გამოცხადება;
- 2) პრემიის მიცემა;
- 3) ფასიანი საჩუქრებით დაჯილდოება;
- 4) საპატიო სიგელით დაჯილდოება;
- 5) საპატიო წიგნში, საპატიო დაფაზე შეტანა

შრომის შინაგანაწესით და წესდებებით დისციპლინის შესახებ შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს სხვა წახალისებანიც.

მუხლი 132. წახალისების გამოყენების წესი

წახალისებას ადმინისტრაცია იყენებს პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან ერთად ან მასთან შეთანხმებით.

მუხლი 133. უპირატესობანი და შეღავათები იმ მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც წარმატებით და კეთილსინდისიერად ასრულებენ შრომით მოვალეობებს

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც წარმატებით და კეთილსინდისიერად ასრულებენ თავიანთ შრომით მოვალეობებს, პირველ რიგში ეძლევათ უპირატესობანი და შეღავათები სოციალურ-კულტურული და საბინაო-საყოფაცხოვრებო მომსახურების დარგში (სანატორიუმებისა და დასასვენებელი სახლების საგზურები, საბინაო პირობების გაუმჯობესება და სხვ.). ასეთ მუშაკებს ეძლევათ აგრეთვე უპირატესობა სამუშაოზე დაწინაურების დროს.

მუხლი 134. წახალისება განსაკუთრებული შრომითი დამსახურებისათვის

მუშებსა და მოსამსახურეებს განსაკუთრებული დამსახურებისათვის წარადგენენ ზემდგომ ორგანოებში წასახალისებლად, ორდენებით, მედლებით, საპატიო სიგელებით, სამკერდე ნიშნებით დასაჯილდოებლად და საპატიო წოდებებისა და მოცემული პროფესიის საუკეთესო მუშაკის წოდების მისანიჭებლად.

მუხლი 135. სასჯელი შრომის დისციპლინის დარღვევისათვის

შრომის დისციპლინის დარღვევისათვის საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია იყენებს შემდეგ დისციპლინურ სასჯელებს:

- 1) შენიშვნას;
- 2) საყვედურს;
- 3) სასტიკ საყვედურს;
- 4) დაბალხელფასიან სამუშაოზე გადაყვანას სამ თვემდე ვადით ან დაბალ თანამდებობაზე ჩამოყენებას იმავე ვადით;
- 5) დათხოვნას (34-ე მუხლის მე-3 და მე-4 პუნქტები).

დისციპლინური პასუხისმგებლობის კანონმდებლობითა და წესდებით დისციპლინის შესახებ, ცალკეული კატეგორიების მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს აგრეთვე სხვა დისციპლინური სასჯელიც.

დისციპლინური სასჯელის დადებისას გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ჩადენილი გადაცდომის სიმძიმე, მისი ჩადენის გარემოებები, მუშის ან მოსამსახურის წინანდელი მუშაობა და ყოფაქცევა.

მუხლი 136. დისციპლინურ სასჯელთა გამოყენებისა და გასაჩივრების წესი

დისციპლინური სასჯელის დადებამდე შრომის დისციპლინის დამრღვევს უნდა მოეთხოვოს ახსნა-განმარტება.

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია დისციპლინურ სასჯელს იყენებს გადაცდომის გამოვლენისთანავე, მაგრამ არა უგვიანეს ერთი თვისა მისი გამოვლენის დღიდან, მუშაკის ავადმყოფობის ან შვებულებაში ყოფნის დროის ჩათვლელად.

დისციპლინური სასჯელი არ შეიძლება დადებულ იქნეს გადაცდომის ჩადენის დღიდან ექვსი თვის გასვლის შემდეგ.

შრომის დისციპლინის ყოველი დარღვევისათვის შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მხოლოდ ერთი დისციპლინური სასჯელი.

დისციპლინური სასჯელი შეიძლება გასაჩივრებულ იქნეს დადგენილი წესით.

მუხლი 137. დისციპლინური სასჯელის მოხსნა

თუ დისციპლინური სასჯელის დადების დღიდან ერთი წლის განმავლობაში მუშას ან მოსამსახურეს არ დაედება ახალი დისციპლინური სასჯელი, იგი ჩათვლება ისეთ პირად, რომელსაც დისციპლინური სასჯელი არ ჰქონია დადებული;

თუ მუშას ან მოსამსახურეს ხელახლა არ დაურღვევია შრომის დისციპლინა და, ამასთან, თავი გამოიჩინა როგორც კარგმა და კეთილსინდისიერმა მუშაკმა, მას შეიძლება მოეხსნას დისციპლინური სასჯელი ერთი წლის გასვლამდე.

მუხლი 138. შრომის დისციპლინის დარღვევის საკითხის გადაცემა ამხანაგური სასამართლოს ან საზოგადოებრივი ორგანიზაციის განსახილველად

ადმინისტრაციას უფლება აქვს დისციპლინური სასჯელის გამოყენების ნაცვლად შრომის დისციპლინის დარღვევის საკითხი განსახილველად გადასცეს ამხანაგურ სასამართლოს ან საზოგადოებრივ ორგანიზაციას.

თ ა შ ი X I

შრომის ღაცვა

მუხლი 139. შრომის ჯანსაღი და უსაფრთხო პირობების უზრუნველყოფა

ყველა საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში იქმნება შრომის ჯანსაღი და უსაფრთხო პირობები.

შრომის ჯანსაღი და უსაფრთხო პირობების უზრუნველყოფა ეკისრება საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციას.

ადმინისტრაცია ვალდებულია საწარმოო ტრავმატიზმის თავიდან ასაცილებლად დანერგოს უსაფრთხოების ტექნიკის თანამედროვე საშუალებანი და უზრუნველყოს ისეთი სანიტარიულ-ჰიგიენური პირობები, რომლებიც აღკვეთენ მუშებისა და მოსამსახურეების პროფესიული დაავადებების წარმოშობას.

მუხლი 140. შრომის დაცვის მოთხოვნათა შესრულება საწარმოო შენობების, ნაგებობებისა და მოწყობილობების მშენებლობისა და ექსპლუატაციის დროს

საწარმოო შენობები, ნაგებობები, მოწყობილობა, ტექნოლოგიური პროცესები უნდა შეესაბამებოდეს იმ მოთხოვნებს, რომლებიც უზრუნველყოფენ შრომის ჯანსაღ და უსაფრთხო პირობებს.

ეს მოთხოვნები შეიცავენ ტერიტორიისა და საწარმოო შენობების რაციონალურად გამოყენებას, მოწყობილობის სწორ ექსპლუატაციას და ტექნოლოგიური პროცესების ორგანიზაციას, მომუშავეთა დაცვას შრომის მაგნეტიზმის ზემოქმედებისაგან, საწარმოო შენობებისა და სამუშაო ადგილების მოვლას სანიტარიულ-ჰიგიენური ნორმებისა და წესების შესაბამისად, სანიტარიულ-საყოფაცხოვრებო სათავსების მოწყობას.

საწარმოო შენობებისა და ნაგებობათა დაპროექტების, მშენებლობის, რეკონსტრუქციის და ექსპლუატაციის დროს დაცულ უნდა იქნეს შრომის დაცვის წესები და ნორმები.

მანქანების, დაზგების და სხვა საწარმოო მოწყობილობის პროექტები უნდა შეესაბამებოდნენ უსაფრთხოების ტექნიკისა და საწარმოო სანიტარიის მოთხოვნებს.

სერიული წარმოებისათვის არ შეიძლება გადაცემულ იქნეს არც ერთი ახალი მანქანის, მექანიზმისა და სხვა საწარმოო მოწყობილობის ნიმუში, თუ იგი ვერ უპასუხებს შრომის დაცვის მოთხოვნებს.

მუხლი 141. ისეთ საწარმოთა საექსპლუატაციოდ გადაცემის აკრძალვა, რომლებიც არ შეესაბამებიან შრომის დაცვის მოთხოვნებს

არც ერთი საწარმო, საამქრო, უბანი, წარმოება არ შეიძლება იქნეს მიღებული და გადაცემული საექსპლუატაციოდ, თუ იქ არ არის უზრუნველყოფილი შრომის ჯანსაღი და უსაფრთხო პირობები.

საწარმოო დანიშნულების ახალი და რეკონსტრუირებული ობიექტების საექსპლუატაციოდ გადაცემა დაუშვებელია, თუ არ არის იმ ორგანოების ნებართვა, რომლებიც ახორციელებენ სახელმწიფო სანიტარიულ და ტექნიკურ ზედამხედველობას, პროფკავშირთა ტექნიკური ინსპექციის და იმ საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის ნებართვა, რომლებიც ობიექტებს გადასცემენ საექსპლუატაციოდ.

შრომის ჯანსაღი და უსაფრთხო პირობების უზრუნველყოფა წარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციას.

ადმინისტრაცია ვალდებულია საწარმოო ტრავმატიზმის თავიდან ასაცილებლად დანერგოს უსაფრთხოების ტექნიკის თანამედროვე საშუალებანი და უზრუნველყოს ისეთი სანიტარიულ-ჰიგიენური პირობები, რომლებიც აღკვეთენ მუშებისა და მოსამსახურეების პროფესიული დაავადებების წარმოშობას.

მუხლი 140. შრომის დაცვის მოთხოვნათა შესრულება საწარმოო შენობების, ნაგებობებისა და მოწყობილობების მშენებლობისა და ექსპლუატაციის დროს

საწარმოო შენობები, ნაგებობები, მოწყობილობა, ტექნოლოგიური პროცესები უნდა შეესაბამებოდეს იმ მოთხოვნებს, რომლებიც უზრუნველყოფენ შრომის ჯანსაღ და უსაფრთხო პირობებს.

ეს მოთხოვნები შეიცავენ ტერიტორიისა და საწარმოო შენობების რაციონალურად გამოყენებას, მოწყობილობის სწორ ექსპლუატაციას და ტექნოლოგიური პროცესების ორგანიზაციას, მომუშავეთა დაცვას შრომის მანვე პირობების ზემოქმედებისაგან, საწარმოო შენობებისა და სამუშაო ადგილების მოვლას სანიტარიულ-ჰიგიენური ნორმებისა და წესების შესაბამისად, სანიტარიულ-საყოფაცხოვრებო სათავსების მოწყობას.

საწარმოო შენობებისა და ნაგებობათა დაპროექტების, მშენებლობის, რეკონსტრუქციის და ექსპლუატაციის დროს დაცულ უნდა იქნეს შრომის დაცვის წესები და ნორმები.

მანქანების, დაზგების და სხვა საწარმოო მოწყობილობის პროექტები უნდა შეესაბამებოდნენ უსაფრთხოების ტექნიკისა და საწარმოო სანიტარიის მოთხოვნებს.

სერიული წარმოებისათვის არ შეიძლება გადაცემულ იქნეს არც ერთი ახალი მანქანის, მექანიზმისა და სხვა საწარმოო მოწყობილობის ნიმუში, თუ იგი ვერ უპასუხებს შრომის დაცვის მოთხოვნებს.

მუხლი 141. ისეთ საწარმოთა საექსპლუატაციოდ გადაცემის აკრძალვა, რომლებიც არ შეესაბამებიან შრომის დაცვის მოთხოვნებს

არც ერთი საწარმო, საამქრო, უბანი, წარმოება არ შეიძლება იქნეს მიღებული და გადაცემული საექსპლუატაციოდ, თუ იქ არ არის უზრუნველყოფილი შრომის ჯანსაღი და უსაფრთხო პირობები.

საწარმოო დანიშნულების ახალი და რეკონსტრუირებული ობიექტების საექსპლუატაციოდ გადაცემა დაუშვებელია, თუ არ არის იმ ორგანოების ნებართვა, რომლებიც ახორციელებენ სახელმწიფო სანიტარიულ და ტექნიკურ ზედამხედველობას, პროფკავშირთა ტექნიკური ინსპექციის და იმ საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის ნებართვა, რომლებიც ობიექტებს გადასცემენ საექსპლუატაციოდ.

მუხლი 142. შრომის დაცვის წესები, რომლებიც სავალდებულოა ადმინისტრაციისათვის

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია ვალდებულია უზრუნველყოს ყველა სამუშაო ადგილის სათანადო ტექნიკური მოწყობა და იქ შრომის ისეთი პირობების შექმნა, როგორც შეესაბამება შრომის დაცვის წესებს (უსაფრთხოების ტექნიკის წესებს, სანიტარიულ ნორმებსა და წესებს და სხვ.). ასეთ წესებს (რომლებიც ერთიანია სახალხო მეურნეობის ყველა დარგისათვის ან სადარგათშორისა), სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმდებლობის საფუძვლების თანახმად ამტკიცებენ სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო ან მისი დავალებით სხვა სახელმწიფო ორგანოები პროფკავშირების საკავშირო ცენტრალურ საბჭოსთან ერთად ან მასთან შეთანხმებით.

შრომის დაცვის დარგობრივ წესებსა და ნორმებს დადგენილი წესით ამტკიცებენ სამინისტროები, უწყებები, სახელმწიფო ზედამხედველობის ორგანოები (მუხლი 237-ე) შესაბამისი პროფესიული კავშირების ცენტრალურ კომიტეტებთან ერთად ან მათთან შეთანხმებით.

თუ შრომის დაცვის წესებში არ არის ის მოთხოვნები, რომელთა დაცვა სამუშაოთა წარმოების დროს აუცილებელია შრომის უსაფრთხო პირობების უზრუნველყოფისათვის, საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან ერთად იღებს ზომებს, რომლებიც უზრუნველყოფენ შრომის უსაფრთხო პირობებს.

მუხლი 143. მუშებისა და მოსამსახურეების ინსტრუქტაჟი უსაფრთხოების ტექნიკის და საწარმოო სანიტარიის შესახებ

ადმინისტრაციას ეკისრება მუშათა და მოსამსახურეთა ინსტრუქტაჟი უსაფრთხოების ტექნიკის, საწარმოო სანიტარიის, ხანძარსაწინააღმდეგო დაცვისა და შრომის დაცვის სხვა წესების შესახებ.

მუხლი 144. შრომის დაცვის ინსტრუქციები, რომლებიც სავალდებულოა მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის

მუშები და მოსამსახურეები მოვალენი არიან შეასრულონ შრომის დაცვის ინსტრუქციები, რომლებიც ადგენენ სამუშაოთა შესრულებისა და საწარმოო შენობებსა და სამშენებლო მოედნებზე ქცევის წესებს. ასეთ ინსტრუქციებს ამუშავებს და ამტკიცებს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან ერთად. სამინისტროებსა და უწყებებს პროფესიული კავშირების ცენტრალურ კომიტეტებთან შეთანხმებით, ხოლო აუცილებელ შემთხვევებში — სახელმწიფო ზედამხედველობის შესაბამის ორგანოებთანაც (მუხლი 237-ე) შეუძლიათ დაამტკიცონ შრომის დაცვის ტიპობრივი ინსტრუქციები ძირითადი პროფესიების მუშებისათვის.

მუშები და მოსამსახურეები მოვალენი არიან აგრეთვე დაიცვან მათი ბიზნესი და მექანიზმებით სარგებლობის დაწესებული მოთხოვნები, გამოიყენონ მათთვის მიცემული ინდივიდუალური დაცვის საშუალებები.

შრომის დაცვის ინსტრუქციის ყველა მოთხოვნათა შესრულების მუდმივი კონტროლი ეკისრება საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციას.

მუხლი 145. სახსრები შრომის დაცვის ღონისძიებებისათვის

შრომის დაცვის ღონისძიებათა განხორციელებისათვის დადგენილი წესით გამოიყოფა სახსრები და საჭირო მასალები. ამ სახსრებისა და მასალების ხარჯვა სხვა მიზნებისათვის აკრძალულია.

აღნიშნული სახსრებისა და მასალების გამოყენების წესს განსაზღვრავს კოლექტიური ხელშეკრულებები ან შრომის დაცვის შეთანხმებები, რომლებიც ადგება ადმინისტრაციასა და პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტს შორის.

მუხლი 146. სპეციალური ტანსაცმლისა და ინდივიდუალური დაცვის სხვა საშუალებათა გაცემა

შრომის მავნე პირობებიდან სამუშაოებზე, აგრეთვე ისეთ სამუშაოებზე, რომლებიც მიმდინარეობს განსაკუთრებულ ტემპერატურულ პირობებში ან დაკავშირებულია გაჭუჭყიანებასთან, მუშებსა და მოსამსახურეებს დადგენილი ნორმებით უფასოდ ეძლევათ სპეციალური ტანსაცმელი, სპეციალური ფეხსაცმელი და ინდივიდუალური დაცვის სხვა საშუალებანი.

ადმინისტრაცია მოვალეა უზრუნველყოს მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის მიცემული სპეცტანსაცმლის, სპეცფეხსაცმლისა და ინდივიდუალური დაცვის სხვა საშუალებების შენახვა, გარეცხვა, გაშრობა, დეზინფექცია, დეგაზაცია, დეზაქტივაცია და შეკეთება.

მუხლი 147. საპნისა და გამაუვნებლებელ საშუალებათა გაცემა

ისეთ სამუშაოებზე, რომლებიც გაჭუჭყიანებასთანა დაკავშირებული, მუშებსა და მოსამსახურეებს დადგენილი ნორმებით უფასოდ ეძლევათ საპონი. იმ სამუშაოებზე, სადაც შესაძლებელია მავნე ნივთიერებების კანზე მოქმედება დადგენილი ნორმებით უფასოდ გაიცემა ჩამოსაბანი და გამაუვნებლებელი საშუალებანი.

მუხლი 148. რძისა და სამკურნალო-პროფილაქტიკური კვების პროდუქტების გაცემა

შრომის მავნე პირობებიან სამუშაოებზე მუშებსა და მოსამსახურეებს დადგენილი ნორმებით უფასოდ ეძლევათ რძე ან სხვა ტოლფასოვანი კვების პროდუქტები.

ისეთ სამუშაოებზე, სადაც შრომის განსაკუთრებით მავნე პირობებია, დადგენილი ნორმებით უფასოდ გაიცემა სამკურნალო პროფილაქტიკური კვების პროდუქტები.

მუხლი 149. ცხელი საამქროების მუშების უზრუნველყოფა გაზიანი მარილიანი წყლით

საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია მოვალეა ცხელი საამქროების მუშები უფასოდ უზრუნველყოს გაზიანი მარილიანი წყლით.

იმ საამქროებსა და საწარმოო უბნებს, რომლებიც უნდა მომარაგდნენ გაზიანი მარილიანი წყლით, ადგენენ სანიტარიული ზედამხედველობის ორგანოები ადმინისტრაციასთან შეთანხმებით.

მუხლი 150. შესვენებები, რომლებიც სამუშაო დროში ითვლება

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც ზამთრობით მუშაობენ ღია ცის ქვეშ ან დახურულ შენობებში, რომლებიც არ თბება, მტვირთავებს, რომლებიც დასაქმებული არიან დატვირთვა-გადმოტვირთვის სამუშაოებზე, აგრეთვე სხვა კატეგორიის მუშაკებს, კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში, გათბობისა და დასვენებისათვის ეძლევათ სპეციალური შესვენებები, რომლებიც ითვლება სამუშაო დროში. საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია მოვალეა მოაწყოს სადგომი მუშაკთა გათბობისა და დასვენებისათვის.

მუხლი 151. ზოგიერთი კატეგორიის მუშებისა და მოსამსახურეების სამედიცინო შემოწმება

მინდობილი სამუშაოსათვის ვარგისიანობის განსაზღვრისა და პროფესიულ დაავადებათა თავიდან აცილების მიზნით, მძიმე სამუშაოებსა და შრომის მავნე ან საშიშ პირობებიან სამუშაოებზე, აგრეთვე ტრანსპორტის მოძრაობასთან დაკავშირებულ სამუშაოებზე დასაქმებულ მუშათა და მოსამსახურეთა სამედიცინო შემოწმება სავალდებულოა სამუშაოზე მიღებისას წინასწარ, ხოლო შემდგომ — პერიოდულად.

მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით კვების მრეწველობის, საზოგადოებრივი კვებისა და ვაჭრობის საწარმოთა, წყალსადენის ნაგებობათა, სამკურნალო-პროფილაქტიკურ და საბავშვო დაწესებულებათა, აგრეთვე ზოგიერთ სხვა საწარმოთა, დაწესებულებათა, ორგანიზაციათა მუშაკები გადიან აღნიშნულ სამედიცინო შემოწმებას.

მუხლი 152. უფრო მსუბუქ სამუშაოზე გადაყვანა

საწარმოს, დაწესებულების ადმინისტრაცია მოვალეა, მუშები და მოსამსახურეები, რომლებიც ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო საჭიროებენ უფრო მსუბუქ სამუშაოს, გადაიყვანოს ასეთ სამუშაოზე მათი თანხმობით, დროებით ან ვადის შეუზღუდავად — სამედიცინო დასკვნის შესაბამისად.

ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო უფრო მსუბუქ, დაბალხელფასიან სამუშაოზე გადაყვანის დროს მუშებს და მოსამსახურეებს შეუნარჩუნდებათ წინანდელი საშუალო ხელფასი ორი კვირის განმავლობაში სამუშაოზე გადაყვანის დღიდან, ხოლო სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში წინანდელ საშუალო ხელფასს ინარჩუნებენ დაბალხელფასიანი სამუშაოს შესრულების მთელი დროის მანძილზე ან იღებენ დახმარებას სახელმწიფო სოციალური დახმარების ხაზით.

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც ტუბერკულოზით ან პროფესიული ავადმყოფობით დაავადებულნი არიან დაკავშირებით დროებით არიან გადაყვანილი სხვა დაბალხელფასიან სამუშაოზე, გადაყვანის მთელი დროის მანძილზე, მაგრამ არა უმეტეს ორი თვისა, ეძლევათ დახმარება ავადმყოფობის ფურცლით ისეთი ოდენობით, რომ ახალ სამუშაოზე დანიშნულ ხელფასთან ერთად არ აღემატებოდეს სრულ ფაქტიურ შემოსავალს, რასაც წინანდელ სამუშაოზე იღებდა, თუ ადმინისტრაცია ავადმყოფობის ფურცელში მითითებულ ვადაში არ მისცემს სხვა სამუშაოს, ამ მიზეზით გამოტოვებული დღეებისათვის დახმარებას უხდიან საერთო საფუძველზე.

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც დროებით არიან გადაყვანილი დაბალხელფასიან სამუშაოზე დასახიჩრების ან ჯანმრთელობის სხვა დაზიანების გამო, რაც სამუშაოსთან იყო დაკავშირებული, მათი ჯანმრთელობის დაზიანებისათვის პასუხისმგებელი საწარმო, დაწესებულება, ორგანიზაცია უხდის სხვაობას წინანდელ და ახალ სამუშაოზე დანიშნულ ხელფასებს შორის. ასეთ სხვაობას იხდიან შრომისუნარიანობის აღდგენამდე ანდა შრომისუნარიანობის ხანგრძლივად დაკარგვის ან ინვალიდობის დადგენამდე.

მუხლი 153. ინვალიდების შრომის გამოყენება

კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში ადმინისტრაცია ვალდებულია სამუშაოზე მიიღოს ინვალიდები და დაუწესოს მათ შემცირებული სამუშაო დღე და შრომის სხვა შეღავათიანი პირობები სამედიცინო რეკომენდაციის შესაბამისად.

ინვალიდების დასაქმება ზეგანაკვეთურ სამუშაოებზე, დასვენების დღეებსა და ღამის სამუშაოებზე შეიძლება მხოლოდ მათი თანხმობით და იმ პირობით, თუ ასეთი სამუშაო მათ არ ეკრძალებათ სამედიცინო რეკომენდაციით.

მუხლი 154. ადმინისტრაციის მოვალეობა — გამოიკვლიოს და აღრიცხოს წარმოებაში მომხდარი უბედური შემთხვევები

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის წარმომადგენელთა მონაწილეობით, ხოლო კანონმდებლობით დადგენილ შემთხვევებში სხვა ორგანოების წარმომადგენელთა მონაწილეობითაც, ვალდებულია დროულად და სწორად ჩაატაროს წარმოებაში მომხდარ უბედურ შემთხვევათა გამოკვლევა და აღრიცხვა.

ადმინისტრაცია ვალდებულია დაზარალებულის მოთხოვნით მისცეს მას უბედური შემთხვევის შესახებ აქტის დამოწმებული პირი გამოკვლევის დამთავრებიდან არა უგვიანეს 3 დღისა.

თუ ადმინისტრაცია უარს ამბობს უბედური შემთხვევის შესახებ აქტის შედგენაზე ან დაზარალებული არ ეთანხმება აქტში უბედური შემთხვევის გარემოებათა აღწერას, დაზარალებულს შეუძლია მიმართოს საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტს, რომლის დადგენილება აქტის შედგენის ან შინაარსის შესახებ სავალდებულოა ადმინისტრაციისათვის.

უბედურ შემთხვევათა გამოკვლევისა და აღრიცხვის მასალების საფუძველზე ადმინისტრაცია მოვალეა, დროულად მიიღოს აუცილებელი ღონისძიებები იმ მიზეზების აღმოსაფხვრელად, რომლებიც იწვევენ უბედურ შემთხვევას.

მუხლი 155. საწარმოების, დაწესებულებების, ორგანიზაციების მატერიალური პასუხისმგებლობა მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის ჯანმრთელობის ვნებით მიყენებული ზიანის გამო

სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობის შესაბამისად საწარმოები, დაწესებულებები, ორგანიზაციები მატერიალურად პასუხისმგებელი არიან მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის მიყენებული ზიანის გამო, რაც გამოწვეულია შრომითი მოვალეობის შესრულებასთან დაკავშირებით მათი დასახიჩრებით ან ჯანმრთელობის სხვაგვარი ვნებით.

თ ა ზ ი XII

ქალის შრომა

მუხლი 156. სამუშაოები, სადაც ქალის შრომის გამოყენება აკრძალულია

აკრძალულია ქალის შრომის გამოყენება მძიმე სამუშაოებზე და შრომის მავნეპირობებიან სამუშაოებზე, აგრეთვე მიწისქვეშა სამუშაოებზე, გარდა ზოგიერთი მიწისქვეშა სამუშაოებისა (არაფიზიკური მუშაობა ან მუშაობა სანიტარული და საყოფაცხოვრებო მომსახურების დარგში).

აკრძალულია ქალების მიერ ისეთი სიმძიმეების გადატანა ან გადაადგილება, რომლებიც აღემატებიან მათთვის დადგენილ ზღვრულ ნორმებს.

მძიმე და შრომის მავნებლობებიან სამუშაოთა სიებს, აგრეთვე მიერ სიმძიმეთა გადატანისა და გადაადგილების ზღვრულ ნორმებს ამტკიცებენ სსრ კავშირის კანონმდებლობით და ამ კანონმდებლობით განსაზღვრულ ფარგლებში — საქართველოს სსრ კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მუხლი 157. ქალის შრომის შეზღუდვა ღამის და ზეგანაკვეთურ სამუშაოებზე, მათი მივლინებაში გაგზავნის შეზღუდვა

დაუშვებელია ქალის შრომის გამოყენება ღამის სამუშაოებზე, სახალხო მეურნეობის იმ დარგების გარდა, სადაც ეს გამოწვეულია განსაკუთრებული აუცილებლობით და ნებადართულია როგორც დროებითი ღონისძიება.

დაუშვებელია გამოყენებულ იქნეს შრომა ორსული ქალებისა და მეძუძური დედებისა, აგრეთვე ქალებისა, რომლებსაც ერთ წლამდე ასაკის ბავშვები ჰყავთ, ღამისა და ზეგანაკვეთურ სამუშაოებზე, დასვენების დღეებში, დაუშვებელია აგრეთვე მათი გაგზავნა მივლინებაში.

ქალები, რომლებსაც ჰყავთ ერთი წლიდან რვა წლის ასაკამდე ბავშვები, არ შეიძლება ჩაბმულ იქნენ ზეგანაკვეთურ სამუშაოებში ან გაიგზავნონ მივლინებაში მათი თანხმობის გარეშე.

მუხლი 158. უფრო მსუბუქ სამუშაოზე გადაყვანა ორსული ქალებისა, მეძუძური დედებისა და იმ ქალებისა, რომელთაც ერთ წლამდე ასაკის ბავშვები ჰყავთ

ორსული ქალები, საექიმო დასკვნის შესაბამისად, ორსულობის განმავლობაში გადაჰყავთ სხვა უფრო მსუბუქ სამუშაოზე წინანდელი სამუშაოს მიხედვით საშუალო ხელფასის შენარჩუნებით.

მეძუძური დედები და ქალები, რომლებსაც ერთ წლამდე ასაკის ბავშვები ჰყავთ, იმ შემთხვევაში, თუ შეუძლებელია, რომ მათ შეასრულონ წინანდელი სამუშაო, წინანდელი საშუალო ხელფასის შენარჩუნებით გადაჰყავთ სხვა სამუშაოზე ბავშვის კვების მთელი დროის მანძილზე, ან მანამ, სანამ ბავშვს შეუძრულობა ერთი წლის ასაკი.

მუხლი 159. შვებულებები ორსულობისა და მშობიარობის გამო

ქალებს ორსულობისა და მშობიარობის გამო ეძლევათ შვებულება, რომლის ხანგრძლივობაა ორმოცდათექვსმეტი კალენდარული დღე მშობიარობამდე და ორმოცდათექვსმეტი კალენდარული დღე მშობიარობის შემდეგ; ამ პერიოდში მათ ეძლევათ დახმარება სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის წესით. არანორმალური მშობიარობისა და ორი ან მეტი ბავშვის შობის შემთხვევაში მშობიარობის შემდეგ ქალებს შვებულება ეძლევათ სამოცდაათი კალენდარული დღის ხანგრძლივობით.

მუხლი 160. ორსულობისა და მშობიარობის გამო შვებულებასთან ყოველწლიური შვებულების შეერთება

ქალს, მისი განცხადების თანახმად, ორსულობისა და მშობიარობის გამო შვებულების წინ ან უშუალოდ მის შემდეგ ეძლევა ყოველწლიური შვებულება ამ საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში მისი მუშაობის სტაჟის მიუხედავად.

მუხლი 161. დამატებითი უხელფასო შვებულება დედებისათვის, რომლებსაც ჰყავთ ერთ წლამდე ასაკის ბავშვები

ორსულობისა და მშობიარობის გამო შვებულების გარდა ქალს, მისი განცხადების თანახმად, ეძლევა დამატებითი უხელფასო შვებულება, ვიდრე ბავშვი მიაღწევდეს ერთი წლის ასაკს, და შვებულების განმავლობაში ენახება სამუშაო ადგილი (თანამდებობა).

ეს შვებულება შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მთლიანად ან ნაწილ-ნაწილ ნებისმიერ დროს, ვიდრე ბავშვს შეუსრულდება ერთი წლის ასაკი.

დამატებითი უხელფასო შვებულება ჩაითვლება მუშაობის საერთო და უწყვეტ სტაჟში, აგრეთვე სპეციალობის მიხედვით მუშაობის სტაჟში.

მუშაობის იმ სტაჟში, რომელიც იძლევა მომდევნო ყოველწლიური შვებულების უფლებას, დამატებითი უხელფასო შვებულების დრო არ ჩაითვლება.

მუხლი 162. შვებულებანი იმ ქალებისათვის, რომლებმაც ახალშობილი ბავშვი იშვილეს

ქალებს, რომლებმაც ახალშობილი ბავშვი იშვილეს უშუალოდ სამშობიარო სახლიდან, ეძლევათ შვებულება ბავშვის შვილად აყვანის დღიდან, ვიდრე ბავშვის დაბადებიდან გავიდოდეს ორმოცდათექვსმეტი დღე. ამ ხნის განმავლობაში მათ ეძლევათ დახმარება სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის წესით.

იმ ქალს, რომელმაც ახალშობილი ბავშვი იშვილა უშუალოდ სამშობიარო სახლიდან, თავისი განცხადების თანახმად ეძლევა დამატებითი უხელფასო შვებულება, ვიდრე ბავშვს შეუსრულდება ერთი წელი (მუხლი 161-ე).

ქალები, რომლებმაც ახალშობილი ბავშვი იშვილეს, სარგებლობენ იმ შეღავათებითა და უპირატესობით, რაც კანონით დადგენილია მეძუძური დედებისა და იმ ქალებისათვის, რომლებსაც ჰყავთ შვილები რვა წლის ასაკამდე.

მუხლი 163. შესვენება ბავშვის კვებისათვის

მეძუძურ დედებსა და ქალებს, რომლებსაც ერთ წლამდე ასაკის ბავშვები ჰყავთ, გარდა საერთო შესვენებისა, ეძლევათ დამატებითი შესვენება ბავშვის კვებისათვის.

ეს შესვენება ეძლევათ სულ ცოტა ყოველ სამ საათში თითოეული არანაკლებ ოცდაათი წუთის ხანგრძლივობით. თუ ქალს ჰყავს ერთ წლამდე ასაკის ორი ან მეტი ბავშვი, შესვენების ხანგრძლივობა უნდა დაწესდეს არა ნაკლებ ერთი საათისა.

შესვენება ბავშვის კვებისათვის ჩაითვლება სამუშაო დროდ და რდება საშუალო ხელფასის მიხედვით.

შესვენების დროს და მისი მიცემის წესს, დედის სურვილის გათვალისწინებით, ადგენს ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან ერთად.

მუხლი 164. სამუშაოზე მიღების გარანტია და სამუშაოდან დათხოვნის აკრძალვა ორსული ქალებისა, მეძუძური დედებისა და იმ ქალებისა, რომელთაც ერთ წლამდე ასაკის ბავშვები ჰყავთ

აკრძალულია სამუშაოზე მიღებისას ქალებისათვის უარის თქმა და მათთვის ხელფასის შემცირება ორსულობასთან ამ ბავშვის კვებასთან დაკავშირებული მოტივებით.

დაუშვებელია ორსული ქალების, მეძუძური დედებისა და იმ ქალების, რომლებსაც ერთ წლამდე ასაკის ბავშვები ჰყავთ, სამუშაოდან დათხოვნა ადმინისტრაციის ინიციატივით, გარდა დაწესებულების, საწარმოს, ორგანიზაციის სრული ლიკვიდაციის შემთხვევებისა, როდესაც დათხოვნა დაშვებულია სავალდებულო შრომითი მოწყობით.

მუხლი 165. ორსული ქალებისათვის სანატორიუმებისა და დასასვენებელი სახლების საგზურების მიცემა და მათთვის მატერიალური დახმარების აღმოჩენა

საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაციას პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით, აუცილებლობას შემთხვევაში, შეუძლია უფასოდ ან შეღავათიან პირობებში მისცეს ორსულ ქალებს სანატორიუმებისა და დასასვენებელი სახლების საგზურები და აგრეთვე აღმოუჩინოს მათ მატერიალური დახმარება.

მუხლი 166. ქალებისათვის მომსახურების გაწევა იმ საწარმოებში, ორგანიზაციებში, სადაც ფართოდ იყენებენ ქალთა შრომას

იმ საწარმოებში, ორგანიზაციებში, სადაც ფართოდ იყენებენ ქალთა შრომას, ეწყობა საბავშვო ბაგები და ბაღები, ოთახები ჭუჭუთა ბავშვების კვებისათვის, აგრეთვე ოთახები ქალის პირადი ჰიგიენისათვის.

თ ა ვ ი XIII

ახალგაზრდობის შრომა

მუხლი 167. ასაკი, რომლის შემდეგ დასაშვებია სამუშაოზე მიღება

დაუშვებელია თექვსმეტ წელზე ნაკლები ასაკის პირთა სამუშაოზე მიღება. გამონაკლის შემთხვევებში პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო,

ადგილობრივ კომიტეტებთან შეთანხმებით შეიძლება სამუშაოზე მიღებულ აქნენ პირნი, რომლებსაც თხუთმეტი წელი შეუსრულდათ.

მუხლი 168. არასრულწლოვანთა შრომითი უფლებები

არასრულწლოვანი (პირნი, რომლებსაც არ მიუღწევიათ თვრამეტი წლის ასაკამდე) შრომითს ურთიერთობებში უფლებრივად გათანაბრებული არიან სრულწლოვანებთან, ხოლო შრომის დაცვის, სამუშაო დროის, შვებულებებისა და შრომის ზოგიერთი სხვა პირობების მხრივ სარგებლობენ იმ შეღავათებით, რომლებიც დადგენილია სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმდებლობის საფუძვლებით, ამ კოდექსით და შრომის კანონმდებლობის სხვა აქტებით.

მუხლი 169. სამუშაოები, რომლებზედაც აკრძალულია თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა პირთა შრომის გამოყენება

აკრძალულია თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა პირთა შრომის გამოყენება მძიმე სამუშაოებზე და მავნე ან საშიშპირობებიან სამუშაოებზე, აგრეთვე მიწისქვეშა სამუშაოებზე.

სია მძიმე სამუშაოებისა, მავნე ან საშიშპირობებიანი სამუშაოებისა, რომლებზედაც აკრძალულია თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა პირთა შრომის გამოყენება, მტკიცდება სსრ კავშირის კანონმდებლობით და ამ კანონმდებლობით განსაზღვრულ ფარგლებში — საქართველოს სსრ კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

აკრძალულია არასრულწლოვანთა მიერ ისეთი სიმძიმეების გადატანა და გადაადგილება, რომელიც აღემატება მათთვის დადგენილ ზღვრულ ნორმებს.

მუხლი 170. თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა პირთა სამედიცინო შემოწმება

თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა ყველა პირს სამუშაოზე იღებენ მხოლოდ წინასწარი სამედიცინო შემოწმების შემდეგ და შემდეგში, თვრამეტი წლის მიღწევამდე, მათ ყოველწლიურად უნდა გაიარონ სავალდებულო სამედიცინო შემოწმება.

მუხლი 171. ღამისა და ზეგანაკვეთურ სამუშაოებზე თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშებისა და მოსამსახურეების დასაქმება

აკრძალულია ღამისა და ზეგანაკვეთურ სამუშაოებზე და დასვენების დღეებში თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშებისა და მოსამსახურეების დასაქმება.

მუხლი 172. თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშებისა და მოსამსახურეების შვებულებები

თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშებსა და მოსამსახურეებს ყოველწლიური შვებულება (67-ე მუხლის მეორე ნაწილი) ეძლევათ ზაფხულში ან, მათი სურვილის მიხედვით, წლის ყოველ სხვა დროს.

მუხლი 173. გამომუშავების ნორმები ახალგაზრდა მუშებისათვის

ახალგაზრდა მუშებისათვის, რომლებსაც 18 წელი არ შესრულებიათ, გამომუშავების ნორმები წესდება სრულწლოვანი მუშების გამომუშავების ნორმების მიხედვით, შემოკლებული სამუშაო დროის იმ ხანგრძლივობის პროპორციულად, რომელიც დადგენილია, თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდათათვის.

ახალგაზრდა მუშებისათვის, რომლებიც საწარმოში, ორგანიზაციაში მუშაობას იწყებენ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების, პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლო დაწესებულებების, კურსების დამთავრების შემდეგ ან უშუალოდ საწარმოშივე სწავლების გავლის შემდეგ, შეიძლება დამტკიცებულ იქნეს გამომუშავების შემცირებული ნორმები იმ შემთხვევაში, იმ ოდენობით და იმ ვადით, რომლებიც განსაზღვრულია კანონმდებლობით. ამ ნორმებს ამტკიცებს საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით.

მუხლი 174. თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშებისა და მოსამსახურეების შრომის ანაზღაურება ყოველდღიური მუშაობის შემცირებული ხანგრძლივობისას

თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშებსა და მოსამსახურეებს ყოველდღიური მუშაობის შემცირებული ხანგრძლივობის შემთხვევაში ხელფასი ეძლევათ იმავე ოდენობით, როგორც შესაბამისი კატეგორიების მუშებსა და მოსამსახურეებს ყოველდღიური მუშაობის სრული ხანგრძლივობის დროს.

ნარდობლივ სამუშაოებზე დაშვებული თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშებისა და მოსამსახურეების შრომა ანაზღაურდება სანარდო ფასდებით, რომელიც დადგენილია მოზრდილი მუშაკებისათვის. ამასთანავე მათ მიეცემა დანამატი სატარიფო განაკვეთით იმ დროისათვის, რომლითაც მათი ყოველდღიური მუშაობის ხანგრძლივობა მოზრდილებზე ყოველდღიური მუშაობის ხანგრძლივობასთან შედარებით მცირდება.

მუხლი 175. სამუშაოზე და საწარმოო სწავლებაზე ახალგაზრდობის მიღების ჯავშანი

ყველა საწარმოსა და ორგანიზაციისათვის წესდება ჯავშანი იმ ახალგაზრდების სამუშაოზე და საწარმოო სწავლებისათვის მისაღებად, რომლებმაც დაამთავრეს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლები, პროფესიულ-ტექნიკური და ტექნიკური სასწავლებლები, ასეთივე ჯავშანი დაწესებულა თვრამეტ წლამდე ასაკის სხვა პირთა მისაღებად.

მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოები ამტკიცებენ იმ ახალგაზრდების შრომითი მოწყობის გეგმებს, რომლებიც ამთავრებენ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებს და უზრუნველყოფენ ამ გეგმების შესრულებას ყველა საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის მიერ.

მუხლი 176. სასწავლებელდამთავრებულ ახალგაზრდა მუშებისა და სპეციალისტების უზრუნველყოფა სამუშაოთი სპეციალობისა და კვალიფიკაციის მიხედვით

ახალგაზრდა მუშები, რომლებმაც დაამთავრეს პროფესიულ-ტექნიკური და ტექნიკური სასწავლებლები, და ახალგაზრდა სპეციალისტები, რომლებმაც დაამთავრეს უმაღლესი და საშუალო სპეციალური სასწავლებლები, უზრუნველყოფილი უნდა იქნენ სამუშაოთი მიღებული სპეციალობისა და კვალიფიკაციის შესაბამისად.

მუხლი 177. თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშებისა და მოსამსახურეების დათხოვნის შეზღუდვა

ადმინისტრაციის ინიციატივით თვრამეტ წელზე უფრო ახალგაზრდა მუშებისა და მოსამსახურეების დათხოვნა დაიშვება, დათხოვნის საერთო წესის დაცვის გარდა, მხოლოდ არასრულწლოვანთა საქმეების რაიონული (საქალაქო) კომისიის თანხმობით, ამასთან დათხოვნა ამ კოდექსის 34-ე მუხლის 1-ლ, მე-2 და მე-6 პუნქტებში აღნიშნული საფუძვლებით ხდება მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევებში და დაუშვებელია შრომითი მოწყობის გარეშე.

მუხლი 178. არასრულწლოვანთან შრომის ხელშეკრულების შეწყვეტა მშობლების ან სხვა პირებისა და ორგანოების მოთხოვნით

არასრულწლოვანის მშობლებს, მშვილბელებს და მზრუნველს, მეურვეობისა და მზრუნველობის ორგანოებს, აგრეთვე იმ სახელმწიფო ორგანოებს, საზოგადოებრივ ორგანიზაციებსა და თანამდებობის პირთ, რომლებსაც დაკისრებული აქვთ შრომის კანონმდებლობის დაცვის ზედამხედველობა და კონტროლი, უფლება აქვთ მოითხოვონ არასრულწლოვანთან შრომის ხელშეკრულების შეწყვეტა (მათ შორის ვადიანი ხელშეკრულებისაც), თუ მისი მოქმედების გაგრძელება ემუქრება არასრულწლოვანის ჯანმრთელობას ან არღვევს მის კანონიერ ინტერესებს.

თ ა ვ ი X I V

შეღვათიანი იმ მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის, რომლებიც მუშაობას უთავსებენ სწავლას

მუხლი 179. საწარმოო სწავლების ორგანიზაცია და სწავლასთან მუშაობის შეთავსებისათვის საჭირო პირობების შექმნა

მუშებისა და მოსამსახურეების, განსაკუთრებით ახალგაზრდობის, პროფესიული მომზადებისა და კვალიფიკაციის ამაღლებისათვის საწარმოების, დაწესებულებების, ორგანიზაციების ადმინისტრაცია აწყობს ინდივიდუალურ, ბრი-

გადულ, საკურსო და სხვა საწარმოო სწავლებას საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ხარჯზე.

ადმინისტრაცია ვალდებულია შეუქმნას მუშაობის სწავლასთან შეთავსებისათვის საჭირო პირობები იმ მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც საწარმოო სწავლებას გადიან ან სწავლობენ სასწავლებლებში წარმოებისაგან მოუწყვეტლად.

საკვალიფიკაციო თანრიგების ამალგების ან სამუშაოზე დაწინაურების დროს გათვალისწინებულ უნდა იქნეს მუშებისა და მოსამსახურეების მიერ საწარმოო სწავლების წარმატებით გავლა, ზოგადსაგანმანათლებლო და პროფესიული მომზადება, აგრეთვე უმაღლესი ან საშუალო სპეციალური განათლება.

მუხლი 180. სწავლება სამუშაო დროის განმავლობაში

ინდივიდუალური, ბრიგადული და საკურსო სწავლების გზით უშუალოდ წარმოებაში ახალი მუშების მომზადებისას თეორიული მეცადინეობა და საწარმოო სწავლება, ეწყობა იმ სამუშაო დროის განმავლობაში, რომელიც დადგენილია შრომის კანონმდებლობით შესაბამისი ასაკის, პროფესიისა და წარმოების მუშაკებისათვის.

მუხლი 181. სამუშაოს მიცემა მიღებული კვალიფიკაციის შესაბამისად

საწარმოო სწავლების დამთავრების შემდეგ მუშას კვალიფიკაცია ენიჭება სატარიფო-საკვალიფიკაციო ცნობარის თანახმად და ეძლევა სამუშაო მიღებული კვალიფიკაციისა და მისთვის მინიჭებული თანრიგის შესაბამისად.

მუხლი 182. შეღავათები იმ მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის, რომლებიც, სწავლობენ ზოგადსაგანმანათლებლო და პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლო დაწესებულებებში

იმ მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის, რომლებიც წარმოებისაგან მოუწყვეტლად სწავლობენ ზოგადსაგანმანათლებლო და პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლო დაწესებულებებში, დაწესებულია შემცირებული სამუშაო კვირა ან ყოველდღიური მუშაობის შემცირებული ხანგრძლივობა დადგენილი წესით ხელფასის შენარჩუნებით; მათ ეძლევათ აგრეთვე სხვა შეღავათები.

მუხლი 183. იმ პირთათვის სამუშაო დროის შემცირება, რომლებიც წარმოებისაგან მოუწყვეტლად სწავლობენ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში

მუშა-მოსამსახურეთათვის, რომლებიც წარმატებით სწავლობენ წარმოებისაგან მოუწყვეტლად მუშა-ახალგაზრდობის სკოლების — საღამოს (ცვლებას) და დაუსწრებელი საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების IX-XI კლასებში, სასწავლო წლის განმავლობაში დაწესებულია ერთი სამუშაო დღით ან

სამუშაო საათების შესაბამისი რაოდენობით შემცირებული სამუშაო. (როდესაც სამუშაო დღე შემცირებულია კვირის განმავლობაში), ხოლო იმ პირობების, რომლებიც სწავლობენ სოფლის ახალგაზრდობის საღამოს (ცვლების, სეზონური) სკოლების და დაუსწრებელ საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების IX-XI კლასებში — სამუშაო კვირა შემცირებულია ორი სამუშაო დღით ან სამუშაო საათების შესაბამისი რაოდენობით (როდესაც სამუშაო დღე შემცირებულია კვირის განმავლობაში).

აღნიშნული სკოლების IX-XI კლასის მოსწავლეები, როდესაც სამუშაო კვირა ექვსდღიანია, სამუშაოდან თავისუფლდებიან სასწავლო წლის განმავლობაში არა უმეტეს 36 სამუშაო დღისა ან სამუშაო საათების მათი შესაბამისი რაოდენობით. როდესაც სამუშაო კვირა ხუთდღიანია, მუშაობისაგან თავისუფალი სამუშაო საათების საერთო რაოდენობა რჩება უცვლელი, ხოლო სამუშაოსაგან თავისუფალი სამუშაო დღების რაოდენობა იცვლება სამუშაო ცვლის ხანგრძლივობის შესაბამისად და შეადგენს 31,5 დღეს — თუ ცვლა რვასაათიანია, ან 31 დღეს — თუ ცვლის ხანგრძლივობა 8 საათი და 12 წუთია.

სამუშაოდან განთავისუფლების დროისათვის მოსწავლეებს ძირითადი სამუშაო ადგილის მიხედვით ეძლევათ საშუალო ხელფასის 50 პროცენტი, მაგრამ არანაკლებ ხელფასის დაწესებული მინიმალური ოდენობისა.

V-VIII კლასების მოსწავლეთათვის სამუშაო დროის შემცირებას აწესრიგებს სსრ კავშირის კანონმდებლობა, და მის მიერ განსაზღვრულ ფარგლებში, საქართველოს სსრ კანონმდებლობა.

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციას უფლება აქვს საწარმოო საქმიანობისათვის ზიანის მიუყენებლად მუშა და სოფლის ახალგაზრდობის სკოლების IX-XI კლასების მოსწავლეებს, მათი სურვილისამებრ, დამატებით მისცეს კიდევ სამუშაოსაგან თავისუფალი ერთი-ორი დღე კვირაში უხელფასოდ.

მუხლი 184. შევბუღება ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში წარმოებისაგან მოუწყვეტლად სწავლასთან დაკავშირებით

მუშა-მოსამსახურეებს, რომლებიც სწავლობენ წარმოებისაგან მოუწყვეტლად მუშა და სოფლის ახალგაზრდობის სკოლებში, საღამოს (ცვლების, სეზონური) და დაუსწრებელ საშუალო ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში, ეძლევათ შევბუღება გამოსაშვები გამოცდების დროისათვის XI კლასში — 20 სამუშაო დღის ხანგრძლივობით, ხოლო VIII კლასში — 8 სამუშაო დღის ხანგრძლივობით, ხელფასის შენარჩუნებით ძირითად სამუშაო ადგილზე სტატიფო განაკვეთის ან ხელფასის მიხედვით.

იმ მოსწავლეთათვის, რომლებიც წარმოებისაგან მოუწყვეტლად სწავლობენ აღნიშნული სკოლების V, VI, VII, IX და X კლასებში, წესდება გადასაყვანი გამოცდების ჩაბარების დროისათვის სამუშაოსაგან თავისუფალი 4-დან 6-მდე დღე, ძირითად სამუშაო ადგილზე საშუალო ხელფასის შენარჩუნებით იმ დღე-

ების საერთო რაოდენობის შემცირების ხარჯზე (8-12 დღით), რომლებიც ლევით ამ კოდექსის 183-ე მუხლის შესაბამისად.

მუხლი 185. ყოველწლიური შვებულების მიცემის დრო მოსწავლეთათვის, რომლებიც წარმოებისაგან მოუწყვეტლად სწავლობენ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში

მოსწავლეთათვის, რომლებიც წარმოებისაგან მოუწყვეტლად სწავლობენ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში, ყოველწლიური შვებულების მიცემისას საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია ვალდებულია მოსწავლის სურვილით ეს შვებულება დაუკავშიროს სასკოლო გამოცდებს.

მუხლი 186. ზეგანაკეთურ სამუშაოებზე ზოგადსაგანმანათლებლო და პროფესიულ-ტექნიკური სასწავლო დაწესებულებების მოსწავლეთა დასაქმების აკრძალვა

აკრძალულია მეცადინეობის დღეებში იმ მუშა-მოსამსახურეების ზეგანაკეთურ სამუშაოებზე დასაქმება, რომლებიც წარმოებისაგან მოუწყვეტლად სწავლობენ ზოგადსაგანმანათლებლო და პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლო დაწესებულებებში.

მუხლი 187. შვებულება პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლო დაწესებულებებში სწავლასთან დაკავშირებით

მუშა-მოსამსახურეები, რომლებიც საღამოს (ცვლიან) პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლო დაწესებულებებში წარმატებით სწავლობენ წარმოებისაგან მოუწყვეტლად, თავისუფლდებიან სამუშაოსაგან გამოცდებისათვის მოსამზადებლად და ჩასაბარებლად წელიწადში 30 სამუშაო დღით, მათთვის ძირითადი სამუშაო ადგილის მიხედვით საშუალო ხელფასის 50 პროცენტის შენარჩუნებით.

მუხლი 188. შვებულება უმაღლეს და საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში მისაღები გამოცდების ჩასაბარებლად

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც დაშვებული არიან მისაღები გამოცდებზე უმაღლეს და საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში, ეძლევათ უხელფასო შვებულება.

უმაღლეს სასწავლებლებში (მათ შორის საქარხნო-უმაღლეს ტექნიკურ სასწავლებლებში) მისაღები გამოცდებზე დაშვებულთ ეძლევათ შვებულება 15 კალენდარული დღით, ხოლო საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში — 10 კალენდარული დღით, სასწავლებლის ადგილზე წასვლის და უკან დაბრუნების დროის ჩათვლელად.

მუხლი 189. შეღავათები მუშა-მოსამსახურეებისათვის, რომლებიც სწავლობენ უმაღლეს და საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში.

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც სწავლობენ საღამოს და დაუსწრებელ უმაღლეს და საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში, სწავლასთან დაკავშირებით ეძლევათ შევებულება, რომელიც ანაზღაურდება დადგენილი წესით და აგრეთვე სხვა შეღავათები.

საღამოს და დაუსწრებელი უმაღლესი სასწავლებლების სტუდენტებს, საღამოს და დაუსწრებელ საშუალო სპეციალურ სასწავლებელთა მოსწავლეებს უფლება აქვთ სადილომო პროექტის (ნაშრომის) მომზადების ან სახელმწიფო გამოცდების ჩაბარების დაწყებამდე 10 სასწავლო თვის განმავლობაში, თუ მათი სამუშაო კვირა ექვსდღიანია, მეცადინეობისათვის მიიღონ სამუშაოსაგან თავისუფალი ერთი დღე კვირაში ხელფასის 50 პროცენტის ანაზღაურებით, მაგრამ არანაკლებ მინიმალური ოდენობისა. თუ სამუშაო კვირა ხუთდღიანია, სამუშაოსაგან თავისუფალი დღეების რაოდენობა იცვლება სამუშაო ცვლის ხანგრძლივობის შესაბამისად, მაგრამ შენარჩუნებული უნდა იქნეს სამუშაოსაგან თავისუფალი საათების რაოდენობა.

საწარმოების, დაწესებულებების და ორგანიზაციების ადმინისტრაციას უფლება აქვს აღნიშნული ათი სასწავლო თვის განმავლობაში, სტუდენტთა და მოსწავლეთა თხოვნით, დამატებით მისცეს მათ სამუშაოსაგან თავისუფალი ერთი ან ორი დღე კვირაში უხელფასოდ.

მუხლი 190. შევებულება საღამოს და დაუსწრებელ უმაღლეს და საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში სწავლასთან დაკავშირებით

სტუდენტებს, რომლებიც წარმატებით სწავლობენ საღამოს უმაღლეს სასწავლებლებში, ლაბორატორიულ სამუშაოთა შესრულების, ჩათვლებისა და გამოცდების ჩაბარების პერიოდისათვის პირველ და მეორე კურსებზე ყოველწლიურად ეძლევათ შევებულება 20 კალენდარული დღით, მესამე და მომდევნო კურსებზე კი — 30 კალენდარული დღით. მოსწავლეებს, რომლებიც წარმატებით სწავლობენ საღამოს საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში, ლაბორატორიულ სამუშაოთა შესრულების, ჩათვლებისა და გამოცდების ჩაბარების პერიოდისათვის პირველ და მეორე კურსებზე ყოველწლიურად ეძლევათ შევებულება 10 კალენდარული დღით, მესამე და მომდევნო კურსებზე კი — 20 კალენდარული დღით.

სტუდენტებსა და მოსწავლეებს, რომლებიც წარმატებით სწავლობენ დაუსწრებელ უმაღლეს და საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში, ლაბორატორიულ სამუშაოთა შესრულების, ჩათვლებისა და გამოცდების ჩაბარების პერიოდისათვის პირველ და მეორე კურსებზე ყოველწლიურად ეძლევათ შევებულება 30 კალენდარული დღით, მესამე და მომდევნო კურსებზე კი — 40 კალენდარული დღით.

ლაბორატორიულ სამუშაოთა შესრულების, ჩათვლებისა და გამოცდების ჩაბარების დროისათვის კურსების მიხედვით მიცემული შევებულების ხანგრძლი-

ვობა, სპეციალობის გათვალისწინებით, შეიძლება შეიცვალოს, როგორც გამო-
ნაკლისი, დადგენილი წესით, სწავლების მთელი დროისათვის ამ შვებულების
საერთო ხანგრძლივობის ფარგლებში.

სალამოს და დაუსწრებელი უმაღლესი და საშუალო სპეციალური სასწავ-
ლებლების სტუდენტებსა და მოსწავლეებს სახელმწიფო გამოცდების ჩაბარებ-
ისათვის ეძლევათ შვებულება 30 კალენდარული დღით.

სალამოს და დაუსწრებელ უმაღლეს სასწავლებელთა სტუდენტებს სადიპ-
ლომ პროექტის (ნაშრომის) მომზადებისა და დაცვის პერიოდისათვის ეძლე-
ვათ შვებულება 4 თვის ხანგრძლივობით, ხოლო სალამოს და დაუსწრებელ სა-
შუალო სპეციალურ სასწავლებელთა მოსწავლეებს — 2 თვით.

მუხლი 191. ხელფასის შენარჩუნება სწავლასთან დაკავშირებული შვებუ- ლების დროს

შვებულების დროს, რომელიც ეძლევათ სალამოს და დაუსწრებელ უმაღ-
ლეს და საშუალო სპეციალურ სასწავლებლებში სწავლასთან დაკავშირებით,
მუშებსა და მოსამსახურეებს შეუნარჩუნდებათ ხელფასი დადგენილი წესით.

მუხლი 192. შვებულება არჩეული სპეციალობით სამუშაოს გასაცნობად და სადიპლომო პროექტისათვის მასალების მოსამზადებლად

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციას უფლება აქვს
შესაბამისი სასწავლებლების რეკომენდაციით სალამოსა და დაუსწრებელი უმა-
ღლესი და საშუალო სპეციალური სასწავლებლების უკანასკნელა კურსის მო-
სწავლეებს დამატებით მისცეს ერთი თვის უხელფასო შვებულება უშუალოდ
წარმოებაში არჩეული სპეციალობით სამუშაოს გასაცნობად და სადიპლომო
პროექტისათვის მასალების მოსამზადებლად, შვებულების განმავლობაში სტუ-
დენტებსა და მოსწავლეებს ენიშნებათ სტიპენდია საერთო საფუძველზე.

მუხლი 193. დაუსწრებელი სასწავლებლის ადგილამდე მგზავრობის ღირე- ბულების ანაზღაურება

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია დაუსწრებელი
უმაღლესი და საშუალო სპეციალური სასწავლებლების მოსწავლეებს უნაზ-
ღაურებს მგზავრობის ღირებულებას ლაბორატორიულ სამუშაოთა შესრულე-
ბის, ჩათვლების და გამოცდების ჩაბარების მიზნით სასწავლებლის ადგილამდე
ჩასვლისა და უკან დაბრუნებისათვის, წელიწადში ერთხელ, მგზავრობის ღირე-
ბულების 50 პროცენტის ოდენობით.

ამას გარდა, ასეთივე ოდენობით ანაზღაურდება მგზავრობა სადიპლომო
პროექტების (ნაშრომების) მომზადებისა და დაცვისათვის ან სახელმწიფო გამო-
ცდების ჩაბარებისათვის.

თ ა ვ ი X V

შრომითი დავა

მუხლი 194. ორგანოები, რომლებიც განიხილავენ შრომითს დავას

შრომის დავას განიხილავენ:

1) შრომითი დავის კომისიები;

2) პროფესიული კავშირების საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტები;

3) რაიონული (საქალაქო) სხაალხო სასამართლოები.

ზოგიერთი კატეგორიის მუშაკთა შრომითს დავას განიხილავენ ხელქვეითობის წესით ზემდგომი ორგანოები (მუხლი 213-ე).

მუხლი 195. შრომითი დავის განხილვის წესი

შრომითი დავის კომისიებისა და პროფესიული კავშირების საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტების მიერ შრომითი დავის განხილვის წესს აწესრიგებს დებულება შრომითი დავის განხილვის წესის შესახებ და ეს კოდექსი.

რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოების მიერ შრომითი დავის განხილვის წესს განსაზღვრავს დებულება შრომითი დავის განხილვის წესის შესახებ, ეს კოდექსი და საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლის საპროცესო კოდექსი.

მუხლი 196. შრომითი დავის კომისია

შრომითი დავის კომისია აუცილებელი პირველადი ორგანოა, რომელიც განიხილავს საწარმოებში, დაწესებულებებში, ორგანიზაციებში წარმოქმნილ შრომითს დავას, ერთის მხრივ მუშა-მოსამსახურეებსა და, მეორე მხრივ, ადმინისტრაციას შორის, გარდა იმ დავისა, რომელიც კანონის თანახმად უშუალოდ უნდა განიხილოს რაიონულმა (საქალაქო) სახალხო სასამართლომ ან სხვა ორგანომ.

კომისია გადაწყვეტილებას იღებს მხარეთა შეთანხმებით.

მუხლი 197. შრომითი დავის კომისიების ორგანიზაცია

შრომითი დავის კომისიები იქმნება საწარმოებში, დაწესებულებებში, ორგანიზაციებში პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტისა და საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციის წარმომადგენლების თანაბარი რაოდენობით.

თითოეული მხარის წარმომადგენელთა რაოდენობა წესდება პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტისა და ადმინისტრაციის შეთანხმებით. მხარეთა წარმომადგენლებს კომისიაში გამოყოფენ პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის რწმუნებულების ვადით. პროფესიული კავშირის წარმომადგენლად შრომითი დავის კომისიაში გამოიყოფა პროფესიული კავშირის კომიტეტის წევრი.

იმ საწარმოებში, დაწესებულებებში, ორგანიზაციებში, სადაც არ არის პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტი, შრომითი დავის კომისია იქმნება პროფესიული კავშირის ორგანიზატორისა და საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ხელმძღვანელის შემადგენლობით.

მუხლი 198. შრომითი დავის განმხილველ კომისიაში განცხადებათა მიღების წესი და შრომითი დავის განხილვის ვადა

შრომითი დავის განმხილველ კომისიაში განცხადებათა მიღებას აწარმოებს პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტი, ხოლო იქ, სადაც ასეთი არ არის, — პროფორგანიზატორი.

კომისია ვალდებულია შრომითი დავა განიხილოს ხუთ დღეში განცხადების მიღების დღიდან.

მუხლი 199. შრომითი დავის კომისიის გადაწყვეტილება

კომისიის გადაწყვეტილებას სავალდებულო ძალა აქვს და არავითარ დამტკიცებას არ საჭიროებს.

მუხლი 200. შრომითი დავის განხილვა იმ შემთხვევაში, როცა მხარეები ვერ შეთანხმდებიან შრომითი დავის კომისიაში. კომისიის გადაწყვეტილების გასაჩივრება

თუ შრომითი დავის კომისიაში დავის განხილვისას ვერ შეთანხმდნენ პროფესიული კავშირის კომიტეტისა და ადმინისტრაციის წარმომადგენლები, მუშას ან მოსამსახურეს უფლება აქვს კომისიის სხდომის ოქმის ამონაწერის მისთვის ჩაბარებიდან ათი დღის ვადაში მიმართოს პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტს განცხადებით დავის გადაჭრის შესახებ.

შრომითი დავის კომისიის გადაწყვეტილება მუშას ან მოსამსახურეს შეუძლია იმავე ვადაში გაასაჩივროს პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტში.

იმ შემთხვევაში, როდესაც მუშა ან მოსამსახურე არ ეთანხმება გადაწყვეტილებას შრომითი დავის შესახებ, რომელიც გამოიტანა კომისიამ პროფკავშირული ორგანიზატორისა და საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ხელმძღვანელის შემადგენლობით ან ამ კომისიაში მხარეთა შეთანხმების მიუღწევლობისას, მას შეუძლია იმავე ვადაში მიმართოს რაიონულ (საქალაქო) სახალხო სასამართლოს განცხადებით შრომითი დავის გადაჭრის შესახებ.

მუხლი 201. შრომითი დავის განხილვა პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის მიერ

პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტებმა შრომით დავას განიხილავენ მუშების და მოსამსახურეების განცხადებით იმ შემთხვევაში, თუ შრომითი დავის კომისიებში მხარეებმა ვერ მიაღწიეს შეთანხმე-

ბას, აგრეთვე, როდესაც მუშებსა და მოსამსახურეებს საჩივარი შეეჩქეთ ამ კომისიის გადაწყვეტილებაზე.

იმ შრომითი დავის განხილვისას, რომელზედაც კომისიაში ვერ იქნა მიღწეული შეთანხმება, პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტს გამოაქვს დადგენილება დავის არსის გამო.

შრომითი დავის კომისიის გადაწყვეტილებაზე საჩივრის განხილვის დროს საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტს შეუძლია ძალაში დატოვოს კომისიის გადაწყვეტილება ან გააუქმოს იგი და გამოიტანოს დადგენილება დავის არსის გამო.

პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტი მოვალეა შრომითი დავა განიხილოს შეიძლება დღეში დღიდან განცხადების ან საჩივრის მიღებისა.

პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტი საკუთარი ინიციატივით ან პროკურორის პროტესტით აუქმებს კომისიის გადაწყვეტილებას, რომელიც ეწინააღმდეგება მოქმედ კანონმდებლობას, და გამოაქვს დადგენილება დავის არსის გამო.

მუხლი 202. პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის მიერ განხილული შრომითი დავის სასამართლოსათვის გადაცემის შემთხვევები

თუ მუშა ან მოსამსახურე არ ეთანხმება პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის მიერ შრომითს დავაზე გამოტანილ გადაწყვეტილებას, განცხადებით შრომითი დავის განხილვის შესახებ მას შეუძლია მიმართოს რაიონულ (საქალაქო) სახალხო სასამართლოს ათი დღის ვადაში საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის დადგენილების ხელზე მიღების დღიდან.

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციას შრომითი დავის გადასაჭრელად შეუძლია ზემოთ აღნიშნულ ვადაში მიმართოს რაიონულ (საქალაქო) სახალხო სასამართლოს, თუ მას მიაჩნია, რომ პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის მიერ გამოტანილი დადგენილება შრომითი დავის შესახებ ეწინააღმდეგება მოქმედ კანონმდებლობას.

მუხლი 203. შრომითი დავის განხილვა რაიონულ (საქალაქო) სახალხო სასამართლოში

რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოები შრომითს დავას განიხილავენ:

1) მუშათა და მოსამსახურეთა განცხადებით, — როცა ისინი არ ეთანხმებიან პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის დადგენილებას ან ადმინისტრაციის განცხადებით, — როცა მას მიაჩნია, რომ საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის დადგენილება ეწინააღმდეგება მოქმედ კანონმდებლობას;

2) მუშათა და მოსამსახურეთა განცხადებით, — როცა ისინი არ ეთანხმებიან შრომითი დავის კომისიის გადაწყვეტილებას, რომლის შემადგენლობაში შედიან პროფკავშირული ორგანიზატორი და საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ხელმძღვანელი ან როცა ამ კომისიაში მხარეები ვერ შეთანხმდნენ, აგრეთვე, როცა საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში არ არის პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტი და პროფკავშირული ორგანიზატორი.

გარდა ამისა, რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოები, უშუალოდ, შრომითი დავის კომისიისა და საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტისათვის მიუმართავად შრომით დავას განიხილავენ:

1) იმ მუშა-მოსამსახურეთა სამუშაოზე აღდგენის შესახებ განცხადებით რომლებიც დათხოვნილი არიან საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციის ინიციატივით, გარდა იმ მუშაკთა დავისა, რომელთა თანამდებობანი გათვალისწინებულია განსაკუთრებული ნუსხით (მუხლი 213-ე);

2) ადმინისტრაციის განცხადებით საწარმოსათვის, დაწესებულებისათვის, ორგანიზაციისათვის მუშებისა და მოსამსახურეების მიერ მიყენებული ზიანის ანაზღაურების შესახებ.

უშუალოდ რაიონულ (საქალაქო) სახალხო სასამართლოში განიხილავენ აგრეთვე მუშაკსა და ადმინისტრაციას შორის არსებულ შრომითს დავას შრომის კანონმდებლობის გამოყენების ისეთ საკითხზე, რომელიც ამ მუშაკის მიმართ მანამდე ჰქონდა გადაწყვეტილი ადმინისტრაციას პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით, მათთვის მინიჭებული უფლებების ფარგლებში.

მუხლი 204. შრომითი დავის გადასაწყვეტად მიმართვის ვადები

მუშებსა და მოსამსახურეებს შეუძლიათ მიმართონ შრომითი დავის კომისიას ნებისმიერ დროს, რაიმე ხანდაზმულობის ვადით შეუზღუდავად, ხოლო დათხოვნის საქმეთა გამო — რაიონულ (საქალაქო) სახალხო სასამართლოს დათხოვნის ბრძანების ჩაბარების დღიდან ერთი თვის ვადაში.

მუშაკის მიერ საწარმოსათვის, დაწესებულებისათვის, ორგანიზაციისათვის მიყენებული მატერიალური ზიანის ანაზღაურების შესახებ ადმინისტრაციის შეუძლია მიმართოს სასამართლოს შემდეგ ვადებში:

1) ამ კოდექსის 119-ე მუხლის პირველი ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევებში — ერთი თვის განმავლობაში მუშაკის მიერ მიყენებული ზიანის გამომკლავების დღიდან;

2) ამ კოდექსის 119-ე მუხლის მეორე ნაწილით და 120-ე, 121-ე მუხლებით გათვალისწინებულ შემთხვევებში — ერთი წლის განმავლობაში მუშაკის მიერ მიყენებული ზიანის გამომკლავებიდან.

თუ ამ მუხლით დადგენილი ვადები გასულია და მოსარჩელეს აქვს საპატიო მიზეზები, სასამართლოს შეუძლია აღადგინოს ეს ვადები.

მუხლი 205. მუშებისა და მოსამსახურეების განათვისუფლება სასამართლო ხარჯებისაგან, როდესაც ისინი სასამართლოს მიმართავენ შრომის საქმეებზე

მუშები და მოსამსახურეები, რომლებიც სასამართლოს მიმართავენ შრომითი სამართლებრივი ურთიერთობებიდან გამომდინარე მოთხოვნების თაობაზე, თავისუფალი არიან სახელმწიფოს შემოსავალში ჩასარიცხი სასამართლო ხარჯებისაგან (სახელმწიფო ბაჟი და საქმის განხილვასთან დაკავშირებული ხარჯები).

მუხლი 206. სამუშაოზე აღდგენა

კანონიერი საფუძვლის გარეშე ან დადგენილი წესის დარღვევით დათხოვნის ან სხვა სამუშაოზე უკანონოდ გადაყვანის დროს მუშა ან მოსამსახურე სამუშაოზე უნდა აღადგინოს იმ ორგანომ, რომელიც განიხილავს შრომითს დავას.

მუხლი 207. შრომის ანაზღაურება იძულებით გაცდენილი ან დაბალხელფასიანი სამუშაოს შესრულების დროისათვის

სამუშაოდან უკანონოდ დათხოვნილ და წინანდელ სამუშაოზე აღდგენილ მუშას ან მოსამსახურეს სასამართლოს გადაწყვეტილებით აუნაზღაურდება იძულებით გაცდენილი დროის ხელფასი დათხოვნის დღიდან, მაგრამ არა უმეტეს სამი თვისა. სასამართლოს გადაწყვეტილებით ასეთივე ოდენობით აუნაზღაურდებათ იძულებით გაცდენილი დროის ხელფასი მაშინაც, როდესაც შრომის წიგნაკში არასწორად არის ფორმულირებული დათხოვნის მიზეზი, რაც მუშას ან მოსამსახურეს ხელს უშლიდა მოწყობილიყო ახალ სამუშაოზე.

სამუშაო ხელფასი იძულებით გაცდენილი დროისათვის, მაგრამ არა უმეტეს სამი თვისა, მუშაკს შეიძლება მისცენ აგრეთვე შრომითი დავის კომისიის გადაწყვეტილებით, პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის დადგენილებით.

მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც უკანონოდ გადაიყვანეს სხვა სამუშაოზე და შემდგომ აღადგინეს წინანდელ სამუშაოზე, დავის განმხილველი ორგანოს გადაწყვეტილებით ან დადგენილებით იძულებით გაცდენილი დროისათვის ეძლევათ სამუშაო ხელფასი ან სხვაობა დაბალხელფასიანი სამუშაოს შესრულების დროისათვის, მაგრამ არა უმეტეს სამი თვისა.

უკანონოდ დათხოვნის ან გადაყვანის შემთხვევაში იძულებით გაცდენილი დროის ანაზღაურება, აგრეთვე დაბალხელფასიანი სამუშაოს შესრულების დროს ხელფასის სხვაობის ანაზღაურება შეუძლია საწარმოს, ორგანიზაციის, დაწესებულების ადმინისტრაციას მაშინაც, როცა არ არსებობს შრომითი დავის განმხილველი ორგანოს გადაწყვეტილება ან დადგენილება.

მუხლი 208. შრომითი დავის გამო ზოგიერთი გადაწყვეტილებისა და დადგენილების დაუყოვნებლივ აღსრულება

შრომითი დავის განმხილველი ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება ან დადგენილება უკანონოდ დათხოვნილი ან გადაყვანილი მუშაკის სამუშაოზე აღდგენის შესახებ დაუყოვნებლივ უნდა აღსრულდეს. თუ ადმინისტრაციამ და-

ყოვნა ასეთი გადაწყვეტილების ან დადგენილების აღსრულება, მუშაკს დაყოვნების დროისათვის ეძლევა საშუალო ხელფასი ან ხელფასის სხვაობა გადაწყვეტილების ან დადგენილების გამოტანის დღიდან მისი აღსრულების დღემდე. დაუყოვნებლივ უნდა აღსრულდეს აგრეთვე სასამართლოს გადაწყვეტილება მუშის ან მოსამსახურისათვის ხელფასის მიცემის შესახებ, მაგრამ არა უმეტეს ერთი თვის ხელფასისა.

მუხლი 209. მატერიალური პასუხისმგებლობის დაკისრება თანამდებობის პირათვის, რომელსაც ბრალი მიუძღვის უკანონო დათხოვნასა ან გადაყვანაში ან სამუშაოზე აღდგენის შესახებ სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულების დაყოვნებაში

იმ თანამდებობის პირს, რომელსაც ბრალი მიუძღვის მუშაკის უკანონო დათხოვნასა ან სხვა სამუშაოზე გადაყვანაში, სასამართლო აკისრებს ვალდებულებას აუნაზღაუროს საწარმოს, დაწესებულებას, ორგანიზაციას ზიანი, რომელაც დაკავშირებულია იძულებით გაცდენილი ან დაბალხელფასიანი სამუშაოს შესრულების დროს ანაზღაურებასთან. თანამდებობის პირს ასეთი მოვალეობა ეკისრება მაშინ, თუ დათხოვნა ან გადაყვანა მოხდა კანონის აშკარა დარღვევით ან ადმინისტრაციამ დააყოვნა სამუშაოზე აღდგენის შესახებ სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულება. ზიანის ანაზღაურების ოდენობა არ უნდა აღემატებოდეს თანამდებობის პირის სამი თვის სარგოს.

მუხლი 210. ადმინისტრაციის მიერ შრომითი დავის კომისიის გადაწყვეტილებათა და საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტების დადგენილებათა აღსრულების ვადები

შრომითი დავის კომისიის გადაწყვეტილება და პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის დადგენილება შრომითი დავის შესახებ, თუ მასში აღნიშნული არ არის შესრულების ვადა, საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციამ უნდა აღსრულოს ათ დღეში, გარდა ამ კოდექსის 208-ე მუხლში მითითებული შემთხვევებისა.

მუხლი 211. შრომითი დავის კომისიის გადაწყვეტილების და საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის დადგენილების იძულებითი აღსრულება

იმ შემთხვევაში, თუ საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაცია 208-ე და 210-ე მუხლებში აღნიშნული ვადის განმავლობაში არ შეასრულებს შრომითი დავის კომისიის გადაწყვეტილებას ან პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის დადგენილებას შრომითი დავის არსის შესახებ, საფაბრიკო, საქარხნო ადგილობრივი კომიტეტი მუშას ან მოსამსახურეს აძლევს მოწმობას, რომელსაც აღმასრულებელი ფურცლის ძალა აქვს.

მოწმობას იმ გადაწყვეტილების აღსრულებისათვის, რომელიც გამოიტანა კომისიამ პროფკავშირული ორგანიზატორისა და საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ხელმძღვანელის შემადგენლობით, გასცემს ზემდგომი პროფკავშირული ორგანო.

მოწმობის მისაღებად მუშას ან მოსამსახურეს შეუძლია მიმართოს ერთი თვის ვადაში იმ დღიდან, როდესაც მას ჩააბარებენ შრომითი დავის კომისიის სხდომის ოქმის ამონაწერს ან პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის დადგენილებას:

მოწმობა საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის დადგენილების აღსრულებისათვის არ გაიცემა, თუ მუშაკმა ან აღმინისტრაციამ დადგენილ ვადაში მიმართა რაიონულ (საქალაქო) სახალხო სასამართლოს შრომითი დავის გადასაჭრელად.

პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის მიერ გაცემული მოწმობის საფუძველზე, რომელიც რაიონულ (საქალაქო) სახალხო სასამართლოს წარედგინა არაუგვიანეს სამი თვის ვადისა, სასამართლო აღმასრულებელი იძულებითი წესით აღსრულებს შრომითი დავის კომისიის გადაწყვეტილებას ან საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის დადგენილებას.

მუხლი 212. იმ თანხების გადახდევინების შეზღუდვა, რომლებიც გაცემულია შრომითი დავის განმხილველი ორგანოს გადაწყვეტილებით

მუშის ან მოსამსახურისათვის იმ თანხის უკანვე გადახდევინება, რომელიც მან მიიღო შრომითი დავის კომისიის გადაწყვეტილებით ან პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის დადგენილებით, თუ შრომითი დავა შემდგომში სხვაგვარად გადაწყდა, აგრეთვე შრომითი დავის გამო სასამართლოს გადაწყვეტილებით გაცემული თანხის უკანვე გადახდევინება, თუ გადაწყვეტილება გაუქმებული იყო ზედამხედველობის წესით, დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევებში, როდესაც გაუქმებული გადაწყვეტილება ან დადგენილება ემყარებოდა მუშის ან მოსამსახურის მიერ მიწოდებულ ყალბ ცნობებს ან მის მიერ წარმოდგენილ ყალბ საბუთებს.

მუხლი 213. შრომის დავის განხილვა ხელქვეითობის წესით ზემდგომი ორგანოების მიერ

დავას იმ მუშაკთა სამუშაოდან დათხოვნისა და სხვა სამუშაოზე გადაყვანის, აგრეთვე მათთვის დისციპლინური სასჯელის დადების შესახებ, რომელთაც უკავიათ განსაკუთრებულ ნუსხაში ჩამოთვლილი თანამდებობები, განიხილავენ ხელქვეითობის წესით ზემდგომი ორგანოები. ამავე წესით განიხილავენ დავას იმ მუშაკებისათვის დისციპლინური სასჯელის დადების თაობაზე, რომლებსაც პასუხისმგებლობა ეკისრებათ წესდებებით დისციპლინის შესახებ.

მუხლი 214. ხელქვეითობის წესით ზემდგომი ორგანოების გადაწყვეტილებით სამუშაოზე აღდგენა და იძულებითი გაცდენის ანაზღაურება

ხელქვეითობის წესით ზემდგომი ორგანოების გადაწყვეტილებით წინააღმდეგ სამუშაოზე მუშაკის აღდგენის შემთხვევაში მუშაკს აუნაზღაურდება იძულებით გაცდენილი დროის ხელფასი სამუშაოდან დათხოვნის დღიდან ან აუნაზღაურდება ხელფასი დაბალხელფასიანი სამუშაოს შესრულების დროისათვის, მაგრამ არა უმეტეს სამი თვისა. ამასთან შესაბამისად გამოყენებულ უნდა იქნეს ამ კოდექსის 207-ე—209-ე მუხლები.

მუხლი 215. შრომის პირობების დაწესების ან შეცვლის გამო დავის განხილვის წესი

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციასა და მუშაკს შორის შრომის ახალი პირობების დაწესების ან არსებული პირობების შეცვლის გამო წამოჭრილ დავას, რასაც არ აწესრიგებს შრომის კანონმდებლობა ან სხვა ნორმატიული დებულებები შრომის შესახებ, განიხილავს ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით, ხოლო, თუ შეთანხმების ვერ მიიღწევენ, დავა გადაწყდება ზემდგომ პროფკავშირულ და სამეურნეო ორგანოებს შორის მიღწეული შეთანხმებით.

მუხლი 216. შრომის პირობების დაწესების ან შეცვლის საკითხზე პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტსა და ადმინისტრაციას შორის არსებული უთანხმოების განხილვის წესი

უთანხმოება, რომელიც საწარმოში, დაწესებულებაში, ორგანიზაციაში შრომის პირობების დაწესების ან შეცვლის გამო წამოიჭრება პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტსა და ადმინისტრაციას შორის, გადაწყდება ზემდგომ პროფკავშირულ და სამეურნეო ორგანოებს შორის მიღწეული შეთანხმებით.

თ ა შ ი XVI

პროფესიული კავშირები. მუშათა და მოსამსახურეთა მონაწილეობა წარმოების მართვაში

მუხლი 217. მუშებისა და მოსამსახურეების პროფესიულ კავშირებში გაერთიანების უფლება

სსრ კავშირის და საქართველოს სსრ კონსტიტუციების შესაბამისად მუშებსა და მოსამსახურეებს უზრუნველყოფილი აქვთ პროფესიულ კავშირებში გაერთიანების უფლება.

პროფესიული კავშირები მოქმედებენ მათ მიერ მიღებული წესდებების შესაბამისად და არ საჭიროებენ რეგისტრაციას სახელმწიფო ორგანოში. სახელმწიფო ორგანოები, საწარმოები, დაწესებულებები, ორგანიზაციები მოვალენ არიან ყოველნაირად შეუწყონ ხელი პროფესიული კავშირების საქმიანობას.

მუხლი 218. პროფესიული კავშირების უფლებები

პროფესიული კავშირები წარმოადგენენ მუშებისა და მოსამსახურეების ინტერესებს წარმოების, შრომის, ყოფაცხოვრების და კულტურის დარგში.

პროფესიული კავშირები მონაწილეობენ სახალხო მეურნეობის განვითარების სახელმწიფო გეგმების შემუშავებასა და რეალიზაციაში, მატერიალური და ფინანსური რესურსების განაწილებისა და გამოყენების საკითხების გადაწყვეტაში, მუშებსა და მოსამსახურეებს ჩააბამენ წარმოების მართვაში, ორგანიზაციას უწყვეტ სოციალისტურ შეჯიბრებას, მასობრივ-ტექნიკურ შემოქმედებას, ხელს უწყობენ საწარმოო და შრომის დისციპლინის განმტკიცებას.

შრომის პირობებისა და ხელფასის დადგენას, შრომის კანონმდებლობის გამოყენებას, მოხმარების საზოგადოებრივი ფონდების გამოყენებას იმ შემთხვევებში, რომლებიც გათვალისწინებულია სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონებით, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დადგენილებებით ახორციელებენ საწარმოები, დაწესებულებები, ორგანიზაციები და მათი ზემდგომი ორგანოები პროფესიულ კავშირებთან ერთად ან მათთან შეთანხმებით.

პროფესიული კავშირები ზედამხედველობასა და კონტროლს უწევენ შრომის კანონმდებლობისა და შრომის დაცვის წესების შესრულებას, აკონტროლებენ მუშებისა და მოსამსახურეების საბინაო-საყოფაცხოვრებო მომსახურებას.

პროფესიული კავშირები განაგებენ სახელმწიფო სოციალურ დაზღვევას, აგრეთვე მათ გამგებლობაში მყოფ სანატორიუმებს, პროფილაქტორიუმებსა და დასასვენებელ სახლებს, კულტურულ-საგანმანათლებლო, ტურისტულ და სპორტულ დაწესებულებებს.

პროფესიულ კავშირებს საქართველოს პროფესიული კავშირების რესპუბლიკური საბჭოს სახით აქვთ საკანონმდებლო ინიციატივის უფლება.

მუხლი 219. მუშებისა და მოსამსახურეების უფლება მონაწილეობდნენ წარმოების მართვაში

მუშებსა და მოსამსახურეებს უფლება აქვთ მონაწილეობა მიიღონ წარმოების განვითარების, საკითხთა განხილვასა და გადაწყვეტაში. შეიტანონ წინადადებები საწარმოების, დაწესებულებების, ორგანიზაციების მუშაობის გაუმჯობესების შესახებ, აგრეთვე სოციალურ-კულტურული და საყოფაცხოვრებო მომსახურების საკითხებზე.

მუხლი 220. წარმოების მართვაში მუშებისა და მოსამსახურეების მოსამსახურეების ლეობის ფორმები

წარმოების მართვაში მუშები და მოსამსახურეები მონაწილეობენ პროფესიული კავშირებისა და სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციების სახალხო კონტროლის ორგანოების, მუშათა და მოსამსახურეების საერთო კრებების, საწარმოს თათბირების, კონფერენციებისა და საზოგადოებრივი თვითმოქმედების სხვადასხვა ფორმის საშუალებით.

პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტი მონაწილეობს საწარმოს გეგმების, ახალი ტექნიკის დანერგვის გეგმების, საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის კაპიტალური მშენებლობის გეგმათა პროექტების და საცხოვრებელი და კულტურულ-საყოფაცხოვრებო ობიექტების მშენებლობისა და შეკეთების, აგრეთვე კოლექტივის სოციალური განვითარების გეგმათა პროექტების შემუშავებაში.

მუხლი 221. ადმინისტრაციის მოვალეობა შექმნას ისეთი პირობები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მუშებისა და მოსამსახურეების მონაწილეობას წარმოების მართვაში

საწარმოების, დაწესებულებების, ორგანიზაციების ადმინისტრაცია მოვალეა შექმნას ისეთი პირობები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მუშებისა და მოსამსახურეების მონაწილეობას წარმოების მართვაში.

საწარმოების, დაწესებულებების, ორგანიზაციების თანამდებობის პირები მოვალენ არიან დროულად განიხილონ მუშებისა და მოსამსახურეების კრიტიკული შენიშვნები და წინადადებანი და აცნობონ მათ მიღებულ ღონისძიებათა შესახებ.

მუხლი 222. პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის ურთიერთობა ადმინისტრაციასთან.

პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის ურთიერთობას საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციასთან განსაზღვრავს სსრ კავშირის კანონი პროფესიული კავშირის საფაბრიკო საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის უფლებათა შესახებ.

მუხლი 222. პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის უფლებები

პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტი:

1) წარმოადგენს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის მუშებისა და მოსამსახურეების ინტერესებს წარმოების, შრომის, ყოფაცხოვრების, კულტურის დარგში;

2) ადმინისტრაციასთან ერთად ანაწილებს მატერიალური წახალისების ფონდსა და სოციალურ-კულტურულ ღონისძიებათა და საბინაო მშენებლობის

ფონდს დაწესებული მიმართულებებით, ამტკიცებს ამ ფონდების ხარჯთაღრიცხვას, აგრეთვე განსაზღვრავს პრემიებისა და წახალისების, მატერიალური მხარებისა და საწარმოს, ორგანიზაციის წლიური მუშაობის შედეგებისათვის დაჯილდოების სხვა სახეობებს მატერიალური წახალისების ფონდიდან;

3) ისმენს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ხელმძღვანელთა მიხსენებას საწარმოო გეგმის კოლექტიური ხელშეკრულებით გათვალისწინებული ვალდებულებების, შრომის ორგანიზაციისა და შრომის პირობების გაუმჯობესების მუშა-მოსამსახურეთა მატერიალურ-საყოფაცხოვრებო და კულტურული მომსახურების ღონისძიებათა შესრულების შესახებ და მოსთხოვს მათ გამოვლენილ ნაკლოვანებათა აღმოფხვრას:

4) ადმინისტრაციასთან ერთად აწყობს სოციალისტურ შეჯიბრებას, მოტირებას შრომისადმი კომუნისტური დამოკიდებულებისათვის და აჯამებს შედეგებს, განსაზღვრავს შეჯიბრებაში გამარჯვებულებს, ანიჭებს საწარმოს, ორგანიზაციის მოწინავე სამუშაოებს, განყოფილებების, ბრიგადებისა და სხვა შინაგანი რგოლების კოლექტივებს გარდამავალ წითელ დროშებს, საპატიო სიგელებს, გადაწყვეტს სიგელებითა და ფულადი პრემიებით დაჯილდოების, აგრეთვე საპატიო დაფაზე და საპატიო წიგნში წარმოების მოწინავეთა შეტანის საკითხს, ფართო პოპულარიზაციას უწევს სოციალისტური შეჯიბრების შედეგებს, ავრცელებს მოწინავე გამოცდილებას; სოციალისტურ შეჯიბრებაში პრემიების მთელ სახსრებს ჩარჩავს საწარმოს, ორგანიზაციის ხელმძღვანელი პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან შეთანხმებით;

5) ყოველნაირად უწყობს ხელს გამომგონებლობის და რაციონალიზაციის განვითარებას და კონტროლს უწევს მიღებულ გამოგონებათა და რაციონალიზატორულ წინადადებათა დროულად დანერგვას, საწარმოს, ორგანიზაციის ადმინისტრაციასთან ერთად განიხილავს მუშათა და მოსამსახურეთა საჩივრებს მათი რაციონალიზატორული წინადადებების უარყოფის გამო, აგრეთვე საჩივრებს მიღებული რაციონალიზატორული წინადადებებისა და გამოგონებისათვის გასამრჯელოს დარიცხვის წესისა და გაცემის ვადების საკითხებზე;

6) მონაწილეობს შრომისა და ხელფასის საკითხთა გადაწყვეტაში, რაც კანონმდებლობის თანახმად, უნდა გადაწყვიტოს ადმინისტრაციამ საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტთან ერთად ან მასთან შეთანხმებით;

7) კონტროლს უწევს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციის მიერ შრომის კანონმდებლობის, უსაფრთხოების ტექნიკისა და საწარმოო სანიტარიის წესებისა და ნორმების შესრულებას, შრომის ანაზღაურების დაწესებული პირობების სწორად გამოყენებას;

8) განიხილავს საჩივარს ადმინისტრაციის გადაწყვეტილებაზე სამუშაოსთან დაკავშირებული დასახიჩრების ან ჯანმრთელობის სხვა დაზიანების გამო მუშის და მოსამსახურისათვის მიყენებული ზარალის საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის მიერ ანაზღაურების შესახებ;

9) ახორციელებს მუშათა და მოსამსახურეთა სახელმწიფო სოციალურ დახმევას, უნიშნავს მათ დახმარებას სოციალური დაზღვევის ხაზით, ადმინის-

ტრაციასთან ერთად ამზადებს საბუთებს, რომლებიც საჭიროა მუშებზე სახურებისა და მათი ოჯახებისათვის პენსიის დანიშვნისას, წარადგენს მათ პენსიის დასანიშნავად, გზავნის მუშებსა და მოსამსახურეებს სანატორიუმებში, პროფილაქტორიუმებში და დასასვენებელ სახლებში, ამოწმებს მუშების, მოსამსახურეებისა და მათი ოჯახის წევრების სამედიცინო მომსახურების ორგანიზაციას;

10) ადმინისტრაციასთან ერთად, დადგენილი წესით, ანაწილებს საცხოვრებელ ფონდს საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის სახლებში, აგრეთვე იმ საცხოვრებელ ფონდს, რომელსაც მათს განკარგულებაში გადასცემენ სხვა სახლებში.

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ხელმძღვანელ სამეურნეო თანამდებობებზე მუშაკთა დანიშვნას აწარმოებს ადმინისტრაცია პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის აზრის გათვალისწინებით.

პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტს აქვს აგრეთვე სხვა უფლებები, რომლებიც გათვალისწინებულია კანონმდებლობით.

მუხლი 224. პროფესიული კავშირების ორგანოთა უფლებამოსილება

შრომის კანონმდებლობის დაცვის, შრომის დაცვის წესებისა და კოლექტიური ხელშეკრულებების შესრულების და მუშათა და მოსამსახურეთა საბინაოსაყოფაცხოვრებო მომსახურების კონტროლის განსახორციელებლად პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის წევრებს და ზემდგომ პროფკავშირულ ორგანოებს, აგრეთვე ამ ორგანოების სხვა უფლებამოსილ წარმომადგენლებს, უფლება აქვთ:

დაუბრკოლებლად შევიდნენ და დაათვალიერონ საამქროები, განყოფილებები, სახელოსნოები და სხვა სამუშაო ადგილები საწარმოებში, დაწესებულებებსა და ორგანიზაციებში;

მოსთხოვონ საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციას შესაბამისი დოკუმენტები, ცნობები და განმარტებანი, აგრეთვე შეამოწმონ ხელფასის ანგარიშსწორება;

შეამოწმონ სავაჭრო და საზოგადოებრივი კვების საწარმოების მუშაობა, აგრეთვე იმ პოლიკლინიკის, საბავშვო ბაღის, ბაგის, საერთო საცხოვრებლის, აბანოს და სხვა კომუნალურ-საყოფაცხოვრებო საწარმოების მუშაობა, რომლებიც მომსახურებას უწევენ მოცემულ საწარმოს, დაწესებულებას, ორგანიზაციას.

პროფკავშირულ ორგანოებს, როცა აუცილებელია, შესაბამის ორგანიზაციებში შეაქვთ წინადადებები იმ პასუხისმგებელი მუშაკების დისციპლინური პასუხისმგებლობის შესახებ, რომლებიც არღვევენ შრომის კანონმდებლობას და შრომის დაცვის წესებს. ეს ორგანიზაციები მოვალენი არიან ერთი თვის ვადაში აცნობონ პროფკავშირულ ორგანოს მიღებული ზომების შესახებ.

მუხლი 225. პროფკავშირული ორგანოებისათვის საწარმოებისა და ორგანიზაციების მიერ ფულადი სახსრების გადარიცხვა კულტურულ-მასობრივი და ფიზკულტურული მუშაობისათვის

საწარმოები და ორგანიზაციები მოვალენი არიან პროფკავშირულ ორგანოებს გადაურიცხონ ფულადი სახსრები კულტურულ-მასობრივი და ფიზკულტურული მუშაობისათვის.

მუხლი 226. პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტისათვის სადგომის, სატრანსპორტო და კავშირგაბმულობის საშუალებების გამოყოფა

საწარმო, დაწესებულება, ორგანიზაცია მოვალეა პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტს უფასოდ გამოუყოს კომიტეტის მუშაობისა და მუშებისა და მოსამსახურეების კრებების ჩატარებისათვის აუცილებელი სადგომი ყველა მოწყობილობით, გათბობით, განათებით, დასუფთავებით და დაცვით.

ადმინისტრაცია საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტს უფასოდ გამოუყოფს სატრანსპორტო და კავშირგაბმულობის საშუალებებს.

მუხლი 227. პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტისათვის შენობების, სადგომების, ნაგებობების, ბაღებისა და პარკების გამოყოფა კულტურულ-საგანმანათლებლო, გამაჯანსაღებელი, ფიზკულტურული და სპორტული მუშაობის ჩასატარებლად

საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის მუშებსა და მოსამსახურეებს და მათი ოჯახის წევრებს შორის კულტურულ-საგანმანათლებლო, გამაჯანსაღებელი, ფიზკულტურული და სპორტული მუშაობის ჩასატარებლად განკუთვნილი შენობები, სადგომები, ნაგებობანი, ბაღები და პარკები, აგრეთვე პიონერთა ბანაკები არიან საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ბალანსზე და უფასო სარგებლობაში გადაეცემათ პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივ კომიტეტს.

პროფესიული კავშირის კომიტეტს აგრეთვე უფასო სარგებლობაში გადაეცემა საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის მიერ იჯარით აღებული, ამ მიზნისათვის განკუთვნილი შენობები, სადგომები და ნაგებობანი. ამ მუხლში აღნიშნული შენობების, სადგომებისა და ნაგებობების, აგრეთვე პიონერთა ბანაკის სამეურნეო მოვლა-პატრონობა, შეკეთება, გათბობა, განათება, დასუფთავება, დაცვა, აგრეთვე მათი მოწყობა ხდება საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ხარჯზე.

მუხლი 228. დამატებითი გარანტია არჩევითი პროფკავშირული სათვის

მუშები და მოსამსახურეები, რომლებიც არჩეული არიან პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი, საამქრო კომიტეტის შემადგენლობაში და განთავისუფლებული არ არიან თავიანთ საწარმოო სამუშაოსაგან, არ შეიძლება გადაყვანილ იქნენ სხვა სამუშაოზე ან მათ დაადონ დისციპლინური სასჯელი პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის წინასწარი თანხმობის გარეშე, ხოლო ამ კომიტეტების თავმჯდომარეები და პროფკავშირული ორგანიზატორები — ზემდგომი პროფკავშირული ორგანოს წინასწარი თანხმობის გარეშე.

ადმინისტრაციის ინიციატივით პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტების იმ თავმჯდომარეებისა და წევრების დათხოვნა, რომლებიც განთავისუფლებული არ არიან საწარმოო სამუშაოდან, შეიძლება, დათხოვნის საერთო წესის დაცვის გარდა, მხოლოდ ზემდგომი პროფკავშირული ორგანოს თანხმობით. პროფკავშირული ორგანიზატორების სამუშაოდან დათხოვნა ადმინისტრაციის ინიციატივით შეიძლება მხოლოდ ზემდგომი პროფკავშირული ორგანოს თანხმობით.

თ ა ვ ი XVII

სახელმწიფო სოციალური დაზღვევა

მუხლი 229. სოციალური დაზღვევის გავრცელება ყველა მუშასა და მოსამსახურეზე

სავალდებულოა ყველა მუშისა და მოსამსახურის სახელმწიფო სოციალური დაზღვევა.

მუხლი 230. სოციალური დაზღვევის სახსრები

მუშათა და მოსამსახურეთა სახელმწიფო სოციალური დაზღვევა ხორციელდება სახელმწიფოს ხარჯზე. სოციალური დაზღვევის შესატანს იხდიან საწარმოები, დაწესებულებები, ორგანიზაციები მუშებისა და მოსამსახურეების ხელფასიდან რაიმე დაქვითვის გარეშე. საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის მიერ სადაზღვევო შესატანის გადაუხდებლობა მუშებსა და მოსამსახურეებს არ ართმევს სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის წესით უზრუნველყოფის უფლებას.

მუხლი 231. სოციალური დაზღვევის წესით უზრუნველყოფის სახეები

მუშები და მოსამსახურეები, ხოლო შესაბამის შემთხვევებში, მათი ოჯახის წევრებიც, სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის წესით უზრუნველყოფილი არიან:

1) დახმარებით დროებითი შრომისუუნარობის გამო, ხოლო ქალები, გარდა ამისა, დახმარებით ორსულობისა და მშობიარობის გამო;

2) დახმარებით ბავშვის დაბადების გამო; დახმარებით დასაფლავებისათვის;

3) პენსიებით მოხუცებულობის, ინვალიდობის, მარჩენალის დაკარგვის გამო, აგრეთვე პენსიებით წელთა ნამსახურობისათვის, რომლებიც დაწესებულია ზოგიერთი კატეგორიის მუშაკებისათვის.

სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის სახსრებს იყენებენ აგრეთვე მუშებისა და მოსამსახურეების სანატორიულ-საკურორტო მკურნალობისათვის, პროფილაქტიკური შემთხვევითა და დასასვენებელი სახლებით მათი მომსახურებისათვის, სამკურნალო (დიეტური) კვებისათვის, პიონერთა ბანაკების შენახვისა და სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის სხვა ღონისძიებებისათვის.

სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის სახსრები შეიძლება დაიხარჯოს მხოლოდ მათი პირდაპირი დანიშნულებით.

მუხლი 232. დახმარება დროებითი შრომისუუნარობის გამო

დახმარება დროებითი შრომისუუნარობის გამო მთლიანი ხელფასის ოდენობამდე მუშაკს ეძლევა ავადმყოფობის, დასახიჩრების, დაავადებასთან დაკავშირებით სხვა სამუშაოზე დროებით გადაყვანის, ოჯახის ავადმყოფი წევრის მოვლის, კარანტინის, სანატორიულ-საკურორტო მკურნალობისა და პროთეზირების შემთხვევებში.

ავადმყოფობის ან დასახიჩრების დროს დახმარება გაიცემა შრომისუუნარობის აღდგენამდე ან ინვალიდობის დადგენამდე.

მუხლი 233. დახმარება ორსულობისა და მშობიარობის გამო

დახმარებას ორსულობისა და მშობიარობის გამო ვაცემენ ორსულობისა და მშობიარობისათვის აღებული მთელი შვებულების განმავლობაში ხელფასის ორი მესამედიდან მთლიან ოდენობამდე.

მუხლი 234. საპენსიო უზრუნველყოფა

მუშებსა და მოსამსახურეებს პენსიები მოხუცებულობისა და ინვალიდობის გამო და პენსიები ოჯახის წევრებს მარჩენალის დაკარგვის გამო დაენიშნებათ სახელმწიფო პენსიების შესახებ სსრ კავშირის კანონის შესაბამისად.

ზოგიერთი კატეგორიის მუშაკებისათვის დადგენილი პენსიები წელთა ნამსახურობისათვის დაინიშნება სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილებების შესაბამისად.

მუხლი 235. მოხუცებულობის პენსიები

მოხუცებულობის პენსიის მიღების უფლება აქვთ მუშებსა და მოსამსახურეებს;

მაჰაკაცებს — რომლებსაც შეუსრულდათ 60 წელი და აქვთ მუშაობის სტაჟი არა ნაკლებ 25 წლისა;

ქალებს — რომლებსაც შეუსრულდათ 55 წელი და აქვთ მუშაობის სტაჟი არა ნაკლებ 20 წლისა;

შეღავათიანი პირობებით (ასაკის და სტაჟის ან მხოლოდ ასაკის შემცირებით) მოხუცებულობის პენსიის მიღების უფლება აქვთ: მუშებსა და მოსამსახურეებს, რომლებიც მუშაობენ მიწისქვეშა სამუშაოებზე, შრომის მანევპრობებიან სამუშაოებზე და ცხელ საამქროებში, შრომის ძვირე პირობებიან სხვა სამუშაოებზე, საფეიქრო მრეწველობაში მომუშავე ქალებს წარმოებათა და პროფესიათა სიის მიხედვით; ქალებს, რომლებმაც შობეს ხუთი და მეტი შვილი და აღზარდეს ისინი რვა წლის ასაკამდე; მუშებსა და მოსამსახურეებს — ინვალიდებს სამხედრო მოსამსახურეთა რიცხვიდან, რომლებიც დაინვალიდნენ სსრკავშირის დაცვის დროს, ან სამხედრო სამსახურის სხვა მოვალეობათა შესრულებისას მიღებული ჭრილობის, კონტუზიის ან დასახიჩრების გამო ან დაინვალიდნენ იმ ავადმყოფობის შედეგად, რომელიც ფრონტზე ყოფნასთან იყო დაკავშირებული; ზოგიერთი სხვა კატეგორიის მუშებსა და მოსამსახურეებს.

მუხლი 236. პენსიები ინვალიდობის და მარჩენალის დაკარგვის გამო

პენსიები ინვალიდობის და მარჩენალის დაკარგვის გამო ენიშნებათ იმ შემთხვევებში, როდესაც მუშაკის დაინვალიდება ან მარჩენალის გარდაცვალება გამოწვეულია შრომითი დასახიჩრებით, პროფესიული დაავადებით, საერთო დაავადებით ან დასახიჩრებით, რომელიც დაკავშირებული არ იყო სამუშაოსთან.

თ ა 3 0 XVIII

ზედამხედველობა და კონტროლი შრომის კანონმდებლობის შესრულებაზე

მუხლი 237. შრომის კანონმდებლობის შესრულებაზე ზედამხედველობის და კონტროლის ორგანოები

შრომის კანონმდებლობისა და შრომის დაცვის წესების შესრულებაზე ზედამხედველობასა და კონტროლს ახორციელებენ:

1) სპეციალურად უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოები და ინსპექციები, რომლებიც თავიანთ საქმიანობაში არ არიან დამოკიდებული საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის ადმინისტრაციისაგან და მათი ზემდგომი ორგანოებისაგან;

2) პროფესიული კავშირები, აგრეთვე მათ გამგებლობაში მყოფი ტექნიკური და შრომის სამართლებრივი ინსპექციები — ამ ინსპექციების შესახებ პროფკავშირების საკავშირო ცენტრალური საბჭოს მიერ დამტკიცებული დებულების თანახმად.

მშრომელთა დებუტატების საბჭოები და მათი აღმასრულებელი და განმარტებული ორგანოები კონტროლს შრომის კანონმდებლობის შესრულებაზე ახორციელებენ სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით.

სამინისტროები და უწყებები მათდამი დაქვემდებარებული საწარმოების, დაწესებულებების, ორგანიზაციების მიმართ ახორციელებენ შიგნაშუწყებო კონტროლს შრომის კანონმდებლობის დაცვაზე.

ყველა სამინისტროს, უწყების, საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციის და მათი თანამდებობის პირთა მიერ შრომის კანონების ზუსტი შესრულების უმადლეს ზედამხედველობას საქართველოს სსრ ტერიტორიაზე ახორციელებს სსრ კავშირის გენერალური პროკურორი როგროც უშუალოდ, ისე საქართველოს სსრ პროკურორის მეშვეობით.

მუხლი 238. მრეწველობაში სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოებისადმი სახელმწიფო ზედამხედველობა

სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების წესების დაცვისადმი სახელმწიფო ზედამხედველობას მრეწველობის ზოგიერთ დარგში და ზოგიერთ ობიექტზე (პროფკავშირების საბჭოს ტექნიკურ ინსპექციებთან ერთად) ახორციელებს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მრეწველობაში სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოებისადმი ზედამხედველობის და სამთო ზედამხედველობის სახელმწიფო კომიტეტი (საქართველოს სსრ სახსამთო ზედამხედველობის კომიტეტი) და მისი ადგილობრივი ორგანოები კომიტეტის დებულების შესაბამისად.

აღნიშნული ზედამხედველობა ხორციელდება ქვანახშირის, სამთამადნო, სამთოქიმიურ, არამადნეულ, ნავთობმომპოვებელ და გაზომომპოვებელ, ქიმიურ, მეტალურგიულ და ნავთობგაზგადამამუშავებელ მრეწველობაში, გეოლოგიურ-სადაზვერვო ექსპედიციებსა და პარტიებში, აგრეთვე მაშინ, როდესაც აწყობენ და ექსპლუატაციას უწევენ ამწენავებობებს, წნევის ქვეშ მომუშავე საქვაბე დანადგარებსა და ტურბლებს, ორთქლისა და ცხელი წყლის მიღვაყვანილობას. გაზის მოპოვებასთან, ტრანსპორტირებასთან, შენახვასთან და გამოყენებასთან დაკავშირებულ ობიექტებს, მრეწველობაში აფეთქების სამუშაოთა წარმოების დროს.

მუხლი 239. სახელმწიფო ენერგეტიკული ზედამხედველობა

სახელმწიფო ზედამხედველობას იმ ღონისძიებათა ჩატარებაზე, რაც უზრუნველყოფს ელექტრო და სითბოგამომყენებელი დანადგარების უსაფრთხო მომსახურებას, ახორციელებენ სახელმწიფო ენერგეტიკული ზედამხედველობის ორგანოები, რომლებიც შედიან სსრ კავშირის ენერგეტიკისა და ელექტროფიკაციის სამინისტროს სისტემაში — სსრ კავშირში სახელმწიფო ენერგეტიკული ზედამხედველობის დებულების შესაბამისად.

მუხლი 240. სახელმწიფო სანიტარიული ზედამხედველობა

სახელმწიფო სანიტარიულ ზედამხედველობას საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციების მიერ ჰიგიენური ნორმების, სანიტარიულ-ჰიგიენური და სანიტარიულ-ეპიდემიისაწინააღმდეგო წესების დაცვაზე ახორციელებენ სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროების სანიტარიულ-ეპიდემიოლოგიური სამსახურის ორგანოები — სსრ კავშირში სახელმწიფო სანიტარიული ზედამხედველობის დებულების შესაბამისად, ხოლო ზოგიერთ ობიექტზე — სათანადო სამინისტროების და უწყებების სამედიცინო სამსახური.

მუხლი 241. საზოგადოებრივი კონტროლი შრომის კანონმდებლობის დაცვაზე

შრომის კანონმდებლობისა და შრომის წესების დაცვის საზოგადოებრივ კონტროლს ახორციელებენ პროფესიული კავშირები, აგრეთვე პროფესიული კავშირის საფაბრიკო, საქარხნო, ადგილობრივი კომიტეტის საზოგადოებრივი ინსპექტორები და კომისიები — პროფკავშირების საკავშირო ცენტრალური საბჭოს მიერ დამტკიცებული მათი დებულებების შესაბამისად.

საზოგადოებრივ სანიტარიულ კონტროლს საწარმოებში, დაწესებულებებში, ორგანიზაციებში ახორციელებენ საზოგადოებრივი-სანიტარიული ინსპექტორები.

მუხლი 242. პასუხისმგებლობა შრომის კანონმდებლობის დარღვევისათვის

თანამდებობის პირთ, რომლებსაც ბრალი მიუძღვით შრომის კანონმდებლობისა და შრომის დაცვის წესების დარღვევაში, კოლექტიური ხელშეკრულებითა და შრომის დაცვის შეთანხმებით გათვალისწინებულ ვალდებულებათა შეუსრულებლობაში ან პროფესიული კავშირების საქმიანობისათვის ხელის შეშლაში, ეკისრებათ პასუხისმგებლობა (დისციპლინური, ადმინისტრაციული, სისხლის სამართლის) სსრ კავშირის და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

თ ა ვ ი X I X

დასკვნითი დებულებანი

მუხლი 243. ზოგიერთი კატეგორიის მუშებისა და მოსამსახურეების შრომის მოწესრიგების თავისებურებანი

სსრ კავშირის კანონმდებლობით და ამ კანონმდებლობით განსაზღვრულ ფარგლებში საქართველოს სსრ კანონმდებლობით შეიძლება დაწესდეს:

1) შეღავათები შრომის დარგში მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის, რომლებიც მუშაობენ რესპუბლიკის მაღალმთიან რაიონებში, აგრეთვე ზოგიერთი სხვა კატეგორიების მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის;

2) სამუშაო დროისა და დასვენების დროის მოწესრიგების თავისებურებებზე ტრანსპორტზე, კავშირგაბმულობისა და სოფლის მეურნეობის საწარმოებსა და ორგანიზაციებში — სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმდებლობის საფუძვლებით დადგენილი ნორმების ფარგლებში;

3) შრომის განსაკუთრებული პირობები მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის, რომლებიც დასაქმებული არიან სეზონურ სამუშაოებზე ან ხე-ტყის მრეწველობასა და სატყეო მეურნეობაში, დროებით მუშებისა და მოსამსახურეებისათვის, აგრეთვე იმ პირთათვის, რომლებიც მოქალაქეებთან ხელშეკრულებით მუშაობენ (შინამოსამსახურეები და სხვ.), სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმდებლობის საფუძვლებიდან სამუშაო დროისა და დასვენების დროის რეჟიმის, ზეგანაკვეთურ დროს და არასამუშაო დღეებში მუშაობაში ჩაბმის, ამ სამუშაოს კომპენსაციის, სხვა სამუშაოზე დროებითი გადაყვანისა და დათხოვნის თაობაზე ცალკეული გამონაკლისით.

მუხლი 244. მუშებისა და მოსამსახურეების მატერიალური პასუხისმგებლობა იმ შემთხვევებში, როდესაც ფაქტიური ზიანის ოდენობა აღემატება მის ნორმალურ ოდენობას

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად საწარმოს, დაწესებულების, ორგანიზაციისათვის მიყენებული ზიანის გამო მუშათა და მოსამსახურეთა მატერიალური პასუხისმგებლობის ფარგლებს იმ შემთხვევებში, როდესაც ზიანის ფაქტიური ოდენობა აღემატება მის ნორმალურ ოდენობას, აწესებენ სსრ კავშირის კანონები და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილებები.

მუხლი 245. ზოგიერთი კატეგორიის მუშებისა და მოსამსახურეების შრომის მოწესრიგების სხვა თავისებურებანი

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად ზოგიერთი კატეგორიის მუშებისა და მოსამსახურეების შრომის მოწესრიგების სხვა თავისებურებები ცალკეულ საკითხებზე შეიძლება დაწესებულ იქნეს მხოლოდ სსრ კავშირის კანონებითა და სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს დადგენილებებით.

მუხლი 246. სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კომპეტენციის გამოჭენა იმ საკითხებში, რომლებიც გათვალისწინებულია სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმდებლობის საფუძვლებით

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების შრომის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად სსრ კავშირის გამგებლობას, გარდა იმ შემთხვევებისა, რომლებიც გათვალისწინებულია საფუძვლების ცალკეული მუხლებით, განეკუთვნება იმ წესების დადგენა, რომლებიც განსაზღვრავენ: არაკვალიფიციურ სამუშაოებს, რომლებზეც არ შეიძლება მუშების გადაყვანა მოცდენას-

თან დაკავშირებით (29-ე მუხლი); ღამით მუშაობის ხანგრძლივობას (საქართველოს კონსტიტუციის 76-ე მუხლი); ლის მეორე ნაწილი); თვითრი ხელფასის მინიმალურ ოდენობას (76-ე მუხლი); ანაზღაურების ოდენობას ნაწილობრივი წუნისათვის (91-ე მუხლის მეხუთე ნაწილი); კომპენსაციებს სამსახურებრივ მივლინებებთან და სხვა ადგილას სამუშაოდ გადასვლასთან დაკავშირებით (115-ე მუხლის მეორე ნაწილი, 116-ე მუხლის პირველი ნაწილი); ღამის სამუშაოებზე ქალთა შრომის შეზღუდვას (157-ე მუხლის პირველი ნაწილი); მუშაკთა კატეგორიებს, რომელთა შრომითი დავა განიხილება ხელქვეითობის წესით (213-ე მუხლი); კულტურულ-მასობრივი და ფიზკულტურული მუშაობის ჩასატარებლად პროფკავშირული ორგანიზაციებისათვის ანარციხების წესსა და ოდენობას (225-ე მუხლი); სახელმწიფო სოციალური დაზღვევით უზრუნველყოფის წესსა და ოდენობას (229—236-ე მუხლები).

სსრ კავშირის გამგებლობას და მის მიერ განსაზღვრულ ფარგლებში, საქართველოს სსრ გამგებლობას განეკუთვნება იმ წესების დადგენა, რომლებიც განსაზღვრავენ: ცალკეული კატეგორიის მუშაკებისათვის სამუშაო დროის შემცირებას (44-ე მუხლის მე-2 პუნქტი), ექვსდღიანი სამუშაო კვირის გამოყენებას (45-ე მუხლის მეორე ნაწილი); იმ შემთხვევებს, როდესაც შეუძლებელია დღემადიერის მიცემა დასვენების დღეებში მუშაობისათვის (63-ე მუხლის მეორე ნაწილი); უქმე დღეებში წარმოებულ სამუშაოებს (64-ე მუხლის მეორე ნაწილი), ყოველწლიური დამატებითი შვებულებების მიცემასა და ხანგრძლივობას (69-ე მუხლი), ხელფასის ნორმირებას (77-ე—მე-80 მუხლები), შრომის ანაზღაურების პრემიალურ სისტემას (81-ე მუხლის მეორე და მესამე ნაწილები), მუშაობის წლიური შედეგებისათვის გასამრჯელოს გაცემას (82-ე მუხლის პირველი და მეორე ნაწილები); გამომუშავების ერთიან ან ტიპობრივ ნორმებს (104-ე მუხლი); უქმე დღეებში მუშაობისათვის დღემადიერის მიცემას (87-ე მუხლის მეორე ნაწილი); ხელფასიდან დაქვითვების შეზღუდვას (126-ე მუხლი), შრომის ტიპობრივ შინაგანაწესს და წესდებებს დისციპლინის შესახებ (130-ე მუხლი, 131-ე და 135-ე მუხლების მეორე ნაწილები); შრომის დაცვის წესებს (142-ე მუხლი), შრომის დაცვის ღონისძიებებისათვის სახსრების გამოყოფასა და ხარჯვას (145-ე მუხლის პირველი ნაწილი); სპეცტანსაცმლის, რძისა და სამკურნალო-პროფილაქტიკური კვების პროდუქტების გაცემის წესს (146-ე მუხლის პირველი ნაწილი, 147-ე და 148-ე მუხლები), სამედიცინო შემოწმებას (151-ე მუხლი); სამუშაოებს, რომლებზეც არ დაიშვება ქალებისა და არასრულწლოვანების შრომა (156-ე და 169-ე მუხლების პირველი ნაწილები); ახალგაზრდობის სამუშაოზე მიღების ჯავშანს (175-ე მუხლის პირველი ნაწილი); ახალგაზრდა მუშებისა და სპეციალისტების სამუშაოთი უზრუნველყოფას (176-ე მუხლი); შეღავათის მათთვის, ვინც სწავლობს წარმოებისაგან მოუწყვეტლად (182-ე მუხლი, 188-ე და 189-ე მუხლების პირველი ნაწილები); პროფესიული კავშირების უფლებებს (218-ე მუხლი); შრომის კანონმდებლობის დაცვაზე სახელმწიფო ზედამხედველობისა და კონტროლის ორგანოებს (237-ე მუხლის 1 პუნქტი); ზოგიერთი კატეგორიის მუშებისა და მოსამსახურეების შრომის მოწესრიგების თავისებურებებს (35-ე და 243-ე მუხლები).

საქართველოს სსრ გამგებლობას განეკუთვნება იმ წესების დადგენა, რომლებიც განსაზღვრავენ: ზეგანაკვეთურ სამუშაოთა გამოყენების შემთხვევებს (54-ე მუხლის მესამე ნაწილი); დასვენების დღეებში მუშაობის შემთხვევებს (62-ე და 63-ე მუხლების პირველი ნაწილები); ხელფასის გაცემის ვადებს (94-ე მუხლის მეორე ნაწილი).

მუხლი 247. ამ კოდექსით გათვალისწინებული ვადების გამოთვლა

ვადის გამოთვლა, რომელსაც ეს კოდექსი უკავშირებს შრომითი უფლებების და მოვალეობების აღმოცენებას და შეწყვეტას, იწყება იმ კალენდარული თარიღის მეორე დღიდან, რომლითაც განსაზღვრულია ვადის დასაწყისი.

წლებით, თვეებით, კვირებით გამოსათვლელი ვადები მთავრდება უკანასკნელი წლის, თვის ან კვირის შესაბამის რიცხვში. ვადაში, რომელიც კალენდარული კვირებით ან დღეებით განისაზღვრება, შედის არასამუშაო დღეებიც.

თუ ვადის უკანასკნელი დღე ემთხვევა არასამუშაო დღეს, ვადის დამთავრების დღედ ითვლება უახლოესი მომდევნო სამუშაო დღე.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

119 საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის და სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსებში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებების დაშტამპების თაობაზე

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებები:

1973 წლის 28 მარტისა — „საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსისათვის 43¹ მუხლის დამატების შესახებ“;

1973 წლის 29 მაისისა — „საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის და სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსებში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის შესახებ“;

1973 წლის 26 ივნისისა — „საქართველოს სსრ სისხლის სამართლის და სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსებში დამატებათა და ცვლილებათა შეტანის შესახებ“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. კოჭენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვანჭავაძე.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

120 „ლოთობის და ალკოჰოლიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1972 წლის 14 სექტემბრის ბრძანებულეზაში ცვლილებათა და დამატებათა შეტანის თაობაზე“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულეზის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1973 წლის 26 ივნისის ბრძანებულეზა — „ლოთობისა და ალკოჰოლიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების ღონისძიებათა შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1972 წლის 14 სექტემბრის ბრძანებულეზაში ცვლილებათა და დამატებათა შეტანის თაობაზე“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე გ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვაჭაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

121 „ნარკომანებისა და გამოუსწორებალი ლოთების (ალკოჰოლიკების) იძულებითი მკურნალობისა და შრომითი აღზრდა-გარდაქმნის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1965 წლის 18 დეკემბრის ბრძანებულეზაში ცვლილებათა შეტანის თაობაზე“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულეზის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1973 წლის 26 ივნისის ბრძანებულეზა — „ნარკომანებისა და გამოუსწორებელი ლოთების (ალკოჰოლიკების) იძულებითი მკურნალობისა და შრომითი აღზრდა-გარდაქმნის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1965 წლის 18 დეკემბრის ბრძანებულეზაში ცვლილებათა შეტანის თაობაზე“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე გ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვაჭაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

122 სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი ქონების წვრილმანი გაბან-
 ვებისათვის ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის დაწესებუ-
 ლისა და სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის გაძლიერების შესახებ
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების
 დამტკიცების თაობაზე

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო
 ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1973
 წლის 29 მაისის ბრძანებულება — „სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი ქონების
 წვრილმანი გაბანვისათვის ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის დაწესე-
 ბისა და სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობის გაძლიერების შესახებ“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვანჭავაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

123 საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლისა და სამოქალა-
 ქო სამართლის საპროცესო კოდექსიში ცვლილებებისა და
 დამატებების შეტანის შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს
 პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების თაობაზე

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო
 ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანე-
 ბულებები:

1973 წლის 28 მარტისა — „საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლის
 საპროცესო კოდექსის 124-ე მუხლში ცვლილების შეტანის შესახებ“;

1973 წლის 29 მაისისა — „საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლის
 კოდექსის 471-ე მუხლში დამატების შეტანის შესახებ“;

1973 წლის 29 მაისისა — „საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლის სა-
 პროცესო კოდექსის 332-ე მუხლში დამატების შეტანის შესახებ“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვანჭავაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

124 1000 ვოლტამდე ძაბვის ელექტროძველავის დაზიანებისათვის ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების თაობაზე

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1973 წლის 29 მაისის ბრძანებულება—„1000 ვოლტამდე ძაბვის ელექტროქსელების დაზიანებისათვის ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობის შესახებ“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვახაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

125 ამხანაგური სასამართლოების, საქართველოს სსრ სახელმწიფო ნოტარიატის და საქართველოს სსრ რაიონული (საქალაქო) სასახლო სასამართლოების არჩევნების დებულებაზე ცვლილებაების შეტანის შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებათა დამტკიცების თაობაზე

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებები:

1973 წლის 24 აპრილისა — „საქართველოს სსრ სახელმწიფო ნოტარიატის დებულებაში ცვლილებების შეტანის შესახებ“;

1973 წლის 24 აპრილისა — „ამხანაგური სასამართლოების დებულებაში ცვლილებების შეტანის შესახებ“;

1973 წლის 29 მაისისა — „საქართველოს სსრ რაიონული (საქალაქო) სახლო სასამართლოების არჩევნების დებულებაში ცვლილებათა შეტანის შესახებ“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვახაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

126 „საავტომობილო გზების მშენებლობასა და რემონტში კოლმეურნეობების, საბჭოთა მეურნეობების, სამრეწველო, სატრანსპორტო, საგზაო და სხვა საწარმოებისა და სამეურნეო ორგანიზაციების ჩაბმის წესის, ვადებისა და ფორმების, აგრეთვე საგზაო სამუშაოებში მონაწილეობისაგან თავის არიდებისათვის პასუხისმგებლობის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1959 წლის 16 მაისის ბრძანებულებაში ცვლილებების შეტანის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების თაობაზე

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1972 წლის 29 დეკემბრის ბრძანებულება — „საავტომობილო გზების მშენებლობასა და რემონტში კოლმეურნეობების, საბჭოთა მეურნეობების, სამრეწველო, სატრანსპორტო, სამშენებლო და სხვა საწარმოებისა და სამეურნეო ორგანიზაციების ჩაბმის წესის, ვადებისა და ფორმების, აგრეთვე საგზაო სამუშაოებში მონაწილეობისაგან თავის არიდებისათვის პასუხისმგებლობის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1959 წლის 16 მაისის ბრძანებულებაში ცვლილებების შეტანის თაობაზე“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწანიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

127 „საქართველოს სსრ კანონში „საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და საქართველოს სსრ მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების საბიუჯეტო უფლებების შესახებ“ ცვლილებათა და დამატებათა შეტანის თაობაზე“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1972 წლის 15 დეკემბრის ბრძანებულება — „საქართველოს სსრ კანონში „საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის, ავტონომიური რესპუბლიკებისა და საქართველოს სსრ მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების საბიუჯეტო უფლებების შესახებ“ ცვლილებათა და დამატებათა შეტანის თაობაზე“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწანიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვაჭავაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

128 „საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატებისათვის სა-
 დეპუტატო მოვალეობათა შესრულებასთან დაკავშირებული
 ხარჯების ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს სსრ 1938 წლის 10
 ივლისის კანონში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის თაობაზე“
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების
 დამტკიცების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო
 ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1973 წლის 29 მაისის ბრძანებულება — „საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დე-
 პუტატებისათვის სადეპუტატო მოვალეობათა შესრულებასთან დაკავშირებუ-
 ლი ხარჯების ანაზღაურების შესახებ“ საქართველოს სსრ 1938 წლის 10 ივლი-
 სის კანონში ცვლილებებისა და დამატებების შეტანის შესახებ“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწანიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვაჭავაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

129 საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სახელმწიფო კომიტეტის — „საქკონსერვხილბოსტნის“ გაუქმების შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცებისა და საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) 50-ე მუხლით ცვლილების შეტანის თაობაზე

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო
ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1973 წლის 6 მარტის ბრძანებულება — „საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ხილისა და ბოსტნეულის დამზადების, გადამუშავებისა და რეალიზაციის სახელმწიფო კომიტეტის — „საქკონსერვხილბოსტნის“ გაუქმების შესახებ“.

ამასთან დაკავშირებით საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) 50-ე მუხლიდან ამოღებულ იქნეს სიტყვები „საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ხილისა და ბოსტნეულის დამზადების, გადამუშავებისა და რეალიზაციის სახელმწიფო კომიტეტის — „საქკონსერვხილბოსტნის“ თავმჯდომარე“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვახაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

130 რაიონული დაქვემდებარების ქალაქ გაგრის რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქად გარდაქმნისა და გაგრის რაიონის გაუქმების შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცებისა და საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) 69-20 და 108-ე მუხლებში ცვლილებათა შეტანის თაობაზე

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო
ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1973 წლის 5 აპრილის ბრძანებულება — „რაიონული დაქვემდებარების ქალაქ გაგ-

რის რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქად გარდაქმნისა და გაგრის რაიონის გაუქმების შესახებ“.

ამასთან დაკავშირებით შეტანილ იქნეს სათანადო ცვლილებები საქართველოს სსრ კონსტიტუციის მე-20 და 108-ე მუხლებში:

მე-20 მუხლი ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით:

„**მუხლი 20.** აფხაზეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა შედგება: გალის, გუდაუთის, გულრიფშის, თჩაშჩირის, სოხუმის რაიონებისაგან და ქალაქების სოხუმის, გაგრისა და ტყვარჩელისაგან, რომლებიც რაიონების შემადგენლობაში არ შედიან“;

108-ე მუხლს სიტყვის „სოხუმისა“ შემდეგ დაემატოს სიტყვა „გაგრის“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე გ. ქოჩინიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვაპაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

და დ გ ე ნ ი ლ ე ბ ა

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

131 მხრომალთა დაუბათბავის ზოგირითი სასოფლო საბჭოს შექმნისა და გაუქმების და ქალაქის რაიონის შექმნის თაობაზე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებაზე დაამტკიცების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებები:

1973 წლის 10 აპრილისა — „გარდაბნის რაიონის სოფელ სოღანლუღისა და სოღანლუღის სასოფლო საბჭოს გაუქმების შესახებ“;

1973 წლის 10 აპრილისა — „ქალაქ თბილისში საქარხნო რაიონის შექმნის შესახებ“;

1973 წლის 10 აპრილისა — „გარდაბნის რაიონის სამგორის სადაბო საბჭოს გაუქმებისა და დიდი ლილოს სასოფლო საბჭოს შექმნის შესახებ“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე გ. ქოჩინიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვაპაძე.

თბილისი, 1973 წლის 28 ივნისი.

და დ გ ე ნ ი ლ ე ბ ა

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

132 საქართველოს სსრ მთავრობის წოგნიართი წევრის განთავისუფლებისა და დანიშვნის თაობაზე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებაზე და ამბიციების შესახებ.

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებები:

1973 წლის 14 თებერვლისა — „ამხ. მ. ბ. ნარსიას საქართველოს სსრ დამზადების მინისტრის მოვალეობისაგან განთავისუფლების თაობაზე“;

1973 წლის 14 თებერვლისა — „ამხ. შ. ი. ჭანუყვადის საქართველოს სსრ დამზადების მინისტრად დანიშვნის შესახებ“;

1973 წლის 21 თებერვლისა — „ამხ. ვ. მ. სირაძის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილის მოვალეობისაგან განთავისუფლების შესახებ“;

1973 წლის 21 თებერვლისა — „ამხ. ო. ე. ჩერქეზიას საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილედ დანიშვნის შესახებ“;

1973 წლის 9 მარტისა — „ამხ. ბ. ზ. ბარსუკოვის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სამონტაჟო და სპეციალურ სამშენებლო სამუშაოთა მთავარი სამმართველოს უფროსის მოვალეობისაგან განთავისუფლების შესახებ“;

1973 წლის 9 მარტისა — „ამხ. შ. ე. ბუხრაშვილის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სამონტაჟო და სპეციალურ სამშენებლო სამუშაოთა მთავარი სამმართველოს უფროსად დანიშვნის შესახებ“;

1973 წლის 21 მარტისა — „ამხ. გ. ი. ხუციშვილის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს გამომცემლობათა, პოლიგრაფიისა და წიგნის ვაჭრობის საქმეთა სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარის მოვალეობისაგან განთავისუფლების შესახებ“;

1973 წლის 21 მარტისა — „ამხ. გ. დ. თავამაიშვილის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს გამომცემლობათა, პოლიგრაფიისა და წიგნის ვაჭრობის საქმეთა სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარედ დანიშვნის შესახებ“.

1973 წლის 26 ივნისისა — „ამხ. ვ. ზ. თოხაძის საქართველოს სსრ ვაჭრობის მინისტრის მოვალეობისაგან განთავისუფლების შესახებ“;

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვანჭავაძე.

ბანუოფილება მეორე

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

133 მედლით „ხანძარზე მამაცობისათვის“ დაჯილდოების შესახებ

ხანძრის დროს მამაცობისა და თავგანწირვისათვის სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სახელით ქ. გორის 70-ე პროფესიული სახანძრო ნაწილის უფროსი ელგუჯა გიორგის ძე იქროპირიძე დაჯილდოვდეს მედლით „ხანძარზე მამაცობისათვის“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამბაძე.

თბილისი, 1973 წლის 26 ივნისი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

134 მედლით „წყალწაღებულთა გადარჩენისათვის“ დაჯილდოების შესახებ

წყალწაღებულის გადარჩენისას გამბედაობის, მამაცობისა და თავგანწირვისათვის სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სახელით დაჯილდოვდეს მედლით „წყალწაღებულთა გადარჩენისათვის“ მალხაზ არტემის ძე ასლამაზაშვილი — ქ. თბილისის 64-ე საშუალო სკოლის მოსწავლე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამბაძე.

თბილისი, 1973 წლის 26 ივნისი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

135 ანხ. ი. მ. ეცადაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

პარტიულ და სამეურნეო ორგანოებში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების ორმოცდაათ წელთან დაკავშირებით, საქართველოს სსრ

სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე ამხ. ილია მათეს ძე ეცადა შეეცადა დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამაძე.

თბილისი, 1973 წლის 1 ივნისი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

136 ამხ. ბ. ს. ვაშაკიძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

პარტიულ, საბჭოთა და სამეურნეო ორგანოებში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების სამოც წელთან დაკავშირებით, საქართველოს სსრ მშენებლობის მინისტრი ამხ. გრიგოლ სილიბისტროს ძე ვაშაკიძე დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამაძე.

თბილისი, 1973 წლის 1 ივნისი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

137 ამხ. ბ. მ. დიაჩკოვის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

ფიზიკური კულტურისა და სპორტის დარგში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების სამოცდაათ წელთან დაკავშირებით, სსრ კავშირის სპორტის დამსახურებული ოსტატი, სსრ კავშირის დამსახურებული მწვრთნელი ამხ. ბორის მიხეილის ძე დიაჩკოვი დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კვამაძე.

თბილისი, 1973 წლის 22 ივნისი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

138 ამხ. მ. დ. უზნაძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საკაბიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

ხანგრძლივი და ნაყოფიერი სამეცნიერო-პედაგოგიური მოღვაწეობისათვის, დაბადების სამოც წელთან დაკავშირებით, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გეოლოგიის ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერ თანამშრომელი, გეოლოგია-მინერალოგიის მეცნიერებათა დოქტორი მედეა დიმიტრის ასული უზნაძე დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საკაბიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწინიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი წ. კვაჭაძე.

თბილისი, 1973 წლის 22 ივნისი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

139 პროფესორ ვ. ს. შანიძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საკაბიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

ხანგრძლივი და ნაყოფიერი სამეცნიერო-პედაგოგიური მოღვაწეობისათვის, დაბადების სამოც წელთან დაკავშირებით, საქართველოს სსრ ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროს მთავარი სასამართლო-სამედიცინო ექსპერტი, თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო ინსტიტუტის კათედრის გამგე, პროფესორი ვახტანგ სიმონის ძე შანიძე დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საკაბიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ბ. ძოწინიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი წ. კვაჭაძე.

თბილისი, 1973 წლის 22 ივნისი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

140 ამხ. ვ. ს. კვაჭაძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საკაბიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

მოსახლეობის სამხედრო-პატრიოტული აღზრდის საქმეში აქტიური მონაწილეობისათვის, დაბადების სამოცდაათ წელთან დაკავშირებით, გადამღარი

გენერალ-მაიორი ვალერიან სერგოს ძე ძაბახიძე დაჯილდოვდეს საქართველოს
სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ზ. ძოწენიძე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ზ. კახუაძე.

თბილისი, 1973 წლის 22 ივნისი.

ბანყოფილება მისამე

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმში

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი, რომელმაც განიხილა მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების არჩევნების შედეგები აღნიშნავს, რომ მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების არჩევნები 1973 წლის 17 ივნისს ჩატარდა მასების დიდი შრომითი და პოლიტიკური აქტივობის ვითარებაში, რომლის მკაფიო გამოხატულებაა მშრომელთა სწრაფვა წარმატებით შეასრულონ სკკპ XXIV ყრილობის გადაწყვეტილებანი და სახალხო მეურნეობის განვითარების მეცხრე ხუთწლედის მესამე აღმასრულებელი წლის გეგმა.

არჩევნებში მონაწილეობა მიიღო რესპუბლიკის ამომრჩეველთა 99,99 პროცენტმა. არჩეულია სამხრეთ ოსეთის საოლქო საბჭოს, მშრომელთა დეპუტატების 66 რაიონული, საბჭოს, 51 საქალაქო საბჭოს, ქ. თბილისის 8 რაიონული საბჭოს, 925 სასოფლო და 50 სადაბო საბჭოს 49.131 დეპუტატი.

დეპუტატებად არჩეული არიან მრეწველობის, სოფლის მეურნეობის მოწინავენი, მეცნიერების, კულტურის, განათლების, ჯანმრთელობის დაცვის, ვაჭრობის, კომუნალური მეურნეობის და საყოფაცხოვრებო მომსახურების, პარტიული, საბჭოთა, პროფკავშირული და კომკავშირული მუშაკები, უმაღლესი და საშუალო სპეციალური სასწავლებლების მოსწავლეები, სამხედრო მოსამსახურეები.

დეპუტატთა შორის სკკპ წევრი და წევრობის კანდიდატია — 21.443 (43,6 პროცენტი), უპარტიოა — 27.688 (56,4 პროცენტი), მუშები და კოლმეურნეობა — 32.726 (66,6 პროცენტი), ქალია — 23.109 ანუ 47,0 პროცენტი. 13.612 დეპუტატი ანუ 27,7 პროცენტი 30 წლამდე ასაკისაა, ხოლო 27.950 ანუ 56,9 პროცენტი — არ ყოფილა წინა მოწვევის ადგილობრივი საბჭოს დეპუტატი.

კომკავშირელები არჩეულია 1,7 პროცენტით მეტი, წინა მოწვევასთან შედარებით, მოქალაქენი 30 წლის ასაკამდე — 5,0 პროცენტით, ხოლო მუშეობა და კოლმეურნეობა — 1,1 პროცენტით მეტი. 27950 დეპუტატი, ანუ 56,9 პროცენტი არ ყოფილა წინა მოწვევის ადგილობრივი საბჭოების დეპუტატი.

ამასთან ერთად უნდა აღინიშნოს, რომ არჩევნებისათვის მზადების დროს ადგილი ჰქონდა ნაკლოვანებებსაც.

მშრომელთა დეპუტატების ზოგიერთი საბჭოს აღმასკომი სათანადო ყურადღებას არ უთმობდა დეპუტატობის კანდიდატების შერჩევის, წამოყენებისა და საოლქო საარჩევნო კომისიების მიერ რეგისტრაციაში სწორად გატარების საქმეს.

ზოგიერთი რაიონული საბჭოს აღმასკომი საკმაო პასუხისმგებლობით არ ეკიდებოდა არჩევნებთან დაკავშირებით ცნობების შედგენისა და დანიშნულებისამებრ დროულად წარდგენის საქმეს.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა დაადგინა, რომ ინფორმაცია მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების არჩევნების შედეგების შესახებ მიღებულ იქნეს ცნობად.

მშრომელთა დეპუტატების საოლქო, რაიონული, საქალაქო, სასოფლო და სადაბო საბჭოების აღმასრულებელ კომიტეტებს დაევალოთ:

საბჭოების ორგანიზაციულ-მასობრივი მუშაობა მჭიდროდ დაუკავშირონ სამეურნეო და კულტურული მშენებლობის კონკრეტულ ამოცანებს, ამ მიზნით:

ა) საჭირო დახმარება გაუწიონ საბჭოების დეპუტატებს თავიანთ მოვალეობათა შესრულებაში; სისტემატურად მოაწიონ მათთვის საინსტრუქტაჟო თათბირები, სემინარები დეპუტატის სტატუსის შესახებ, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ საკავშირო და საქართველოს სსრ კანონების, პარტიისა და მთავრობის დადგენილებებს, საბჭოების მუშაობის საკითხების გაცნობა-განმარტებას. მეტი გამოცდილების მქონე დეპუტატების საქმიანობის განზოგადებას და ახალგაზრდა დეპუტატებთან მუშაობას;

ბ) ფართოდ ჩააბან დეპუტატები საბჭოების სესიების და აღმასკომების სხდომებისათვის საკითხების მომზადებასა და განხილვაში.

გ) კანონით გათვალისწინებულ ვადებში უზრუნველყონ დეპუტატების მიერ ამომრჩევლებისათვის ანგარიშების ჩაბარება, მიიღონ ზომები ამომრჩეველთა განაწესებისა და დეპუტატების მიერ დაყენებული საკითხების დროულად განხილვისა და შესრულებისათვის;

დ) მიიღწიონ იმას, რომ თითოეული დეპუტატი მოსახლეობას განუმარტავდეს პარტიისა და მთავრობის, აგრეთვე საბჭოების და მათი აღმასრულებელი კომიტეტების გადაწყვეტილებებს, აწვდიდეს ინფორმაციას ამომრჩეველთა განაწესების და წინადადებების შესრულების მდგომარეობის თაობაზე და რაზმავდეს მშრომელებს მათს განსახორციელებლად;

ე) მიმდინარე წლის ივლისში ჩატარონ მუდმივი კომისიების, სასოფლო და სადაბო საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების თავმჯდომარეებისა და მღვინების თათბირ-სემინარი, რომელზეც განიხილონ კანონები საქართველოს სსრ მშრომელთა დეპუტატების სასოფლო, სადაბო საბჭოს შესახებ, სსრ კავშირში მშრომელთა დეპუტატების საბჭოების დეპუტატთა სტატუსის შესახებ და საბჭოების მუშაობის სხვა პრაქტიკული საკითხები.

საბჭოების მუშაობის საკითხების განყოფილებას დაევალოს მონაწილეობა მიიღოს რაიონული და საქალაქო საბჭოების აღმასკომების მიერ მოწყობილი თათბირ-სემინარების მუშაობაში.

საინფორმაციო ცნობა

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 18 აგვისტოს ბრძანებულების საფუძველზე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი 1973 წლის 26 ივნისის ბრძანებულებით „სახელოვანი დედის“ ორდენებითა და „დედობის მედლით“ დააჯილდოვა 259 მრავალშვილიანი დედა, მათ შორის:

ქ. რუსთავიდან3
ქ. ჭიათურიდან		14
ასპინძის რაიონიდან		12
ახმეტის	”	11
ბოგდანოვკის	”	14
ბოლნისის	”	27
დმანისის	”	46
დუშეთის	”	3
ზუგდიდის	”	8
თიანეთის	”	7
მაიაკოვსკის	”	7
ლაგოდეხის	”	7
მახარაძის	”	10
საგარეჯოს	”	41
სიღნაღის	”	5
ყვარლის	”	6
წალენჯიხის	”	11
წითელწყაროს	”	5
წულუკიძის	”	2
წყალტუბოს	”	12
სამხრეთ ოსეთის ა/ო		8